

Raadsvergadering 5 juli 2018

Programmarekening 2017

GROENSTE GEMEENTE VAN EUROPA!

 Laarbeek
Waterpoort
van de Peel

Lijst met afkortingen	4
KERNGEGEVENS	8
BESTUURLIJKE INFORMATIE	10
Jaarverslag 2017	12
1. Inleiding	13
1.1. De Jaarstukken	14
1.2. Opzet programmarekening 2017	14
1.3. De programmaverantwoording	14
1.4. De paragrafen	15
1.5. De programmarekening	15
1.6. De balans	15
1.7. Procedure behandeling programmarekening 2017	15
2. Financiële beschouwingen	16
2.1. Begroting 2017	17
2.2. Realisatie 2017	17
2.3. Analyse van het resultaat 2017 ten opzichte van gewijzigde begroting 2017	18
3. De paragrafen	26
3.1. Lokale heffingen	28
3.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	41
3.3. Onderhoud kapitaalgoederen	50
3.4. Financiering	55
3.5. Bedrijfsvoering	58
3.6. Verbonden Partijen	63
3.7. Grondbeleid	78
3.8. Bezuinigingen	82
3.9. Uitkering uit het gemeentefonds	84
4. Programma's	88
4.1. Programma Veiligheid	89
4.2. Programma Woon- en leefklimaat	96
4.3. Programma Gezondheid en zorg	113
4.4. Programma Welzijn en onderwijs	126
4.5. Programma Economie en werkgelegenheid	134
4.6. Programma Directe dienstverlening	145
4.7. Programma Relatie tussen burgers en bestuur	154
4.8. Programma Financiën en bedrijfsvoering	160
5. Financiële recapitulatie	169
5.1. Samenvatting programma's	170
5.2. Programmaplan 2017	171
6. Jaarrekening	172
6.1. Balans 2017	173
6.2. Grondslagen voor waardering en resultaat 2017	176
6.3. Toelichting op de Balans 2017	180
6.4. Overzicht baten en lasten 2017	190

6.5. Staat aanwending onvoorzien, incidentele baten en lasten en structurele reservemutaties 2017	192
6.6. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 2017	194
6.7. Staat reserves en voorzieningen 2017	196
6.8. Staat personele capaciteit 2017	198
6.9. Staat Sisa 2017	200

LIJST MET AFKORTINGEN

Om de leesbaarheid van de Programmabegroting te verbeteren, wordt een lijst met afkortingen aan het document toegevoegd. We vinden het belangrijk dat documenten als de Programmabegroting ook voor burgers goed leesbaar zijn. Daarom zijn ook afkortingen waarvan de betekenis voor geoefende lezers meteen duidelijk is toch aan dit overzicht toegevoegd.

a.s.	= aan staande
AB	= Algemeen Bestuur
ABL	= Algemeen Belang Laarbeek
AO	= Administratieve Organisatie
APV	= Algemene Plaatselijke Verordening
AR	= Aarle-Rixtel
Arbo	= Arbeidsomstandigheden
AWBZ	= Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZ	= raadscommissie Algemene Zaken
B&B	= Pijler Burgers en Bedrijven
B&P	= Pijler Beleid en Projecten
B&W	= Burgemeester en Wethouders
BAG	= Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	= Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	= Bijzondere Bijstand aan Zelfstandigen
BD	= Beek en Donk
bge	= bouwgrondexploitatie
BIO	= Bijdrage in ontwikkeling
BLS	= Besluit Locatie gebonden Subsidie
BNG	= Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	= Buitengewoon opsporingsambtenaar
bovo	= bovenwijkse voorzieningen
BP	= Bestemmingsplan
BRO	= Basisregistratie ondergrond
BS	= Basisschool
BS-OB	= Belastingssamenwerking Oost-Brabant
BTB	= Bereikbaarheid, Toegankelijk en Beschikbaarheid
BTW	= Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	= Gebundelde uitkering
BV	= Besloten Vennootschap
BZK	= Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
c.q.	= casu quo / in welk geval
CAK	= Centraal Administratie Kantoor
CDA	= Christen Democratisch Appèl
CJG	= Centrum voor Jeugd en Gezin
d.d.	= de datum
DB	= Dagelijks Bestuur
DigiD	= persoonlijke inlogcode waarmee Burgers zich bij de overheid kunnen identificeren

Div	= Documentaire informatie voorziening
DL	= Democratisch Laarbeek
d.m.v.	= door middel van
DU	= Decentralisatie-Uitkering gemeentefonds
DVO	= Dienstverleningsovereenkomst
e.e.a.	= een en ander
EMU	= Europese Monetaire Unie
Etc	= Et cetera / en zo voort
EU	= Europese Unie
EVZ	= Ecologische verbindingszone
Excl.	= exclusief
Expl.mij	= Exploitatie Maatschappij
FBV	= Fonds Bovenwijkse Voorzieningen
Fte	= fulltime equivalent
GB	= gemeente Gemert-Bakel
GBA	= Gemeentelijke Basis Administratie
GHOR	= Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio
GO	= Georganiseerd overleg
GR	= Gemeenschappelijke regeling
GVOP	= Gemeenschappelijke voorziening officiële publicaties
GW	= gemeente Wet
Ha	= hectare
HNG	= Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten
HNW	= Het Nieuwe Werken
i.c.	= in casu / in Het geval dat
i.v.m.	= in verband met
ICT	= informatie en Communicatie Technologie
iDOP	= integraal Dorpsontwikkelingsplan
IKB	= Individueel keuzebudget
IOAW	= Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	= Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Zelfstandigen
IU	= Integratie-Uitkering gemeentefonds
IVN	= Instituut voor natuurbeschermingseducatie
KCC	= Klant Contact Centrum
Km	= kilometer
LB	= gemeente Laarbeek
LH	= Lieshout
LOG	= Landbouw ontwikkelingsgebied
LOP	= Landschapsontwikkelingsplan
m.b.t.	= met betrekking tot
Mer	= Milieu effect rapportage
MF	= Multifunctionele accommodatie
MH	= Mariahout
Mi-2	= Beheersysteem onderhoud wegen

MOR	= Meldingen Openbare Ruimte
MRE	= Metropool Regio Eindhoven
MT	= managementteam
n.a.v.	= naar aanleiding van
n.v.t.	= niet van toepassing
NAR	= Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
NHR	= Nieuw Handels Register
NOC	= Noord-Oost corridor
NRD	= Notitie Reikwijdte en Detailniveau
NUP	= Nationaal uitvoeringsprogramma
NV	= Naamloze Vennootschap
NWB	= Nederlandse Waterschap Bank
O&M	= Pijler Onderhoud en Middelen
o.a.	= onder andere
OAB	= Onderwijs achterstandsbeleid
OBS	= Openbare Basisschool
ODZOB	= Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant
OJA	= Open jongerencentrum Aarle-Rixtel
OZB	= onroerende zaakbelasting
PAUW	= Product Algemene Uitkering voor het Web
P.M.	= pro memorie / om niet te vergeten
PNL	= Partij Nieuw Laarbeek
Pr.	= programma
PvdA	= Partij van de Arbeid
RAV	= Regionaal Ambulance Vervoer
rb.	= raadsbesluit
RD	= raadscommissie Ruimtelijk Domein
RGSHG	= regeling Geldelijke Steun Huisvesting Gehandicapten
RIB	= raadsinformatiebrief
RNI	= Basisregistratie Registratie niet Ingezetenen
RO	= Ruimtelijke ontwikkeling
RSS	= Really Simple Syndication / eenvoudige gelijktijdige publicatie
RUD	= Regionale uitvoeringsdienst
Ruddo	= regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
SAN	= Dataopslagsysteem
SD	= raadscommissie Sociaal Domein
SLOK	= Stimulering lokale klimaatinitiatieven
SOK	= Samenwerking overeenkomst
Soza	= Sociale Zaken
SRE	= Samenwerkingsverband regio Eindhoven
SVn	= Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
t.b.v.	= ten behoeve van
t.o.v.	= ten opzichte van
TV	= Tennisvereniging
t.z.t.	= te zijner tijd
u/g	= uitgegeven geldlening

vGRP+	= verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan inclusief Gemeentelijke water taken
VVD	= Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
VVV	= vereniging voor vreemdelingen verkeer
WABO	= Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wet Fido	= Wet Financiering decentrale overheden
Wet WOZ	= Wet Waardering onroerende Zaken
WIJ	= Werk Investering Jongeren uitkering
Wmo	= Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	= Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de (semi)publieke sector
WSL	= Woning Stichting Laarbeek
WSW	= Wet Sociale Werkvoorziening
WW	= Werkloosheids Wet
WWB	= Wet Werk en Bijstand
ZO	= Zuid-Oost

KERNGEGEVENS

A Sociale structuur		1-1-2017	31-12-2017
Aantal inwoners		21.944	22.295
Opbouw: < 20 jaar		4.849	5.083
> 64 jaar		4.642	5.084
Aantal mensen met een periodieke BUIG-uitkering		231	251
Aantal opgebouwde arbeidsjaren van tewerkgestelden in sociale Werkgemeenschappen			106,05
B Fysieke structuur			
Oppervlakte gemeente (ha)		5.617	5.617
-waarvan binnenwater (ha)		81	81
Lengte van de wegen (km)		335	335
Opbouw: -klinkerwegen		82	82
-gesloten wegdek		123	123
-onverharde wegen		130	130
Lengte van de fietspaden (km)		32	32
Oppervlakte openbaar groen (ha)		80	80
C Financiële structuur (bedrag per inwoner)			
Gewone lasten (excl. Grondexploitatie)		2.014	1.890
Opbrengst OZB		171	179
Uitkering gemeentefonds		742	744
Vaste schuld		1.195	1.227
Algemene reserves		554	388
Bestemmingsreserves		1.534	1.621
D Bestuur en personeel			
Gemeenteraad		19	19
Burgemeester		1	1
Wethouders (formatief)		3,0	3,0
Algemene Dienst (formatief)		107,95	99,1

De stand op 1-1-2017 is overgenomen uit de Programmarekening 2016.

BESTUURLIJKE INFORMATIE

Gemeenteraad per 31 december 2017		Partij	zetels
Ria (M.A.H.) van der Zanden-Swinkels (fractievoorzitter)	PNL	8	
Toon (A.M.) Brouwers	PNL		
Arian (A.A.H.G.) de Groot	PNL		
Peter (P.A.J.R.) Verschuuren	PNL		
Wim (W.G.M.) van Dijk	PNL		
Bowen (B.M.) Straatman	PNL		
Ton (A.G.M.) van de Wijdeven	PNL		
Jan (J.B.J.A.M.) Hendriks	PNL		
Ben (B.H.M.) Swinkels (fractievoorzitter)	De Werkgroep	5	
Rick (H.M.M.) van Bree	De Werkgroep		
Jos (J.P.H.) Gruijters	De Werkgroep		
Erik (H.J.M.) van Haperen	De Werkgroep		
Veerle (V.T.J.A.) van Schaijk	De Werkgroep		
Monika (M.C.) Slaets-Sonneveldt (fractievoorzitter)	ABL	3	
Jordy (J.J.M.) Brouwers	ABL		
Ron (J.C.M.) Verschuren	ABL		
Marcel (M.J.T.) van der Heijden (fractievoorzitter)	CDA	1	
Hans (J.H.) Strijbosch (fractievoorzitter)	PvdA	1	
Frans (F.M.J.) Biemans (fractievoorzitter)	Fractie Biemans	1	
Totaal aantal		19	

Frank (F.L.J.) van der Meijden

Burgemeester

Algemene zaken, openbare orde & veiligheid, handhaving, communicatie en voorlichting, brandweer, informatie & automatisering, inkoop en aanbestedingen, burgerlijke stand, bevolking en verkiezingen, beleid met betrekking tot bezwaar & beroep, klachten, vertrouwelijke zaken & klokkenluiderszaken, integriteit, naturalisatie, juridische zaken, regionale zaken, intergemeentelijke samenwerking, glasvezel buitengebied.

Tonny (A.J.L.) Meulenstein

CDA

Wethouder

Financiën, grondzaken, economische zaken, dierenwelzijn, landschapsontwikkeling en natuur, markten, openbare werken.

Joan (J.H.C.M.) Briels (Wethouder)

Werkgroep

Wethouder

Zorg, welzijn, volksgezondheid, Wmo, jeugd, onderwijs, sport, burgerparticipatie, toerisme & recreatie en evenementen, kunst & cultuur, De Blauwe Poort.

Frans (F.P.A.C.) van Zeeland (Wethouder)

ABL

Wethouder

Ruimtelijke ordening en beheer, bouw- en milieuzaken, volkshuisvesting, verkeer en vervoer, water, Peelnetwerk.

Greet (G.T.) Buter (Wethouder)

PvdA

Wethouder

Werk & Inkomen, personeel en organisatie, statushouders, inburgering, beheer gemeentelijke gebouwen en accommodatiebeleid, facilitaire dienstverlening, kermessen, projectmatige aanpak van de woningbouw Aarle-Rixtel.

Myriam (M.J.M.) Meertens (secretaris)

Secretaris

Adviseur van het college van B&W en algemeen directeur van de ambtelijke organisatie.

Jaarverslag 2017

1. Inleiding

1.1. De Jaarstukken

De jaarstukken zijn conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) opgemaakt. Deze wettelijke regels vormen de basis voor de administratie en de presentatie van programmabegroting en programmarekening.

1.2. Opzet programmarekening 2017

Programmarekening 2017 heeft dezelfde opzet als Programmarekening 2016. Gewerkt wordt met de thematisch gekozen programma indeling, gebaseerd op het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten.

De documenten van de planning en control cyclus heeft zoveel mogelijk een gelijke opzet, waarbij de voortgang- en verantwoordingsdocumenten zoveel aansluiten bij de opzet van de programmabegroting.

De programmarekening bestaat uit de volgende onderdelen (art. 24 BBV):

1. De jaarstukken bestaan tenminste uit:
 - a. het jaarverslag;
 - b. de jaarrekening.
2. Het jaarverslag bestaat tenminste uit:
 - a. de programmaverantwoording;
 - b. de paragrafen.
3. De jaarrekening bestaat uit:
 - a. Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting;
 - b. De balans en de toelichting;
 - c. De bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

1.3. De programmaverantwoording

De programmaverantwoording bestaat ten minste uit (artikel 25 lid 1 BBV):

- a. de verantwoording over de realisatie van de programma's en de overzichten van de algemene dekkingsmiddelen en de kosten van overhead;
- b. het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting;
- c. geeft daarnaast inzicht in het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien.

De programmaverantwoording biedt per programma inzicht in (artikel 25 lid 2 BBV):

- a. de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd ten minste toegelicht aan de hand van de bij ministeriële regeling vast te stellen beleidsindicatoren;
- b. wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken;
- c. de gerealiseerde baten en lasten.

1.4. De paragrafen

Het jaarverslag bevat de paragrafen die ook in de begroting zijn opgenomen. Ze bevatten de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen in de programmabegroting is opgenomen (artikel 26 BBV).

1.5. De programmarekening

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat (artikel 27 lid 1 BBV):

- a. Per programma de gerealiseerde baten en lasten en het saldo daarvan;
- b. Het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen, de gerealiseerde kosten van de overhead en het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting;
- c. het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten, volgend uit de onderdelen a en b;
- d. de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
- e. het gerealiseerde resultaat, volgend uit de onderdelen c en d.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat ook de ramingen uit de begroting voor en na wijziging. (artikel 27 lid 2 BBV).

1.6. De balans

In de balans worden naast de cijfers per balansdatum tevens de cijfers van de balans van het vorige begrotingsjaar opgenomen (artikel 30 BBV). De indeling van de balans wordt uitgewerkt volgens de regels zoals die in paragraaf 4.5.2. van het BBV zijn verwoord.

1.7. Procedure behandeling programmarekening 2017

De procedure om te komen tot vaststelling van de Programmarekening door de gemeenteraad van Laarbeek ziet er als volgt uit:

- Publicatie van de concept Programmarekening op onze website vanaf 1 juni 2018.
- Behandeling in de audit-commissie van 7 juni 2018.
- Vaststelling van de Programmarekening door de gemeenteraad op 5 juli 2018.

2. Financiële beschouwingen

2.1. Begroting 2017

De Programmabegroting 2017 (Rb. 10 november 2016) resulteerde in financiële ruimte voor:

Financiële ruimte

Structureel nieuw beleid	€ 651.000,-
Incidenteel nieuw beleid	€ 40.000,-
Structurele onvoorziene lasten	€ 15.000,-
Incidentele onvoorziene lasten	€ 45.000,-

De door u vastgestelde Programmabegroting 2017 resulteerde, na verwerking van het dekingsplan in een negatief resultaat van € 777.000,-. De begroting werd in evenwicht gebracht met het ramen van een onttrekking aan de algemene reserve.

In de loop van het jaar is de gemeenteraad op een viertal momenten geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering en ontwikkeling van de programmabegroting 2017:

1. Met de 1^e financiële bijstelling 2017, vastgesteld door de gemeenteraad op 20 april 2017, werd een negatief resultaat voorzien van € 771.178,-.
2. Met de 1^e tussenrapportage 2017, vastgesteld door de gemeenteraad op 1 juni 2017, werd een negatief resultaat voorzien van € 771.178,-.
3. Met de Kadernota 2018, vastgesteld door de gemeenteraad op 6 juli 2017, werd een negatief resultaat voorzien van € 332.000,-.
4. Met de 2^e tussenrapportage 2017, vastgesteld door de gemeenteraad op 7 december 2017, werd een negatief resultaat voorzien van € 88.755,-.

2.2. Realisatie 2017

De Programmarekening 2017 laat een positief resultaat zien van € 1.900.130,-. Dit resultaat is het saldo na bestemming en is beïnvloed door toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Over deze toevoegingen en onttrekkingen heeft de raad al eerder besloten, zowel bij de vaststelling van de begroting 2017 als bij afzonderlijke raadsbesluiten.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de ontwikkeling van de verschillende saldi in de loop van 2017. In de volgende paragraaf wordt een verschillenanalyse gegeven.

	Begroting 2017	Begroting na wijzigingen	Realisatie 2017
Lasten programma's	€ 41.024.132	€ 49.060.203	€ 47.515.043
Baten programma's	€ 11.091.367	€ 16.793.054	€ 17.471.783
	€ 29.932.765	€ 32.267.149	€ 30.043.260
Baten algemene dekkingsmiddelen	€ 28.992.731	€ 30.237.562	€ 30.181.999
Resultaat vóór bestemming	€ 940.034	€ 2.029.587	€ -/-138.740
Toevoegingen aan reserves	€ 28.500	€ 5.562.452	€ 5.438.914

Onttrekkingen aan reserve	<u>€ 968.534</u>	<u>€ 7.503.284</u>	<u>€ 7.200.305</u>
Resultaat na bestemming	€ 0	€ -/-88.755	€ 1.900.130

2.3. Analyse van het resultaat 2017 ten opzichte van gewijzigde begroting 2017

Samenvatting verschil van de Programmarekening 2017 ten opzichte van de gewijzigde begroting 2017:

Resultaat volgens gewijzigde begroting 2017	negatief	€ 88.755,-
Resultaat volgens Programmarekening 2017	positief	<u>€ 1.900.130,-</u>
Per saldo voordelig verschil		€ 1.988.885,-

Bij de analyse van het resultaat worden alleen de zogenaamde budgettaire verschillen vermeld, met andere woorden de verschillen die het resultaat hebben beïnvloed. Geconstateerd wordt dat het merendeel éénmalige verschillen betreft. Voor zover het gaat om structurele verschillen, zullen deze worden verwerkt in de begroting 2018 en in de ontwerpbegroting 2019. In onderstaande tabel zijn de verschillen voor alle programma's in beeld gebracht. Onder de tabel wordt een korte toelichting per onderdeel gegeven.

Nr.	Omschrijving	Voor-/nadeel	Incidenteel	Structureel	Geen effect
Programma 1					
1.1	Toezicht drank- en horecawetgeving	Voordeel	€ 35.149		
Programma 2					
2.1	Bijdrage st. Peelnetwerk	Voordeel		€ 12.500	
2.2	Bijdrage ODZOB	Nadeel	€ 70.719		
2.3	Opgelegde RO-bijdrages	Voordeel	€ 45.883		
2.4	Kosten RO	Voordeel	€ 21.120		
2.5	Betaalde planschadevergoedingen	Nadeel	€ 23.517		
2.6	Externe kosten bestemmingsplannen	Voordeel	€ 35.391		
2.7	Leges bestemmingsplannen	Voordeel	€ 32.855		
Programma 3					
3.1	Asielzoekers	Voordeel	€ 170.578		
3.2	Projectsubsidie zorg om onze jeugd	Voordeel	€ 19.500		

3.3	Wijkteams	Nadeel	€ 176.208
3.4	WMO	Voordeel	€ 641.742
3.5	Jeugd	Nadeel	€ 1.083.302

Programma 4

4.1	Belasting onderwijs-huisvesting	Nadeel	€ 20.036
4.2	D'n Ekker: energie	Nadeel	€ 30.076
4.3	D'n Ekker: schoonmaak & toezicht	Nadeel	€ 10.122
4.4	D'n Ekker: huuropbrengst	Nadeel	€ 20.638

Programma 5

5.1	Werkbudget: economische aangelegenheden	Voordeel	€ 70.010
5.2	Bijdrage Peelnetwerk	Voordeel	€ 33.915
5.3	Pachtopbrengst weilanden	Voordeel	€ 21.753
5.4	Uitvoeringskosten Senzer	Voordeel	€ 33.929
5.5	Rijksbijdrage WWB	Voordeel	€ 184.362
5.6	Rijksbijdrage BBZ	Voordeel	€ 49.747
5.7	Bijzondere bijstand	Nadeel	€ 96.326
5.8	Minimabeleid	Voordeel	€ 87.888
5.9	Kwijtscheldingen	Nadeel	€ 31.598
5.10	Re-integratie	Voordeel	€ 57.279
5.11	Winst Grondbedrijf	Voordeel	€ 1.811.000

Programma 6

Geringe afwijkingen

Programma 7

Geringe afwijkingen

Programma 8

8.1	Uitkering gemeentefonds	Voordeel	€ 76.934
8.2	Afwikkeling debiteurenpositie BBZ	Voordeel	€ 74.775

8.4	Schikking leerlingen- vervoer	Voordeel	€ 54.500
8.5	Oninbare vorderin- gen	Nadeel	€ 41.350

Korte toelichting van bovenstaande verschillen:

Nr. 1.1 Toezicht drank- en horecawetgeving

Het voordeel bedraagt € 35.149,-. In de begroting 2017 is een raming opgenomen voor de inzet van twee buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA). In 2017 is de inzet van de tweede BOA beperkt geweest omdat veel gewerkt is met stagiaires. Het betreft een incidenteel voordeel omdat in 2018 de volledige formatie ingevuld is.

Nr. 2.1 Bijdrage st. Peelnetwerk

Het voordeel bedraagt € 12.500,-. Dit peelnetwerk is per 1 januari 2017 opgeheven en daarom is de geplande bijdrage niet overgemaakt. De bijdrage is ook opgenomen in de begroting 2018. Het voordeel kan structureel vrijgemaakt worden.

Nr. 2.2 Bijdrage ODZOB

Het nadeel bedraagt € 70.719,-. Dit nadeel is ontstaan door de toename in het aantal aangevraagde vergunningen. De toename leidt tot een kostenstijging omdat alle aanvragen door de omgevingsdienst getoetst moeten worden. De kosten die in de begroting van Laarbeek worden opgenomen worden afgeleid uit de begroting van de ODZOB. Deze begroting kan periodiek bijgesteld worden. In onze begroting 2018 zijn de meest actuele ramingen opgenomen waardoor het nadeel dat in 2017 werd gerealiseerd als incidenteel beschouwd kan worden.

Nr. 2.3 Opgelegde bijdrages ruimtelijke ontwikkeling

Het voordeel bedraagt € 45.883,-. Dit voordeel is gerealiseerd met het opleggen van dwangsommen en exploitatiebijdragen voor de ontwikkeling van ruimtelijke plannen. Het vorderen van dergelijke bedragen is geen doelstelling. Het opleggen van dwangsom of exploitatiebijdrage is vaak een laatste middel om planmatige strijdigheden op te heffen. Het betreft een incidenteel voordeel.

Nr. 2.4 Kosten ruimtelijke ontwikkeling

Het voordeel bedraagt € 21.120,-. Dit voordeel is gerealiseerd doordat een kostenraming is opgenomen voor het verplaatsen van een object in Aarle-Rixtel. De kosten zijn in 2017 nog niet gerealiseerd maar zullen in 2018 gemaakt worden. Hiermee is sprake van een incidenteel voordeel.

Nr. 2.5 Betaalde planschadevergoedingen

Het nadeel bedraagt € 23.517,-. Het is ons voornemen om zoveel mogelijk planschades te voorkomen. Steeds wordt getracht om in goed overleg met partijen tot ontwikkeling van een bepaald gebied te komen. In een aantal gevallen kon de toegekende planschade in rekening gebracht worden bij een externe ontwikkelaar. In een aantal gevallen kon dat niet en deze

kosten komen voor rekening van de gemeente. Voor het betalen van planschade is geen raming beschikbaar in de begroting. We gaan ervanuit dat het een incidenteel nadeel betreft.

Nr. 2.6 Externe kosten bestemmingsplannen

Het voordeel bedraagt € 35.391,-. In de kostenraming was rekening gehouden met het bestemmingsplan buitengebied. Hieraan is tot op heden nog geen uitwerking gegeven. Het betreft een incidenteel voordeel.

Nr. 2.7 Leges bestemmingsplannen

Het voordeel bedraagt € 32.855,-. Het voordeel is ontstaan doordat meer aanvragen tot herziening van het bestemmingsplan zijn ontvangen dan gedacht. De reden die hiervoor gevonden kan worden is de aantrekkelijke economie en daarmee de bereidheid om plannen te ontwikkelen bij burgers. De raming is vorig jaar al structureel opgehoogd, daarom gaan we ervanuit dat het een incidenteel voordeel betreft.

Nr. 3.1 Asielzoekers

Het voordeel bedraagt € 170.578,-. Dit voordeel is ontstaan door de tijdelijke verhoging van de instroom van asielzoekers. De rijksbijdrage komt vaak later binnen dan de kosten gemaakt zijn. In december 2015 is extra noodopvang in Aarle-Rixtel gerealiseerd. In 2017 is de verhoogde rijksbijdrage ontvangen. Inmiddels is de verwachte instroom van asielzoekers weer op het oude niveau en kunnen deze mensen binnen de reguliere middelen geplaatst worden. Het betreft een eenmalig voordeel.

Nr. 3.2 Projectsubsidie zorg voor onze jeugd

Het voordeel bedraagt € 19.500,-. Het betreft een projectsubsidie die voortkomt uit het Subsidieprogramma Maatschappelijke ontwikkeling 2016-2019. De besteding van projectsubsidies is afhankelijk van ingediende aanvragen. In 2017 is op diverse fronten aandacht geweest voor de zorg voor jeugd. We gaan ervanuit dat het gaat om een eenmalig voordeel.

Nr. 3.3 Wijkteams

Het nadeel bedraagt € 176.208,-. In 2017 zijn meer kosten geboekt op het budget voor de eerstelijns loketten Jeugd en WMO. De uitgaven in het sociale domein zijn ontschot. Hiermee is het mogelijk om, binnen het beschikbare totaalbudget, te schuiven met kostensoorten. Het tekort is vooral ontstaan bij het eerstelijnsloket WMO. Beleid is om met het aanbieden van eerstelijns zorg (op termijn) duurdere specialistische zorg te voorkomen. In 2017 is verder gewerkt aan het uitbreiden van de eerstelijns zorg. De uitbreiding is eveneens verwerkt in de begroting 2018 waarmee toekomstige overschrijdingen voorkomen worden.

Nr. 3.4 WMO

Het voordeel bedraagt € 641.742,-. Deze taak is grotendeels ondergebracht bij de GR Peelgemeenten. Uit de programmaverantwoording 2017 zoals we die van GR Peelgemeente ontvingen blijkt dat er een aantal zaken spelen die effect hadden op de uitvoering van de WMO:

- Stijging cliëntaantallen WMO-begeleiding;
- Verschuiving van Persoonsgebonden budget (PGB) naar Zorg in natura;
- Indexering van tarieven WMO-begeleiding;
- Aanpassing in de tarievenstructuur WMO-begeleiding;

- Herindicatie van overgangsccliënten;
- Doorontwikkeling beschermd wonen.

Nr. 3.5 Jeugd

Het nadeel bedraagt € 1.083.302,-. Deze taak is grotendeels ondergebracht bij de GR Peel-gemeenten. Uit de programmaverantwoording 2017 zoals we die van GR Peelgemeente ontvingen blijkt dat er een aantal zaken spelen die effect hadden op de uitvoering van de zorg aan Jeugd:

- Verschuiving van Persoonsgebonden budget (PGB) naar Zorg in natura;
- Ontwikkeling formatie van jeugd- en gezinswerkers;
- Toename van het aantal cliënten pleegzorg;
- Wijze van afrekenen Jeugdbescherming en Jeugdreclassering;
- Wijze van afrekenen Veilig thuis / Spoed voor jeugd;
- Wijze van afrekenen Jeugdzorgplus;
- Prijsafspraken TAJ-aanbieders Jeugdzorg;
- Prijsafspraken landelijke Jeugdzorg.

Nr. 4.1 Belasting onderwijshuisvesting

Het nadeel bedraagt € 20.036,-. Het betreft diverse belastingen die gemeente Laarbeek betaalt voor de onderwijsinstellingen. De belangrijkste heffing is de OZB. Door de toegenomen WOZ-waarde van de schoolgebouwen valt de heffing hoger uit. We gaan ervanuit dat het een structureel nadeel betref dat nog niet eerder in de begroting is verwerkt.

Nr. 4.2 D'n Ekker: energiekosten

Het nadeel bedraagt € 30.076,-. Uit de boekhouding van het Commanderijcollege is gebleken dat in de periode 2014-2017 geen energiekosten zijn verrekend met gemeente Laarbeek voor sporthal d'n Ekker. In 2017 is de afrekening verwerkt en hierdoor is dit nadeel gerealiseerd. Het betreft een incidentele afrekening.

Nr. 4.3 D'n Ekker: schoonmaak & toezicht

Het nadeel bedraagt € 10.122,-. De kosten voor schoonmaak en toezicht zijn overschreden. De voor deze kosten is een overeenkomst gesloten met de beheerder. Naast de contractuele kosten zijn incidentele activiteiten uitgevoerd die tot deze overschrijding hebben geleid. We gaan ervanuit dat het een incidentele overschrijding betreft.

Nr. 4.4 D'n Ekker: verhuur opbrengst

Het nadeel bedraagt € 20.638,-. De verhuuropbrengst van D'n Ekker bestaat uit verschillende delen. Met name de losse verhuur van de verschillende gymzaal delen fluctueert jaarlijks. Voorlopig gaan we uit van een incidenteel nadeel.

Nr. 5.1 Werkbudget: economische aangelegenheden

Het voordeel bedraagt € 70.010,-. Op 8 december 2016 is het Economisch programma Laarbeek 2016-2020 door de gemeenteraad vastgesteld. In het programma wordt een structureel werkbudget van € 90.000,- beschikbaar gemaakt. 2017 was het eerste jaar waarin gewerkt is volgens het nieuwe beleid. Helaas zijn we er nog niet in geslaagd alle kerngroepen op te star-

ten. We gaan ervanuit dat het een eenmalig voordeel is omdat in 2018 extra inspanning geleverd wordt.

Nr. 5.2 Bijdrage Peelnetwerk GEO en VTE

Het voordeel bedraagt € 33.915,-. Het blijkt dat het beschikbaar gestelde budget niet besteed is in 2016 en 2017. Het budget is ook beschikbaar in begroting 2018 we gaan ervanuit dat dit budget structureel vrij kan vallen omdat deze taak met de transitie van het SRE naar het MRE is komen te vervallen.

Nr. 5.3 Pachtopbrengst weilanden

Het voordeel bedraagt € 21.753,-. Het blijkt dat de een-jarige pachtopbrengst van de weilanden hoger is uitgevallen dan begroot. Van deze gronden wordt jaarlijks gezien of verpachting aan de orde kan zijn of dat ze ingezet worden voor de compensatie van verloren natuurwaarde. Het verpachten gaat via openbare inschrijving waardoor de pachtopbrengst elk jaar kan wisselen. Bij het opstellen van de begroting 2018 wordt gewerkt met een hogere raming dan in 2017. Hierdoor moet het voordeel dat in 2017 gerealiseerd is als incidenteel beschouwd worden.

Nr. 5.4 Uitvoeringskosten Senzer

Het voordeel bedraagt € 33.929,-. De bijdrage in de uitvoeringskosten wordt berekend op basis van verdeelsleutels. Nu minder cliënten dan gedacht worden ondersteund door Senzer wordt een lagere bijdrage in de uitvoeringskosten in rekening gebracht. De verwachte bijdrage 2018 is al omlaag bijgesteld (in de primitieve begroting 2018) waardoor dit als incidenteel voordeel gezien moet worden.

Nr. 5.5 Rijksbijdrage WWB

Het voordeel bedraagt € 184.362,-. De rijksbijdrage wordt bepaald door het ministerie van SZW. De beschikkingen van het rijk worden periodiek aangesloten met de begroting. Uit analyse van het ontstane verschil blijkt dat hier al een voorschot voor 2018 in is verwerkt. Dit voordeel kan als incidenteel beschouwd worden.

Nr. 5.6 Rijksbijdrage BBZ

Het voordeel bedraagt € 49.747,-. De rijksbijdrage wordt bepaald na afloop van het jaar. Als de werkelijke kosten 2016 bekend zijn kan de declaratie 2016 in 2017 ingediend worden. De regeling wordt uitgevoerd door Senzer. Dit voordeel dient als incidenteel beschouwd worden.

Nr. 5.7 Bijzondere bijstand

Het nadeel bedraagt € 96.326,-. De werkelijke kosten zijn lastig te begroten. Het betreft een open eind regeling die door Senzer wordt uitgevoerd. GR Peelgemeenten volgt de besteding van deze regeling en communiceert hierover met de deelnemende gemeenten. De informatie van GR Peelgemeenten wordt periodiek verwerkt in de actuele begroting waarmee steeds sprake is van een actuele prognose. We gaan ervanuit dat sprake is van een incidenteel nadeel.

Nr. 5.8 Minimabeleid

Het voordeel bedraagt € 87.888,-. Dit voordeel is grotendeels ontstaan door de ontvangen Klijsma-gelden 2017. Deze gelden zijn nog niet besteed. Voorgesteld wordt om dit budget over te hevelen naar 2018 zodat deze rijksbijdrage niet terecht komt in de Algemene Reserve, maar beschikbaar blijft voor het doel waarvoor ze ontvangen zijn, namelijk de armoedebestrijding onder kinderen. Het betreft een eenmalige rijksbijdrage en het ontstane voordeel heeft dus een incidenteel karakter.

Nr. 5.9 Kwijtscheldingen

Het nadeel bedraagt € 31.598,-. De werkelijke kosten van kwijtschelding zijn lastig te begroten, we zien dat elk jaar meer gebruik gemaakt wordt van deze regeling. Het betreft een open eind regeling die vanaf 1 januari 2018 door Belastingssamenwerking Oost-Brabant uitgevoerd wordt. Op basis van de nieuwe ervaringen met deze verbonden parijt wordt in de loop van 2018 bepaald of dit nadeel structureel verwerkt moet worden. Voorlopig gaan we er vanuit dat sprake is van een incidenteel nadeel.

Nr. 5.10 Re-integratie

Het voordeel bedraagt € 57.279,-. Het betreft een structureel budget dat lokaal ingezet kan worden voor het treffen van re-integratie- en participatievoorzieningen. In 2017 is een deel van dit budget ingezet voor de participatiebevordering van statushouders. Dit wordt in 2018 geïntensiveerd. Benutting van het budget is sterk afhankelijk van de omvang van de doelgroep en de aard van de lokale projecten. We gaan er vanuit dat het gaat om een incidenteel voordeel.

Nr. 5.11 Winst Grondbedrijf

Het voordeel bedraagt € 1.811.000,-. Sinds 2016 moet jaarlijks de winst uit het grondbedrijf afgeroomd worden. De berekening van de jaarwinst gebeurt op basis van de 'percentage of completion'-methode. Met deze methode wordt een inschatting gemaakt van de mate waarin de verschillende complexen gereed zijn. Afhankelijk van de levensduur van het complex en de verwachte risico's moet een deel van de verwachte winst als gerealiseerd beschouwd worden. In de nota reserves en voorzieningen is vastgesteld dat winsten die voortkomen uit de grondexploitatie toegevoegd worden aan de reserve grondexploitatie- en risico's. Met het voorstel tot resultaatbestemming 2017 wordt voorgesteld om deze jaarwinst toe te voegen aan de reserve grondexploitatie- en risico's.

Nr. 8.1 Uitkering gemeentefonds

Het voordeel bedraagt € 76.934,-. Het voordeel is ontstaan door de decembercirculaire 2017 zoals gemeente Laarbeek die ontving van het Ministerie van binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Hierin staat dat de Algemene Uitkering hoger zou zijn dan verwacht. Omdat het voordeel pas in december duidelijk werd kon dit niet eerder in de begroting worden verwerkt. Het betreft een incidenteel voordeel omdat de structurele uitkering al meerjarig is verwerkt in de begroting 2018.

Nr. 8.2 Afwikkeling debiteurenpositie BBZ

Het voordeel bedraagt € 74.775,-. Al meerdere jaren voert Senzer de BBZ-regeling uit voor de Peelgemeenten. Bij de uitvoering hoort ook het debiteurenbeheer. In 2017 is overeen-

stemming bereikt over de overdracht van de debiteurenpositie van gemeenten naar Senzer. Deze afrekening leidt tot een incidenteel positief effect voor Laarbeek omdat eerdere jaren steeds een voorzichtige inschatting is gemaakt van de mate waarin dergelijke vorderingen realistisch geïncasseerd zouden kunnen worden.

Nr. 8.3 Schikking leerlingenvervoer

Het voordeel bedraagt € 54.500,-. Met de vervoerder is overeenstemming bereikt over een schikking over abusievelijk teveel gedeclareerde kilometers. Het betreft een incidenteel voordeel.

Nr. 8.4 Oninbare vorderingen

Het nadeel bedraagt € 41.350,-. Elke maand worden incasso maatregelen genomen om alle opgelegde vorderingen te incasseren. Per kwartaal wordt de ontwikkeling van de debiteuren gerapporteerd aan het college van B&W. Tegelijk met deze periodieke rapportage wordt aan het college voorgesteld om vorderingen waarvan de deurwaarder aangeeft dat er geen verhaalsmogelijkheden zijn oninbaar te verklaren. De omvang van de oninbare debiteuren is elk jaar anders en wordt daarom niet begroot. Het betreft een incidenteel nadeel.

3. De paragrafen

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft aan dat de programmabegroting en programmarekening ten minste de volgende paragrafen dienen te bevatten (artikel 9 lid 2 BBV):

1. Lokale heffingen;
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
3. Onderhoud kapitaalgoederen;
4. Financiering;
5. Bedrijfsvoering;
6. Verbonden partijen;
7. Grondbeleid.

Aanvullend worden ook de paragraaf 'Bezuinigingen' en de paragraaf 'Uitkering uit het gemeentefonds' opgenomen. Beide paragrafen zijn onderdeel van de programmabegroting 2017 en om deze reden komen ze ook terug in deze programmarekening.

Doel van het hoofdstuk 'paragrafen' is de raad een instrument te geven om de uitvoering van de diverse onderdelen te kunnen controleren.

Er zijn twee manieren om met de paragrafen om te gaan:

1. Een systeembenadering

Bij de systeembenadering wordt in de programmabegroting en -rekening kort ingegaan op de relevante ontwikkelingen. Het beleid is uitgewerkt in specifieke beleidsnota's. Deze beleidsnota's worden periodiek door de gemeenteraad vastgesteld.

2. De beleidskaders opnemen

Het alternatief is dat geen beleidsnota's gemaakt worden, maar dat elk jaar in programmabegroting en -rekening het totale beleid integraal wordt opgenomen.

Om de programmabegroting en programmarekening te beperken tot hoofdlijnen van beleid is gekozen voor de systeembenadering, waarbij het beleid van Laarbeek wordt vastgesteld door middel van diverse beleidsnota's:

- Nota lokale heffingen (paragraaf lokale heffingen).
- Nota risico-inventarisatie (paragraaf weerstandsvermogen);
- Beheerplannen wegen, riolering, groen, openbare verlichting en gemeentelijke gebouwen (paragraaf onderhoud kapitaalgoederen);
- Treasurystatuut gemeente Laarbeek (paragraaf financiering);
- Grondnota (paragraaf grondbeleid);

De paragrafen bieden informatie over relevante ontwikkelingen op de diverse beleidsterreinen.

3.1. Lokale heffingen

Algemeen

Deze paragraaf bevat ten minste (artikel 10 BBV):

- De geraamde inkomsten;
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen;
- Een aanduiding van de lokale lastendruk;
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

De gemeente Laarbeek kent de volgende lokale heffingen:

- Onroerendezaakbelastingen (verordening: rb. 8 december 2016);
- Rioolheffing (verordening: Rb. 8 december 2016);
- Afvalstoffenheffing (verordening: Rb. 8 december 2016);
- Leges (verordening: Rb. 8 december 2016);
- Markt- en Staangeld (verordening: Rb. 8 december 2016);
- Reclamebelasting (verordening: Rb. 11 december 2014);
- Baatbelasting (verordening inzake verharding Karstraat: rb. 1988).

Inkomsten uit lokale heffingen

In onderstaande tabel is aangegeven welke inkomsten gerealiseerd zijn in 2017.

Inkomsten uit lokale heffingen	Programma Begroting 2017	Actuele Begroting 2017	Programma Rekening 2017
Onroerendezaakbelasting	€ 3.835.000	€ 4.012.000	€ 4.000.360
Rioolheffing	€ 1.726.000	€ 1.725.950	€ 1.725.950
Afvalstoffenheffing	€ 1.369.000	€ 1.368.843	€ 1.368.843
Leges	€ 875.000	€ 903.336	€ 991.643
Markt- en staangeld	€ 33.000	€ 33.396	€ 35.799
Reclamebelasting	€ 17.000	€ 17.000	€ 15.806
Baatbelasting	€ 1.000	€ 999	€ 998
Totale inkomsten uit lokale heffingen	€ 7.856.000	€ 8.061.524	€ 8.139.399

Beleid lokale heffingen

Eenmaal in de vier jaar -bij aanvang van een nieuwe raadsperiode- biedt het college aan de raad een (bijgestelde) nota lokale heffingen aan. De laatste Nota lokale heffingen is in 2015 door uw raad vastgesteld (Rb. 17 september 2015). De nota bevat het beleid voor de jaren 2015 – 2018.

Bij dit onderdeel worden de beleidsuitgangspunten van de verschillende lokale heffingen in beeld gebracht.

Onroerendezaakbelastingen

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de OZB-tarieven:

- OZB is algemeen dekkingsmiddel, er is geen relatie te leggen met de bijhorende kosten.
- Tariefdifferentiatie (gebruik bedrijven, eigendom bedrijven en eigendom woningen).
- Trendmatige opbrengsten stijging met 3% om voorzieningen in de vier kernen te handhaven.
- Extra stijging OZB alleen als de economische situatie hiertoe aanleiding geeft.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- In 2017 is een extra opbrengstenstijging van € 130.517,- gerealiseerd voor het invoeren van een ondernemersfonds. Deze extra stijging is alleen verwerkt in de OZB-tarieven van niet-woningen.
- Voor deze heffing is geen kwijschelding mogelijk.

Bij de vaststelling van de Kadernota 2017 is besloten om de opbrengst van de Onroerende-zaakbelasting met 3% te verhogen.

Rioolheffing

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de tarieven rioolheffing:

- Kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op riolering en watertaken worden gecompenseerd met de rioolheffing.
- Tariefdifferentiatie woningen en bedrijven. Tarief bedrijven volgens staffel als drinkwaterafname groter is dan 500 m³ per jaar.
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met rente- en overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Trendmatige opbrengsten stijging met 1,12% op basis van het rioleringsplan vGRP+.
- Extra opbrengstenstijging om de jaarlijkse inflatie op te vangen. Voor 2017 bedraagt deze stijging 0,9%.
- De tariefstijging in 2017 bedraagt per saldo 2,02% ten opzichte van het tarief rioolheffing 2016.
- Rekening wordt gehouden met een leegstandspercentage van jaarlijks 1,5%.
- Voor deze heffing is kwijschelding mogelijk.

De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing, bedoeld om alle kosten voor noodzakelijk geachte (collectieve) maatregelen ten aanzien van riolering, hemelwater en grondwater te kunnen verhalen. Omdat het een bestemmingsheffing is, hoeft in de relatie tot de belastingplichtige geen sprake te zijn van een rechtstreekse tegenprestatie in de vorm van een verleende dienst of een voorziening waarvan de belastingplichtige gebruik maakt. De rioolheffing wordt geheven op basis van de uitgangspunten zoals die zijn opgenomen in het vGRP+ (raadsbesluit: 12 december 2012). Hoofregel bij het kostenverhaal is dat de kosten via de heffing mogen worden verhaald die worden gemaakt ter nakoming van de zorgplichten.

Afvalstoffenheffing

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de Afval-tarieven:

- Kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op afvalinzameling en verwerking worden gecompenseerd met de afvalstoffenheffing.
- Vast en variabel deel tarief. Waarbij de vaste kosten verhaald worden via het vaste tariefdeel. De variabele kosten worden verhaald via het variabele tariefdeel.
- Bij de tarief berekening wordt rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Rekening wordt gehouden met een leegstandspercentage van jaarlijks 1,5%.
- Voor het vaste tariefdeel van deze heffing is kwijtschelding mogelijk.

Leges

Het beleid is erop gericht om de komende jaren te streven naar verdergaande maximale kostendekking. Bij het toepassen van de verhogingen zullen tevens vergelijkende tarieven in omliggende gemeenten in ogenschouw worden genomen.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de leges-tarieven:

- Jaarlijkse toename van de leges opbrengst. Index op basis van de Begroting.
- Leges zijn diensten, werkelijke opbrengst is afhankelijk van het aantal gevraagde diensten.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met de toerekening van overheadkosten. Deze kostentoerekening is optioneel mogelijk, echter wordt achterwege gelaten omdat toch geen sprake is van meer dan 100% kostendekking.
- Leges worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Voor bepaalde leges geldt een wettelijke maximale tariefstelling. Indien het berekende tarief hoger is dan wettelijk is toegestaan, wordt het wettelijke maximum tarief toegepast.
- Voor leges is geen kwijtschelding mogelijk.

In de Kadernota 2017 is aangegeven dat de bouwleges jaarlijks verhoogd worden met 2% en de overige leges jaarlijks, voor zover mogelijk, verhoogd worden met 5% in de periode 2016 t/m 2019.

Markt- en Staangeld

Bij het recht om markt- en staangeld in rekening te brengen speelt de mate van kostendekkendheid geen rol. Het gaat slechts om beperkte opbrengsten die gerealiseerd worden door het ter beschikking stellen van gemeentegrond voor private doelen.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de markt- & staangeld-tarieven:

- Stabiele prijzen, geen indexering om zoveel mogelijk kraamhouders te behouden voor de markt in Laarbeek.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.

- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad, dit kan ook betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor markt- & staangeld is geen kwijtschelding mogelijk.

Reclamebelasting

Reclamebelasting wordt (als proef) sinds 2015 opgelegd in het winkelgebied Piet van Thielplein. De belasting is ingevoerd op verzoek van de ondernemersvereniging. Doel van de heffing is om alle winkeliers mee te laten betalen aan de verdere ontwikkeling van het gebied. Welke maatregelen genomen worden, hangt af van de wensen van de ondernemersvereniging.

De volgende beleidsuitgangspunten zijn toegepast bij de berekening van de reclamebelasting:

- Het heffingsgebied betreft winkelgebied Piet van Thielplein.
- 100% doorbetaling van de werkelijke opbrengst.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad, dit kan ook betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor reclamebelasting is geen kwijtschelding mogelijk.

Baatbelasting

Baatbelasting maakt het mogelijk om te investeren in wenselijke voorzieningen, waarbij de kosten van de voorziening via de baatbelasting worden verhaald op de begunstigde omwonenden. In het verleden is een aantal keer sprake geweest van baatbelasting. De huidige baatbelasting loopt af in 2018. Vanaf dat moment wordt geen nieuwe baatbelasting meer opgelegd.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de baatbelasting:

- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad, dit kan ook betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor baatbelasting is geen kwijtschelding mogelijk.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

Onroerendezaakbelastingen

Onder de naam 'Onroerendezaakbelasting' wordt een belasting geheven van de eigenaren en gebruikers van alle binnen de gemeente gelegen niet-woningen en van de eigenaren van de woningen. Basis voor de heffing is de vastgestelde WOZ-waarde. Voor heffingsjaar 2017 geldt waarde peildatum: 1 januari 2016.

In onderstaande tabel worden de werkelijke opbrengsten 2017 vergeleken met de werkelijke opbrengsten 2016 en met de begrote opbrengsten 2017.

Berekening OZB-tarief gebruik bedrijven	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
berekening: heffingsgrondslag / opbrengst = tarief			
WOZ-waarde (januari, jaar x-1):	WOZ 1-1-2015	WOZ 1-1-2016	WOZ 1-1-2016
code 20 boerderij	79.306.000	69.445.949	69.445.949
code 21 niet-woning deels in gebruik als woning	20.445.000	19.250.000	19.250.000
code 30 niet woning	323.026.000	330.528.265	330.528.265
leegstand + afrondingsverschil (kleine aanslagen)	-16.000.000	-30.000.000	-30.000.000
heffingsgrondslag gebruik niet woningen	406.777.000	389.224.214	389.224.214
opbrengst (raming vorig jaar)		542.000	
opbrengst stijging (Kadernota 2017)		3%	
geraamde toename opbrengst (areaal-uitbreiding)		2.740	
extra stijging in verband met ondernemersfonds		52.545	
totale opbrengst	€ 546.508	€ 613.545	€ 632.774
tarief van de heffing	0,133243%	0,157633%	0,157633%

Berekening OZB-tarief eigendom bedrijven	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
berekening: heffingsgrondslag / opbrengst = tarief			
WOZ-waarde:	WOZ 1-1-2015	WOZ 1-1-2016	WOZ 1-1-2016
code 20 boerderij	111.386.000	103.240.593	103.240.593
code 21 niet-woning deels in gebruik als woning	40.198.000	38.058.000	38.058.000
code 30 niet woning	323.716.000	332.257.324	332.257.324
leegstand + afrondingsverschil (kleine aanslagen)	0	-1.000.000	-1.000.000
heffingsgrondslag eigendom niet woningen	475.300.000	472.555.917	472.555.917
opbrengst (raming vorig jaar)		782.000	
opbrengst stijging		3%	
geraamde toename opbrengst (areaal-uitbreiding)		4.540	
extra stijging in verband met ondernemersfonds		77.972	
totale opbrengst	€ 799.032	€ 887.972	€ 884.527
tarief van de heffing	0,164528%	0,187908%	0,187908%

Berekening OZB-tarief eigendom woningen	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
berekening: heffingsgrondslag / opbrengst = tarief			
WOZ-waarde:	WOZ 1-1-2015	WOZ 1-1-2016	WOZ 1-1-2016
code 10 woningen	2.156.960.000	2.218.936.327	2.218.936.327
code 11 woningen met praktijkruimte	20.656.000	19.981.230	19.981.230
code 12 recreatiewoningen	3.695.000	3.890.084	3.890.084
code 40 terrein	8.154.000	11.766.800	11.766.800
afrondingsverschil (kleine aanslagen)	-8.000.000	-5.000.000	-5.000.000
heffingsgrondslag eigendom woningen	2.181.465.000	2.249.574.441	2.249.574.441
opbrengst (raming vorig jaar)		2.381.000	
opbrengst stijging		3%	
geraamde toename opbrengst (areaal-uitbreiding)		11.570	
totale opbrengst	€ 2.404.143	€ 2.464.000	€ 2.483.059
tarief van de heffing	0,109147%	0,109532%	0,109532%

Rioolheffing

Op 1 januari 2008 is de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken in werking getreden. In deze wet is bepaald dat er vanaf 01-01-2008 een nieuwe gemeentelijke belasting wordt ingevoerd: de rioolheffing. Anders dan bij het "oude" rioolrecht vallen onder de rioolheffing niet alleen de rioleringskosten maar ook het beheer van regenwater en grondwater, de zogenaamde zorgplichten. Deze zogenaamde verbrede rioolheffing is op 1-1-2010 ingevoerd.

Gemeenten hebben volgens de Waterwet en de Wet milieubeheer drie zorgplichten:

- Inzameling en transport van afvalwater;
- Inzameling en verwerking van overtollig hemelwater;
- Inzameling en verwerking van overtollig grondwater.

Voor de bekostiging van deze zorgplichten is een aparte heffingsbevoegdheid gecreëerd in de Gemeentewet. Artikel 228a van de Gemeentewet geeft de mogelijkheid om de kosten voor het takenpakket in het kader van de verbrede zorgplichten via een belasting te financieren.

In december 2012 is door de raad een vernieuwd Gemeentelijk Rioleringsplan 2013-2017 (hierna vGRP+) vastgesteld.

In onderstaande tabel worden de werkelijke opbrengsten 2017 vergeleken met de werkelijke opbrengsten 2016 en met de begrote opbrengsten 2017.

Berekening kostendekkendheid Rioolheffing	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
verordening versie	Verordening Rioolheffing 2016 definitief	Verordening Rioolheffing 2017 definitief	Verordening Rioolheffing 2017 definitief
kosten taakveld, incl. rente (t/m 2016)	1.477.897	1.211.308	1.074.733
inkomsten taakveld, excl. Heffingen	-15.440	-9.831	-4.116
egalisatie saldo met voorziening	0	-137.600	12.051
netto kosten taakveld	1.462.457	1.063.877	1.082.668
<u>toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead (miv 2017)	0	412.349	412.349
Rente (miv 2017)	0	99.699	103.548
BTW (fictief)	214.981	150.203	127.385
totale kosten	1.677.438	1.726.128	1.725.950
opbrengst heffingen	€ 1.647.864	€ 1.726.128	€ 1.725.950
Dekkingspercentage	98%	100%	100%

Berekening tarief Rioolheffing	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
berekening: tarief vorig jaar + vaste stijging + inflatie afhankelijke index = tarief actueel jaar			
Tarief Jaar x-1	€ 167,16	€ 171,60	
Vaste tariefstijging (basis = berekening vGRP+)	1,12%	1,12%	
Inflatie-index	1,54%	0,90%	
Tarief actueel jaar	€ 171,60	€ 175,08	€ 175,08
Aantal heffingseenheden woningen		9.350	
Aantal heffingseenheden bedrijven		660	
correctie ivm leegstand		1,50%	
rekenkundig aantal eenheden	9.600	9.860	9.858
Opbrengst woningen en bedrijven	€ 1.647.864	€ 1.726.128	€ 1.725.950

Afvalstoffenheffing

Op grond van de Wet milieubeheer is de gemeente verplicht tot het inzamelen van afval bij de huishoudens. Ter dekking van de kosten kan afvalstoffenheffing worden geheven. Hierbij is het niet van belang of men daadwerkelijk gebruik maakt van deze dienstverlening. De geraamde opbrengst van de heffing mag niet hoger zijn dan de geraamde kosten (maximaal 100%-kostendekking).

In onderstaande tabel worden de werkelijke opbrengsten 2017 vergeleken met de werkelijke opbrengsten 2016 en met de begrote opbrengsten 2017.

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
verordening versie	Verordening Afvalstoffenheffing 2016 definitief	Verordening Afvalstoffenheffing 2017 definitief	Verordening Afvalstoffenheffing 2017 definitief
kosten taakveld, incl.rente	1.690.881	1.532.186	1.582.869
inkomsten taakveld, excl. Heffingen	-655.305	-534.000	-599.491
netto kosten taakveld	1.035.576	998.186	983.378
<u>toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead (miv 2017)	0	71.008	71.008
BTW (fictief)	218.797	300.268	300.268
totale kosten	1.254.373	1.369.462	1.354.654
opbrengst heffingen	€ 1.262.652	€ 1.369.462	€ 1.368.843
Dekkingspercentage	101%	100%	101%

Berekening tarief Afvalstoffenheffing	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
<u>Tarief milieustraat (elk jaar hetzelfde tarief)</u>			
max 2 m3 grove afvalstoffen (bedrag per auto per keer)	€ 5,00	€ 5,00	€ 5,00
max 2 m3 grove afvalstoffen (bedrag per fiets per keer)	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00
max 2 m3 sloopafval (bedrag per auto per keer)	€ 11,00	€ 11,00	€ 11,00
<u>aantal ledigingen</u>			
max 2 m3 grove afvalstoffen (bedrag per auto per keer)		12.560	
max 2 m3 grove afvalstoffen (bedrag per fiets per keer)		350	
max 2 m3 sloopafval (bedrag per auto per keer)		1.500	
Opbrengst milieustraat	€ 93.800	€ 80.000	€ 80.000

tarief vast deel Afvalstoffenheffing	€ 73,44	€ 80,16	€ 80,16
berekening: vaste kosten afvalstoffenheffing : aantal aansluitingen excl. Leegstand = vast deel van het tarief			
<u>aantal eenheden (basis: Raming)</u>			
aantal aansluitingen		9.277	
leegstand		1,50%	
aantal aansluitingen	9.050	9.138	9.130
Opbrengst vast deel tarief Afvalstoffenheffing	664.400	732.490	732.084

Variabel tarief Afvalstoffenheffing			
berekening: uniforme stijging van de ledigingstarieven t-1 om uiteindelijk tot een gewenste dekking te komen van de geraamde variabele lasten.			
Grijs 25L	€ 1,20	€ 1,09	€ 1,09
Grijs 80L	€ 3,96	€ 3,59	€ 3,59
Grijs 140L	€ 6,05	€ 5,48	€ 5,48
Grijs 240L	€ 10,38	€ 9,40	€ 9,40
gft 25L	€ 0,73	€ 0,66	€ 0,66
gft 80L	€ 2,37	€ 2,15	€ 2,15
gft 140L	€ 3,65	€ 3,31	€ 3,31
gft 240L	€ 6,22	€ 5,64	€ 5,64
<u>Aantal ledigingen</u>			
Grijs 25L	959	1.215	861
Grijs 80L	0	0	0
Grijs 140L	51.286	64.992	51.852
Grijs 240L	6.341	8.280	6.680
gft 25L	1.428	675	1.329
gft 80L	0	0	0
gft 140L	16.834	18.220	16.677
gft 240L	10.420	10.797	10.468
Opbrengst variabel deel tarief	504.452	556.961	556.759
afrondingsverschil	0	11	0
Opbrengst Afvalstoffenheffing	€ 1.262.652	€ 1.369.462	€ 1.368.843

Leges

Leges zijn vergoedingen die de gemeente in rekening brengt voor het gebruik maken of het genot hebben van, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Sprake dient te zijn van een individueel bewezen dienst. De verwachte leges opbrengst mag niet hoger zijn dan de verwachte kosten (maximaal 100% kostendekking), met dien verstande dat hierbij gekeken wordt naar de in één verordening geregelde leges.

Bij leges wordt een veelheid aan tarieven gehanteerd. Voor inzicht in de verschillende tarieven wordt verwezen de legesverordening zoals die gepubliceerd is op de website van Laarbeek. (website: www.laarbeek.nl, klik op 'online inzien' en vervolgens op 'Verordeningen en regels')

In onderstaande tabel worden de werkelijke opbrengsten 2017 vergeleken met de werkelijke opbrengsten 2016 en met de begrote opbrengsten 2017.

Berekening kostendekkendheid Leges	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
verordening versie	Legesverordening 2016 definitief	Legesverordening 2017 definitief	Legesverordening 2017 definitief
Titel 1 - Algemene Dienstverlening			
kosten taakveld, incl. rente	883.955	591.280	591.047
inkomsten taakveld, excl. Heffingen	-57.202	-2.117	-38.822
netto kosten taakveld	826.753	589.163	552.225
<u>toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead (miv 2017)	0	0	0
BTW (fictief)	0	0	0
totale kosten	826.753	589.163	552.225
opbrengst heffingen (incl.dekkingsplan)	€ 433.084	€ 411.836	€ 472.978
Dekkingspercentage	52%	70%	86%

Titel 2 - Dienstverlening vallend onder de fysieke dienstverlening			
kosten taakveld, incl. rente	668.664	399.417	352.050
inkomsten taakveld, excl. Heffingen	0	0	-134.413
netto kosten taakveld	668.664	399.417	217.637
<u>toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead (miv 2017)	0	0	0
BTW (fictief)	0	0	0
totale kosten	668.664	399.417	217.637
opbrengst heffingen	€ 618.806	€ 457.000	€ 505.583
Dekkingspercentage	93%	114%	232%

Titel 3 - Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn			
kosten taakveld, incl. rente	238.283	152.017	177.892
inkomsten taakveld, excl. Heffingen	0	-4.100	0
netto kosten taakveld	238.283	147.917	177.892
<u>toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead (miv 2017)	0	0	0
BTW (fictief)	0	0	0
totale kosten	238.283	147.917	177.892
opbrengst heffingen	€ 13.067	€ 6.300	€ 13.081
Dekkingspercentage	5%	4%	7%

Totaal van de legesverordening			
kosten taakveld, incl. rente	1.790.902	1.142.714	1.120.989
inkomsten taakveld, excl. Heffingen	-57.202	-6.217	-173.235
netto kosten taakveld	1.733.700	1.136.497	947.754
<u>toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead (miv 2017)	0	0	0
BTW (fictief)	0	0	0
totale kosten	1.733.700	1.136.497	947.754
opbrengst heffingen	€ 1.064.957	€ 875.136	€ 991.643
Dekkingspercentage	61%	77%	105%

Leges tarieven, hoofdstuk 1	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
belangrijkste tarieven:			
rijbewijzen	€ 38,00	€ 39,90	€ 38,00
huwelijk (reguliere tijd en locatie)	€ 350,00	€ 157,50	€ 367,50
paspoort	€ 64,00	€ 67,20	€ 64,00
id-kaart	€ 50,00	€ 52,50	€ 50,00
naspeuring archief (per kwartier)	€ 14,25	€ 14,96	€ 14,95
Opbrengst (Titel 1)	€ 433.084	€ 411.836	€ 472.978

Leges tarieven, hoofdstuk 2	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
belangrijkste tarieven:			
bestemmingsplan (art.3.1-1 WRO)	€ 5.775,00	€ 5.890,50	€ 5.890,00
bouwleges (bouwkosten tot € 250.000,-)	3,203%	3,267%	3,267%
sloopleges	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
Opbrengst (Titel 2)	€ 618.806	€ 457.000	€ 505.583

Leges tarieven, hoofdstuk 3	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
belangrijkste tarief:			
vergunning drank- & horecawet	€ 80,00	€ 84,00	€ 84,00
Opbrengst (Titel 3)	€ 13.067	€ 6.300	€ 13.081

Markt- en Staangeld

Markt- en staangelden zijn vergoedingen die de gemeente vraagt voor het in gebruik geven van gemeentegrond voor private doeleinden. De mate van kostendekking is bij deze heffing geen doel. Het is van belang om bestaande voorzieningen te handhaven.

In onderstaande tabel worden de werkelijke opbrengsten 2017 vergeleken met de werkelijke opbrengsten 2016 en met de begrote opbrengsten 2017.

Berekening kostendekkendheid Markt- & Staangeld	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
verordening	Marktgeden 2010 Verordening Staangeld 2016 definitief	Marktgeden 2010 Verordening Staangeld 2017 definitief	Marktgeden 2010 Verordening Staangeld 2017 definitief
versie			
kosten taakveld, incl. rente	82.940	59.472	68.824
inkomsten taakveld, excl. Heffingen	-5.979	-6.200	-6.053
netto kosten taakveld	76.961	53.272	62.771
<u>toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead (miv 2017)	0	0	0
BTW (fictief)	0	0	0
totale kosten	76.961	53.272	62.771
opbrengst heffingen	€ 35.002	€ 33.259	€ 35.799
Dekkingspercentage	45%	62%	57%

Berekening tarieven Markt- & Staangeld	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
berekening: constante tarieven			
tarieven:			
Beek en Donk (bedrag per m ² , per markt)	€ 0,72	€ 0,72	€ 0,72
Beek en Donk (bedrag per m ² , per kwartaal)	€ 8,24	€ 8,24	€ 8,24
Aarle-Rixtel (bedrag per m ² , per markt)	€ 0,60	€ 0,60	€ 0,60
Aarle-Rixtel (bedrag per m ² , per kwartaal)	€ 7,20	€ 7,20	€ 7,20
Lieshout (bedrag per m ² , per markt)	€ 0,72	€ 0,72	€ 0,72
Lieshout (bedrag per m ² , per kwartaal)	€ 5,88	€ 5,88	€ 5,88
Staangeld (bedrag per standplaats per maand)	€ 123,89	€ 123,89	€ 126,49
Totale opbrengst	€ 35.002	€ 33.259	€ 35.799

Reclamebelasting

De belasting is ingevoerd op verzoek van de ondernemersvereniging Beek en Donk. Doel van de heffing is om alle winkeliers mee te laten betalen aan de ontwikkeling van het winkelgebied Piet van Thielplein.

In onderstaande tabel worden de werkelijke opbrengsten 2017 vergeleken met de werkelijke opbrengsten 2016 en met de begrote opbrengsten 2017.

Berekening kostendekkendheid Reclamebelasting	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
verordening versie	Verordening reclamebelasting 2015 definitief	Verordening reclamebelasting 2015 definitief	Verordening reclamebelasting 2015 definitief
kosten taakveld, incl. rente	14.525	17.000	15.806
inkomsten taakveld, excl. Heffingen	0	0	0
netto kosten taakveld	14.525	17.000	15.806
toe te rekenen kosten:			
Overhead (miv 2017)	0	0	0
BTW (fictief)	0	0	0
totale kosten	14.525	17.000	15.806
opbrengst heffingen	€ 14.525	€ 17.000	€ 15.806
Dekkingspercentage	100%	100%	100%

Berekening tarieven Reclamebelasting	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
berekening: constante tarieven			
tarieven:			
minimumbedrag (per vestiging)	€ 350,00	€ 350,00	€ 350,00
opslag (per € 1.000,- WOZ-waarde, vanaf drempelwaarde € 147.000,-)	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00
maximumbedrag (per vestiging)	€ 750,00	€ 750,00	€ 750,00
Totale opbrengst	€ 14.525	€ 17.000	€ 15.806

Baatbelasting

In het verleden is een aantal keer sprake geweest van baatbelasting. De huidige baatbelasting loopt af in 2018. Vanaf dat moment wordt geen nieuwe baatbelasting meer opgelegd. De berekende tarieven gelden voor de totale looptijd.

In onderstaande tabel worden de werkelijke opbrengsten 2017 vergeleken met de werkelijke opbrengsten 2016 en met de begrote opbrengsten 2017.

Berekening kostendekkendheid Baatbelasting	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
verordening versie	baatbelasting inzake verharding Karstraat 1988 definitief	baatbelasting inzake verharding Karstraat 1988 definitief	baatbelasting inzake verharding Karstraat 1988 definitief
berekening: constante tarieven			
tarieven:			
vast bedrag (per woning)	€ 499,16	€ 499,16	€ 499,16
Totale opbrengst	€ 998	€ 999	€ 998

Ontwikkeling lokale lastendruk

In onderstaande tabel wordt een beeld gegeven van de lokale lastendruk. Bij het presenteren van de ontwikkeling is ervoor gekozen om de werkelijk lastendruk 2017 zowel af te zetten tegen de geraamde lastendruk 2017 en tegen de werkelijke lastendruk 2016.

Berekening lokale belastingdruk	werkelijk 2016	primitieve raming 2017	werkelijk 2017
<u>Uitgangspunten:</u>			
gezin met eigen woning, o.b.v. gehanteerde WOZ-waarde (gem. ontwikkeling WOZ-waarde t.o.v. voorgaand jaar)	€ 298.020	€ 300.000	€ 300.000 0,66%
aantal containerledigingen afval:			
Grijs 140 Ltr	9	8	8
Gft 140 Ltr	3	4	4
ontwikkeling lastendruk:			
OZB	€ 325,28	€ 328,60	€ 328,60
Rioolheffing	€ 171,60	€ 175,08	€ 175,08
Afvalstoffenheffing	€ 138,84	€ 137,24	€ 137,24
saldo	€ 635,72	€ 640,92	€ 640,92

Kwijtschelding

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen te verlenen. Bij het vaststellen van de diverse belastingverordeningen is ingestemd met het mogelijk maken van kwijtschelding voor de volgende heffingen:

- De rioolheffing;
- De afvalstoffenheffing.

De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid wordt gebaseerd op de Uitvoeringsregeling invorderingswet 1990. Deze uitvoeringsregeling is met 2 punten beperkt door gemeentelijk beleid:

1. Bij kwijtschelding van de afvalstoffenheffing wordt er maximaal een bedrag terugbetaald van € 187,70 (conform artikel 11 van de verordening afvalstoffenheffing 2017). Dit maximum bedrag is opgenomen om te voorkomen dat belastingplichtigen die in aanmerking komen voor kwijtschelding hun containers onnodig laten ledigen en om ze te stimuleren door te gaan met het scheiden van afvalstoffen.
2. Er wordt alleen kwijtschelding verleend aan natuurlijke personen.

Overzicht aanvragen kwijtschelding	werkelijk 2015	werkelijk 2016	werkelijk 2017
aantal verzoeken om kwijtschelding	225	250	268
aantal volledige toekenningen	220	226	265
aantal gedeeltelijke toekenningen	3	5	0
Bedrag kwijtgescholden heffing	€ 71.894,00	€ 72.535,22	€ 87.598,23

3.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en de risicobeheersing bevat ten minste (BBV, artikel 11 lid 2):

- a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- b. een inventarisatie van de risico's;
- c. het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's.
- d. een kengetal voor de:
 - 1a netto schuldquote;
 - 1b netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
 - 2 solvabiliteitsratio;
 - 3 grondexploitatie;
 - 4 structurele exploitatieruimte;
 - 5 belastingcapaciteit.
- e. een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Bij het uitwerken van deze paragraaf volgen we de volgorde van het BBV.

Het beleid (Aanleiding en methode)

Jaarlijks inventariseren wij de risico's die van invloed kunnen zijn op de bedrijfsvoering om deze (zo veel mogelijk) te beperken en de vermogenspositie te kunnen beoordelen. De belangrijkste risico's qua financiële impact worden in kaart gebracht door middel van een korte scan van de organisatie. Op basis van ons eigen risicoprofiel en voorbeeld risico's van andere gemeenten wordt een inschatting gemaakt van de risico's met mogelijke financiële gevolgen voor onze gemeente. Het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) heeft hierbij een ondersteunende rol.

Inventarisatie van de beschikbare weerstandscapaciteit

Zoals in het Besluit Begroting en Verantwoording is aangegeven, bestaat de weerstandscapaciteit uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken (artikel 11-1a).

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

- Het vrije aanwendbare deel van de reserves;
- De stille reserves (P.M.);
- De post onvoorzien incidenteel;
- Eventuele begrotingsruimte;
- De post onvoorzien structureel;
- Onbenutte belastingcapaciteit;
- Toekomstige winst grondbedrijf;
- Reserve grondexploitatie risico's.

Vrij aanwendbaar deel reserves

In de raadsvergadering van 17 september 2015 is de "Nota reserves en voorzieningen" vastgesteld. In deze nota wordt aangegeven aan welke criteria de diverse reserves en voorzieningen dienen te voldoen.

De algemene reserve bedraagt per 31 december 2017 $\pm$ € 8,2 miljoen. Daarnaast bedraagt de "algemene reserve ter dekking van financiële risico's" per 31 december 2017 $\pm$ € 410.000,-. Deze reserves kunnen worden aangewend voor het opvangen van eenmalige nadelen; voor structurele nadelen moet dekking worden gevonden in de begroting.

Stille reserves

Van stille reserves is sprake als bedrijfsmiddelen meer waard zijn dan uit de boekhouding blijkt. De stille reserves zijn een onderdeel van de bedrijfsmiddelen die de gemeente gebruikt. Het is niet mogelijk om de middelen direct beschikbaar te maken en daarom nemen we dit onderdeel niet mee.

Onvoorzien incidenteel

Het is verplicht om voor incidentele zaken een bedrag op te nemen in de begroting. Met dit bedrag kunnen incidentele nadelen opgevangen worden. Het gaat dan om zaken die bij het maken van de begroting nog niet bekend zijn, maar door bijvoorbeeld wetswijziging wel kosten voor de gemeente met zich meebrengen. In Laarbeek is voor 2018 was een raming opgenomen van € 45.000,-.

Begrotingsruimte

Het is mogelijk dat er ruimte in de begroting zit. De omvang van deze ruimte is onbekend en niet objectief te bepalen. Bij het opmaken van de jaarrekening bleek in het verleden wel steeds een overschot. Uit een analyse van het overschot bleek echter dat het vooral gaat om incidentele begrotingsruimte en niet om structurele begrotingsruimte.

Onvoorzien structureel/nieuw beleid

Bij het maken van de begroting kan de gemeenteraad ervoor kiezen om een bedrag beschikbaar te maken voor onvoorziene zaken met een structureel karakter. In de begroting van 2018 is hiervoor een bedrag van € 15.000,- opgenomen.

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij onbenutte belastingcapaciteit wordt uitsluitend gekeken naar de OZB-heffing. Wettelijk is namelijk bepaald dat de tarieven voor de overige heffingen maximaal 100%-kostendekkend mogen zijn. Bij afvalstoffenheffing en de rioolheffing is geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Om de onbenutte belastingcapaciteit van de OZB te berekenen, maken we gebruik van de norm die het rijk stelt aan de zogenaamde 'artikel 12-status'. Zodra een gemeente in financiële problemen komt, houdt het Rijk rekening met een minimaal OZB tarief van 0,1952% (bron: Meicirculaire gemeentefonds 2017, p.137).

De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit ziet er als volgt uit:

Soort	WOZ-waarde begin 2017	Tarief 2017 Laarbeek	Tarief 2017 art. 12-status	Vershil in tarief	onbenutte capaciteit
eigenaar woning	€ 2.249.574.000	0,109532%	0,1952%	0,085668%	€ 1.927.165
eigenaar niet-woning	€ 472.556.000	0,187908%	0,1952%	0,007292%	€ 34.459
gebruiker niet-woning	€ 389.224.000	0,157633%	0,1952%	0,037567%	€ 146.220
Saldo onbenutte belastingcapaciteit					€ 2.107.844

Toekomstige winst grondbedrijf

Binnen de complexberekeningen van de verschillende grondexploitaties is sprake van verwachte winsten. Toekomstige winsten kunnen als dekkingsmiddel ingezet worden en behoren dus tot de weerstandscapaciteit. Bij het opstellen van de Grondnota 2017 is aangegeven dat de toekomstige winst ongeveer € 10,4 miljoen bedraagt (bron: Grondnota 2017, p.18). In 2017 wordt een bedrag van € 1,8 miljoen van deze verwachte winsten als gerealiseerd beschouwd, waarmee de toekomstige winsten nog 8,6 miljoen bedragen.

Reserve grondexploitatie-risico's

Speciaal voor de risico's die te maken hebben met grondexploitatie is een risicoreserve grondbedrijf gevormd. Deze reserve is onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. De stand van deze reserve bedraagt € 2,5 miljoen per 31 december 2017.

Beschikbare weerstandscapaciteit

- Algemene reserve	€	8.225.000,-
- Vrije reserve	€	417.000,-
- Onvoorzien incidenteel	€	45.000,-
- Onvoorzien structureel	€	15.000,-
- Onbenutte belastingcapaciteit	€	2.108.000,-
- Toekomstige winst grondexploitaties	€	8.600.000,-
- Reserve grondexploitatie	€	2.500.000,-
Per saldo beschikbare weerstandscapaciteit	€	21.910.000,-

Inventarisatie van de risico's

Er is voor gekozen om de belangrijkste risico's qua financiële impact in kaart te brengen door middel van een korte scan van de organisatie. Hiertoe hebben interviews plaatsgevonden met het managementteam en een aantal beleidsmedewerkers. Op basis van ons eigen risicoprofiel zoals opgenomen in de begroting 2018 en voorbeeldrisico's van andere gemeenten is een inschatting gemaakt van de risico's met mogelijke financiële gevolgen voor onze gemeente. Het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (N.A.R.) heeft hierbij een ondersteunende rol vervuld.

Klasse-indeling

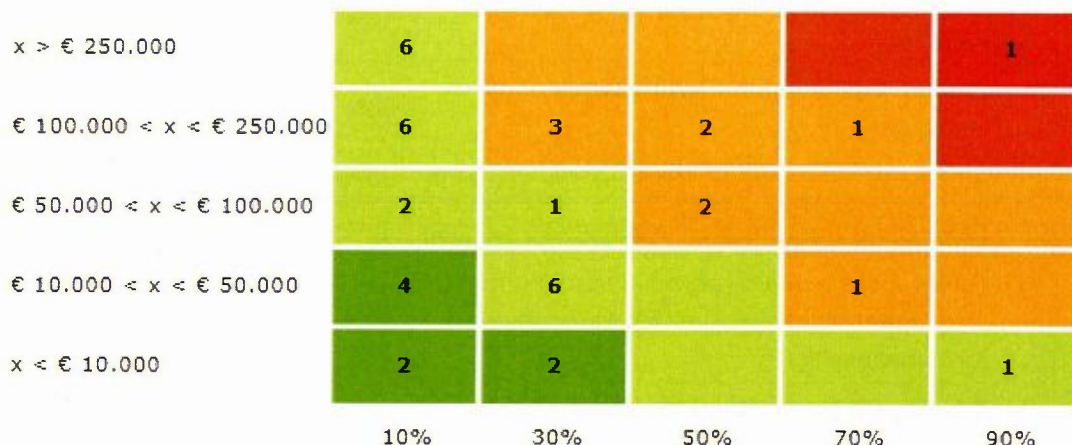
De risico's zijn ingedeeld volgens een klasse-indeling voor de berekening van de gevolgen van de risico's.

Klasse	Financieel	Imago	Doelstelling
1	< € 10.000	Afdeling intern/individueel	Zeep klein
2	€10.000 - €50.000	Groep burgers	Klein
3	€50.000 - €100.000	Plaatselijke pers	Matig

4	€100.000 - €250.000	Regionale pers	Groot
5	> €250.000	Landelijke pers	Zeer groot

Risicoprofiel

In totaal zijn er 40 risico's opgenomen in het risicoprofiel. Onderstaande risicokaart geeft weer hoe deze risico's gespreid zijn voor wat betreft de inschatting van de kans op optreden en de maximale financiële gevolgen.

Figuur 1: Risicokaart Gemeente Laarbeek

De getallen in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak bevinden. Daarmee wordt direct inzichtelijk hoe de risico's verdeeld zijn over de groene, oranje en rode zone en welke risico's de continuïteit van de bedrijfsvoering kunnen aantasten.

Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Het risico vormt dan nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de organisatie, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Het is dan ook aan te raden niet te lang te wachten met het nemen van beheersmaatregelen. Een risico in het rode gebied vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd.

In onderstaand overzicht zijn de tien risico's gepresenteerd die de grootste invloed hebben op de benodigde weerstandscapaciteit.

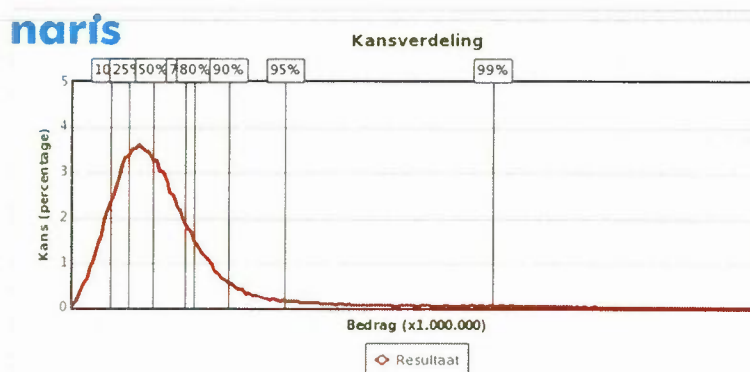
Tabel 1 Belangrijkste financiële risico's Gemeente Laarbeek

Nr.	Risico	Kans	Gevolg	Invloed
1	Niet realiseren geraamde saldi grondexploitaties	100%	€ 1.500.000	77%
2	Hogere dan geraamde kosten vervanging ziekteverzuim	70%	€ 200.000	3%

3	Boete in verband met niet voldoen aan de eisen van de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming	90%	€ 2.000.000	3%
4	Extra financiële bijdrage aan deelneming/verbonden partij	60%	€ 200.000	2%
5	Niet tijdig inspelen op nieuwe wetgeving	50%	€ 200.000	2%
6	Groter aantal werkloosheidsuitkeringen dan voorzien	40%	€ 125.000	1%
7	Onvoorziene effecten implementatie omgevingswet	30%	€ 100.000	1%
8	Algemene uitkering valt lager uit dan geraamd	30%	€ 500.000	1%
9	Gevolgen uitvoeringsplan informatiebeveiliging	30%	€ 100.000	1%
10	Onvoorziene acute uitgaven in verband met incidenten/maatregelen in het kader van informatiebeveiliging	50%	€ 50.000	1%
Totaal grote risico's (maximaal gevolg)			€ 4.975.000	
Overige risico's (maximaal gevolg)			€ 5.405.000	
Totaal alle risico's (maximaal gevolg)			€ 10.380.000	

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 10,4 miljoen) ongewenst is. De risico's zullen zich immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang manifesteren.

Zekerheidspercentage	Bedrag
10%	€ 1.674.513
25%	€ 1.762.419
50%	€ 1.881.614
75%	€ 2.033.161
80%	€ 2.079.522
90%	€ 2.242.612
95%	€ 2.505.384
99%	€ 3.501.900

Figuur 2: Uitkomsten risicosimulatie gemeente Laarbeek

Toelichting:

In de tabel wordt de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit aangegeven, verbonden aan de mate van betrouwbaarheid van de simulatie. De grafiek toont de verdeling van de kansen en totale financiële gevolgen.

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 2,2 miljoen (benodigde weerstandscapaciteit).

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 21,9 \text{ mln.}}{€ 2,2 \text{ mln.}} = 9,9$$

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR en de Universiteit Twente is opgesteld.

Waarderingscijfer	Ratio weerstands- vermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio bedraagt eind 2017: 9,9. Dit betekent dat de ratio uitkomt op een waardering A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art.11 lid 2d) bepaalt dat gemeenten een set van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in deze paragraaf.

De op te nemen kengetallen zijn: schuldquota leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Signaleringswaarden

Door de toezichthouders is op 10 september 2015 besloten om, voor het verkrijgen van een goed en uniform beeld, signaleringswaarden te benoemen. Hierbij wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit de stresstest voor

100.000+ gemeenten. In de tabel hieronder is te zien tot welke signaleringswaarden is besloten en in welke categorie (A, B of C) deze vallen.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio		>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie		<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte		Begroting >0%	Begroting 0%	Begroting <0%
5. Belastingcapaciteit		<95%	95-105%	>105%

Categorie A is het minst risicovol, categorie C is het meest risicovol.

Uitkomsten Laarbeek

In onderstaande tabel zijn de uitkomsten voor Laarbeek afgezet tegen de signaleringswaarden zoals de provincie die hanteert. Cellen zijn groen als Laarbeek in categorie A valt (minst risicovol), blauw voor categorie B en oranje bij categorie C (meest risicovol). Bewust is niet gekozen voor de kleur rood omdat de kengetallen in relatie met elkaar gezien moeten worden. Onderaan deze paragraaf wordt een relatie gelegd tussen de kengetallen en worden opvallende zaken toegelicht.

Kengetallen:	Verloop van de kengetallen		
	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
netto schuldquote	65%	81%	60%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	65%	94%	59%
solvabiliteitsrisico	50%	49%	52%
grondexploitatie	64%	71%	59%
structurele exploitatieruimte	5%	-2%	2%
belastingcapaciteit	89%	93%	89%

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36, onderdelen b en c, van het BBV).

De twee kengetallen ontwikkelen zich positief tussen rekening 2016 en rekening 2017. Dit komt doordat alleen vaste geldleningen zijn aangetrokken waar jaarlijks een vast bedrag op afgelost wordt. Door de aflossing van ongeveer € 4 mln. per jaar verbetert onze schuldquote. Het kengetal uit de begroting geeft een hogere uitkomst omdat hierin het rekenkundige financieringstekort meegenomen is.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Het kengetal blijft redelijk stabiel. Dit komt vooral omdat voor de komende jaren nog niet duidelijk is hoe het eigen vermogen (reservepositie) zich zal ontwikkelen. Ook de ontwikkeling van het balanstotaal is lastig te voorspellen. We verwachten dat beide grootheden zich min of meer in dezelfde richting zullen ontwikkelen, waarmee het kengetal ongeveer gelijk zal blijven.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten 2017 (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Het kengetal ontwikkelt zich positief. Door een groter dan verwachte aantal verkopen is de boekwaarde van de 'gronden in exploitatie' sneller gedaald dan verwacht. In 2017 werd een opbrengst gerealiseerd van € 5 miljoen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Het kengetal blijft redelijk stabiel. Dit komt vooral omdat steeds bij Kadernota en Begroting een balans gevonden wordt tussen de structurele baten en de structurele lasten. Als dit lukt, blijft de exploitatieruimte stabiel. Voorlopig gaan we ervan uit dat de structurele baten en de structurele lasten gelijke pas zullen blijven houden.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting.

De definitie van het kengetal belastingcapaciteit voor gemeenten is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente. Deze cijfers worden voortaan ook in de jaarlijkse meicirculaire bekendgemaakt zodat de gemeenten tijdig op de hoogte zijn van de hoogte van de lasten die voor de berekening moeten worden gebruikt.

Het kengetal is stabiel gebleven. Het kengetal vergelijkt de gemeentelijke heffingen in Laarbeek met de Nederlandse gemiddelden. Een gelijk blijvend kengetal geeft aan dat de ontwikkeling van de lokale heffingen in Laarbeek gelijke tred houdt met de landelijke ontwikkeling van de lokale heffingen.

Beoordeling verhouding kengetallen in relatie tot financiële positie

Nu we in deze paragraaf de beschikbare weerstandscapaciteit, de risico's en de financiële kengetallen in beeld hebben gebracht, kan een oordeel gegeven worden over de financiële positie van de gemeente. Dit oordeel wordt gebaseerd op de onderlinge verhouding tussen de genoemde drie elementen.

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 21,9 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit is € 3,1 miljoen. Het blijkt dat de beschikbare capaciteit een factor 7 groter is dan nodig. De weerstandscapaciteit is hiermee uitstekend.

De financiële kengetallen tonen een positieve ontwikkeling. Dit geeft aan dat in 2017 de financiële situatie verder verbeterd is. De kengetallen van Laarbeek zijn gespiegeld aan de normen die de provincie hanteert. Hieruit komt een positief beeld naar voren. Alleen het kengetal voor grondexploitatie valt uit de toon. Het is al langer bekend dat Laarbeek een relatief groot grondbedrijf heeft. Dit komt vooral door de boekwaarde van bedrijventerrein Bemmer IV. Door kritisch te blijven op investeringen en zoveel mogelijk grond te verkopen zal in de toekomst dit kengetal verbeteren.

Risicomanagement is in de organisatie ingebed door koppeling aan de jaarlijkse planning en control cyclus. Bij de actualisatie van het risicoprofiel ten behoeve van begroting en jaarrekening staan de huidige en mogelijke nieuwe risico's expliciet op de agenda. Deze regelmatige bespreking van risico's draagt bij aan het vergroten van het risicobewustzijn.

3.3. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen bevat ten minste de volgende kapitaalgoederen (BBV, artikel 12 lid 1):

- a wegen;
- b riolering;
- c water;
- d groen;
- e gebouwen.

Van bovengenoemde kapitaalgoederen wordt aangegeven (BBV, artikel 12 lid 2):

- a het beleidskader;
- b de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- c de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Bij de indeling van deze paragraaf houden we de volgorde aan van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Beleidskader

Voor de instandhouding van kapitaalgoederen wordt veelal gewerkt met beheerplannen. In deze beheerplannen wordt het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële middelen vastgelegd.

De volgende beheerplannen gelden nu:

Beheerplan	Jaar vaststelling
<u>Wegen</u>	
Beleidsplan verhardingenbeheer	2017
Beheerplan bermen en sloten	2010
Beleidsplan: Licht in de openbare ruimte	2017
<u>Riolering & Water</u>	
Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan	2012
<u>Groen</u>	
Groenbeleid- en groenstructuurplan	2011
Bomenbeleidsplan	2013
Beheerplan natuurterreinen Laarbeek	2016
Beheerplan Landschapselementen	2016
Bosbeheerplan	2016
<u>Gebouwen</u>	
Beheerplan gemeentelijke gebouwen	2015

Beleidsplan verhardingenbeheer

Het beleidsplan wordt periodiek opgesteld om nieuwe ontwikkelingen, het gewenste kwaliteitsniveau en de beschikbare middelen te verwerken met als doel het in stand houden van de wegenstructuur. Het beleidsplan is gebaseerd op de CROW-systematiek voor wegbeheer. Elk jaar wordt een onderhoudsplanning opgesteld waarbij kredieten worden gevraagd om de wegen op te knappen die aan onderhoud toe zijn.

Beleidsplan en beheerplan bermen en sloten

In 2010 is het beleidsplan bermen en sloten door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleid is vervolgens vertaald in een beheerplan. Door het onderhoud van bermen en sloten te combineren is een efficiencyvoordeel behaald. Bovendien kunnen er voor minder geld meer bermen ecologisch worden beheerd. Voor het slotenonderhoud geldt een maaifrequentie van één keer per jaar onder de voorwaarde dat de andere aangelande (eigenaar met grond langs de sloot) het slootmaaisel ontvangt en zorgt voor verwerking.

Beleidsplan: Licht in de openbare ruimte

Het plan belicht de totale openbare ruimte, niet alleen de openbare verlichting maar ook de verlichting van bedrijven, monumenten en dergelijke. Gekozen is om de openbare verlichting binnen een planperiode van 5 jaar te verduurzamen en daarmee uiting te geven aan de hoge ambities die Laarbeek heeft op het gebied van duurzaamheid. Elk jaar wordt een investeringsplan opgesteld en wordt krediet aan de raad gevraagd.

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

Het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP+) is in december 2012 door de raad vastgesteld. In dit vGRP is het Waterplan geïntegreerd om naast de wettelijke zorgplichten voor de gemeente de gezamenlijke doelstellingen van de gemeente Laarbeek en Waterschap Aa en Maas vast te leggen. Om de kosten en baten op elkaar af te stemmen is een doorrekening gemaakt voor een periode van 40 jaar. Uit deze berekening blijkt dat een jaarlijkse tariefstijging van de rioolheffing nodig is van 1,12% aangevuld met een compensatie voor de inflatie.

Groenbeleids- en groenstructuurplan

De gemeenteraad heeft in 2011 het Groenbeleids- en groenstructuurplan vastgesteld. In dit plan zijn de beleidskaders geschetst voor het gebruik en het onderhoud van het openbaar groen in de dorpskernen. De belangrijkste groenstructuren zijn benoemd en er is een differentiatie in het onderhoudsniveau aangebracht. Ook zijn in het plan keuzes gemaakt om beplantingen om te vormen en meer aan te laten sluiten bij het gewenste onderhoudsniveau. Dit moet op termijn leiden tot fraaier en functioneler openbaar groen en een structurele besparing op de onderhoudskosten.

Bomenbeleidsplan Laarbeek

In 2012 is het nieuwe bomenbeleidsplan gemaakt. De raad heeft op 20 februari 2013 met het plan ingestemd. In het bomenbeleidsplan zijn nieuwe spelregels opgenomen hoe in Laarbeek omgegaan wordt met het kappen van bomen en ook wordt op het beheer en onderhoud van de gemeentelijke bomen ingegaan. Hierin is meer structuur aangebracht waardoor op een goede wijze invulling wordt gegeven aan de wettelijke zorgplicht.

Beheerplan natuurterreinen, Beheerplan landschapselementen en Bosbeheerplan

Voor de diverse groengebieden in het buitengebied van Laarbeek zijn een aantal beheerplannen opgesteld. Voor de gemeentelijke bosgebieden geldt het bosbeheerplan (2002), voor enkele kleinere natuurterreinen zoals het Moorselen en het Torrenven zijn aparte beheerplannen (2008) opgesteld. In 2016 is ook het beheerplan landschapselementen gereed gekomen. In dit plan worden de eindbeelden en onderhoudsmaatregelen voor een 75-tal landschapselementen omschreven. Het gaat dan om houtwallen, zandpaden, poelen en dergelijke. Voor de uitvoering van de diverse werkzaamheden is een beheerovereenkomst met Bosgroep Zuid-Nederland afgesloten.

Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

Op 10 december 2015 heeft uw gemeenteraad de 'Meerjarenplanning onderhoud gemeentelijke gebouwen Laarbeek 2015 - 2024' vastgesteld. De gemeente heeft een groot aantal gebouwen in eigendom voor vele functies in het maatschappelijk verkeer. Gedacht kan worden aan het gemeentehuis, gemeenschapshuizen, sporthallen, brandweerkazernes, scholen, peuterspeelzalen, de gemeentewerf etc. Al deze gebouwen zijn opgenomen in de onderhoudsplaning, die een periode van 10 jaar bestrijkt. De planning wordt jaarlijks geactualiseerd. Er is dus sprake van een voortschrijdend 10-jarenplan.

Financiële consequenties beleidskaders

De beleidskaders zoals hierboven genoemd zijn onderdeel van de begroting. In onderstaande tabellen is weergegeven op welke manier de beheerplannen in de begroting en rekening zijn verwerkt.

Beleidsplan verhardingen beheer

	Begroot (primitief)	Werkelijk
Exploitatie lasten 2017	€ 1.229.467,-	€ 1.197.107,-
	Voorziening 1-1-2017	Voorziening 31-12-2017
Voorziening onderhoud wegen	€ 1.354.689,-	€ 1.009.721,-

Jaarlijks wordt een onderhoudsbijdrage in de voorziening gestort. Ten laste van deze voorziening worden de onderhoudsinvesteringen gebracht.

Beleidsplan en beheerplan bermen en sloten

	Begroot (primitief)	Werkelijk
Exploitatie lasten 2017	€ 171.844,-	€ 142.747,-

De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de begroting, er is geen onderhoudsvoorziening.

Beleidsplan: Licht in de openbare ruimte

	Begroot (primitief)	Werkelijk
Exploitatie lasten 2017	€ 323.341,-	€ 266.698,-

De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de begroting, er is geen onderhoudsvoorziening.

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

	Begroot (primitief)	Werkelijk
Netto kosten taakveld 2017	€ 1.063.877,-	€ 1.082.668,-
Fictieve Overhead	€ 412.349,-	€ 412.349,-
Rente naar egalisatievoorz.	€ 99.699,-	€ 103.548,-
Fictieve BTW	€ 150.203,-	€ 127.385,-
Opbrengst Rioolheffing	€ 1.726.128,-	€ 1.725.950,-
	Voorziening 1-1-2017	Voorziening 31-12-2017
Egalisatievoorziening riolering	€ 3.451.593,-	€ 3.557.192,-

Om ervoor te zorgen dat het exploitatiesaldo van riolering geen effect heeft op het saldo van de gemeentelijke jaarrekening wordt gewerkt met een egalisatievoorziening. Per jaareinde wordt een berekening gemaakt van de werkelijke kosten en baten van riolering. Het saldo wordt verrekend met de voorziening.

Groenbeleids- en groenstructuurplan

	Begroot (primitief)	Werkelijk
Exploitatie lasten 2017	€ 823.808,-	€ 918.558,-

De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de begroting, er is geen onderhoudsvoorziening.

Bomenbeleidsplan Laarbeek

	Begroot (primitief)	Werkelijk
Exploitatie lasten 2017	€ 195.639,-	€ -/- 118.531,-
	Reserve 1-1-2017	Reserve 31-12-2017
Reserve bomenfonds	€ 146.233,-	€ 321.327,-

Voor het boomonderhoud geldt dat de kosten ten laste van de begroting worden gebracht en dat er geen onderhoudsvoorziening is. Wel is er een reserve bomenfonds waar de bedragen in terecht komen die de gemeente ontvangt voor het compenseren van gekapte bomen en vergoedingen die ontvangen worden, bijvoorbeeld doordat schade aan bomen is ontstaan door een aanrijding.

Beheerplan natuurterreinen, Beheerplan landschapselementen en Bosbeheerplan

	Begroot (primitief)	Werkelijk
Exploitatie lasten 2017	€ 136.290,-	€ 168.934,-

De onderhoudskosten van deze groengebieden worden jaarlijks opgenomen in de begroting, er is geen onderhoudsvoorziening.

Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

	Begroot (primitief)	Werkelijk
Exploitatie lasten 2017	€ 197.849,-	€ 198.331,-
	Voorziening 1-1-2017	Voorziening 31-12-2017
Voorziening gemeentelijke gebouwen	€ 299.714,-	€ 134.004,-

In de exploitatiebegroting is de structurele bijdrage aan de onderhoudsvoorziening opgenomen. Investeringsuitgaven in het kader van het onderhoud van gemeentelijke gebouwen worden ten laste van de voorziening gebracht.

Conclusie paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Samenvattend kan worden gesteld dat voor de belangrijkste kapitaalgoederen een actueel onderhoudsplan aanwezig is. In een aantal gevallen wordt gewerkt met een voorziening om de jaarlijkse kosten te egaliseren.

3.4. Financiering

Algemeen

De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte (BBV, artikel 13).

Beleidsvoornemens risicobeheer van de financieringsportefeuille

Om de financiële risico's zo goed mogelijk te beheersen, is het belangrijk om aandacht te schenken aan de kwalitatieve ontwikkeling van de treasuryfunctie. Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden hebben gemeenten twee instrumenten ingevoerd:

1. Treasurystatuut;
2. Paragraaf financiering.

Treasurystatuut

Hierin wordt een nadere invulling gegeven aan het wettelijk kader. Het statuut bevat de beleidsuitgangspunten voor het uitvoeren van de treasuryfunctie.

De volgende regelgeving heeft betrekking op de financieringsfunctie van de gemeente:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).
- Ministeriële regeling 'Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden' (Ruddo).
- Financieringsregeling huisvesting ambtenaren.
- Besluit Begroting en Verantwoording.
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Paragraaf financiering

Deze paragraaf wordt opgenomen in zowel de begroting als de rekening en biedt hiermee informatie over de uitvoering van treasury-taken.

Het rijk heeft de kasgeldlimiet, renterisiconorm en een drempelbedrag schatkistbankieren ingesteld om risico's die te maken hebben met herfinanciering van leningen in te perken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan wat het maximale bedrag is dat de gemeente aan kort geld (looptijd < 1 jaar) mag aantrekken. De kasgeldlimiet 2017 bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal, dus 8,5% van ±€ 40,7 miljoen is ±€ 3,5 miljoen.

In 2017 is de kasgeldlimiet in het eerste kwartaal overschreden. Kort durende overschrijdingen zijn toegestaan. Zodra drie opeenvolgende kwartalen een overschrijding ontstaat, moet de gemeente een verbeterplan presenteren aan de provincie als toezichthouder.

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft aan welk deel van de leningen afgelost mag worden. De renterisiconorm 2017 bedraagt 20% van het begrotingstotaal, dus 20% van ±€ 40,7 miljoen is ±€ 8,1 miljoen.

In 2017 is een bedrag van € 4 miljoen afgelost en is de renterisiconorm dus niet overschreden.

Drempelbedrag schatkistbankieren

Het drempelbedrag schatkistbankieren 2017 bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal, dus 0,75% van ±€ 40,7 miljoen is ±€ 305.000,-.

In 2017 is het drempelbedrag schatkistbankieren niet overschreden.

Rentelasten, Renteresultaat & Verdeling rentekosten

In onderstaande tabel worden de rentekosten en hun doorbelasting toegelicht. In het overzicht is zowel de begrote verdeling als de werkelijke verdeling opgenomen.

rente lasten	Begroting 2017 omvang	Begroting 2017 tarief	Begroting 2017 rentelast	Rekening 2017 rentelast
rente financieringstekort	€ 8.641.193	2,00%	€ 172.824	-€ 34.719
rente vaste geldleningen	€ 26.076.548	2,21%	€ 575.118	€ 598.362
rente waarborgsommen	€ 88.920	1,41%	€ 1.255	€ 0
rente contante voorzieningen	€ 4.509.538	3,00%	€ 135.286	€ 135.170
	€ 39.316.199		€ 884.483	€ 698.813

rente baten	omvang	tarief	Begroting 2017 renteabaat	Rekening 2017 renteabaat
vaste geldlening Hoge Regt	€ 4.000.000	4,00%	€ 160.000	€ 160.000
hypotheekleningen personeel	€ 71.035	4,97%	€ 3.529	€ 3.529
	€ 4.071.035		€ 163.529	€ 163.529

rente doorbelasting	omvang	tarief	Begroting 2017 door te belasten rente	Rekening 2017 door te belasten rente
rente lasten			€ 884.483	€ 698.813
rente baten			-€ 163.529	-€ 163.529
door te belasten rente			€ 720.954	€ 535.284
<u>doorbelasting:</u>				
Rente staat activa (omslagtariet)	€ 51.142.357	1,00%	€ 511.424	€ 536.817
rente naar grondexploitatie	€ 27.862.682	1,08%	€ 302.143	€ 321.887
totaal doorbelaste rente			€ 813.567	€ 858.704
Renteresultaat			€ 92.613	€ 323.420

Wijze waarop rente wordt toegerekend

De verdeling van de rentekosten over de verschillende onderdelen zoals hierboven in de tabel in beeld is gebracht, wordt gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Voor de rentetoerekening aan de activa is een vast rentepercentage toegepast (conform 'Financiële verordening gemeente Laarbeek 2014'). Bij het bepalen van de hoogte van het tarief is een renteomslag berekening gemaakt. Het tarief 2017 bedraagt 1%.

- Bij de rentetoerekening over de boekwaardes bij de grondexploitatie is een rentepercentage gehanteerd ter grootte van 1,08% (dit betreft het gewogen gemiddelde rentepercentage).
- Over de reserves en voorzieningen (=interne financieringsmiddelen) is vanaf begrotingsjaar 2017 geen rentetoerekening gehanteerd, behoudens de twee voorzieningen die gewaardeerd zijn tegen contante waarde. Deze voorzieningen krijgen een rente dotatie van 3%. Het betreft de voorziening pensioen- en wachtgeldverplichtingen voormalig wethouders en voorziening egalisatie rioolheffing.
- Bij de bepaling van het begrote financieringstekort of -overschot is een rentepercentage gehanteerd ter grootte van 2%.

Financieringsbehoefte

In de programmabegroting 2017 is aandacht besteed aan de financieringsbehoefte van Laarbeek. Aangegeven werd dat vaker aandacht besteed zou worden aan het samenstellen van de liquiditeitsbegroting om de financieringsbehoefte beter in beeld te krijgen. In het tweede kwartaal 2017 is een vaste geldlening aangetrokken van € 5 miljoen en in de loop van 2017 is een aantal kasgeldleningen nodig geweest. Door de lage rentes en het aantrekken van korte kasgeldleningen was het niet nodig om een liquiditeitsbegroting samen te stellen.

3.5. Bedrijfsvoering

Algemeen

De paragraaf betreffende de bedrijfsvoering geeft ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. (BBV, artikel 14)

Wat hebben we bereikt in 2017?

De gemeente Laarbeek is een organisatie van professionals. Ons werkterrein is breed en zeer divers, van leefbaarheid tot vergunningen, van paspoorten tot belastingaanslagen. Wij richten ons in het bijzonder op de dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven.

Hierbij is onze grondhouding, JA, mits.

De organisatieontwikkeling waarbij de pijlers zijn omgevormd tot afdelingen heeft in 2017 zijn beslag gekregen. Het MT bestaat uit vier afdelingshoofden en de gemeentesecretaris. Onze organisatie bestond eind 2017 uit 99,1 fte die zich inspinnen voor de inwoners en bedrijven van Laarbeek. Een kleine slagvaardige organisatie, die waar nodig specifieke deskundigheid inhuurt.

Onze kernkwaliteiten zijn: klantgerichtheid, veranderingsvermogen, samenwerken en daadkracht. Deze kernkwaliteiten worden nader toegelicht in de volgende alinea's.

Klantgerichtheid

Om klantgericht te werken, maken we duidelijke afspraken en komen onze afspraken na. We communiceren goed en tijdig. We hebben korte lijnen, zowel binnen als buiten de organisatie en werken daardoor efficiënt en effectief. Wij hebben als uitgangspunt het principe "ja, mits". Dit betekent dat we open staan en goed doorvragen naar wat de klant wil en scheppen voorwaarden om iets mogelijk te maken, ondersteunen verzoeken en kijken daarbij over de grenzen van ons eigen werkterrein heen. We willen dat de klant maar één keer zijn verhaal hoeft te doen. We bieden onze producten tegen zo laag mogelijke kosten aan. Dat vraagt van ons ook oog voor de kosten.

Veranderingsvermogen

De wereld om ons heen is in beweging. Dat betekent dat wij open staan voor ontwikkelingen en veranderingen en onze manier van werken daarop aanpassen. Dit doen we vanuit een actieve houding. We zijn een professionele gesprekspartner voor partijen waarmee we samenwerken en luisteren goed naar wat er van de overheid gevraagd wordt. Omgekeerd vragen we ook 'de samenleving' haar rol te pakken. We zijn steeds meer een regievoerder, facilitator en stimulator voor ontwikkelingen. In de organisatieontwikkeling zijn dit thema's die we in de organisatiecultuur bij en met medewerkers willen verankeren.

Samenwerken

In een open organisatie is samenwerken de rode draad. Dat doen we enerzijds intern in de keten om onze inwoners en bedrijven goed van dienst te zijn. Anderzijds is dat ook de basis voor de plaatsbepaling in de samenleving. Om aansluiting te hebben bij maatschappelijke vraagstukken en wensen is het nodig om partnerschap aan te gaan met organisaties in Laarbeek. Dit vraagt om netwerken en samenwerken.

Daarnaast werken we samen met andere overheden. We kijken naar onze eigen kwaliteit en naar mogelijkheden voor samenwerking die gewogen worden op kosten, kwaliteit, klantgerichtheid en kwetsbaarheid. Er wordt steeds gezocht naar de goede schaal voor de uitvoering van een taak en naar de passende partners daarbij.

Daadkracht

We zijn een kleine en slagvaardige organisatie. Van ons mag verwacht worden dat het niet blijft bij praten en beleidsdocumenten maken. Wij vragen van onze professionals lef en durf. Onze medewerkers beschikken over creativiteit, verlaten de gebaande paden. Zij zijn initiatiefrijk. Dit leidt tot activiteiten en projecten die een positieve bijdrage leveren aan Laarbeek. Zo is in 2017 de eerste Dragons' Den georganiseerd om creatieve ideeën op het vlak van duurzaamheid te stimuleren. In dit format werd aan burgers de mogelijkheid geboden om via een korte presentatie een plan te presenteren waarbij de verschillende plannen door een team van experts op haalbaarheid werden beoordeeld. De beste plannen zijn gestimuleerd met een bijdrage uit het krediet duurzaamheid.

Wat hebben we hiervoor gedaan in 2017?

We zijn een organisatie van professionals. Ons werkterrein is breed en zeer divers, van leefbaarheid tot vergunningen, van paspoorten tot aanslagen belastingen. Wij richten ons in het bijzonder op de dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven. Hierbij is, zoals gezegd, onze grondhouding: 'JA, mits'.

Veranderende rol overheid

We zijn een kleine en slagvaardige organisatie. We zijn trots op onze medewerkers die keer op keer hebben aangetoond creatief en efficiënt te opereren, waarbij slagvaardig invulling wordt gegeven aan de veranderende overheid.

De veranderingen hebben te maken met nieuwe taken die steeds meer naar de gemeente toe komen. Denk aan de ontwikkeling binnen het sociaal domein waarbij een belangrijk deel van de zorg tegenwoordig door de gemeente georganiseerd wordt. Ook is te denken aan nieuwe taken in het kader van het beveiligen van gegevens en een veranderende rol door het meer regie gaan voeren omdat de uitvoering is ondergebracht bij gemeenschappelijke regelingen die een regionaal werkgebied hebben. We stimuleren medewerkers om zich de nieuwe rolinvulling eigen te maken en we ondersteunen ze daarbij door opleiding en cursussen aan te bieden; we zetten trainees in.

Personele capaciteit

We zijn een organisatie van professionals; een kleine en platte organisatie. Als gevolg van teruglopende middelen en extra taken zijn we nog efficiënter en creatiever met onze beschikbare capaciteit omgegaan. Wat betreft uitvoerende taken zijn we steeds op zoek naar een efficiëntie waardoor waar mogelijk samenwerking wordt gestart en sommige taken worden uitbesteed. We hebben de afgelopen jaren steeds een groot beroep gedaan op de flexibiliteit en loyaliteit van onze medewerkers. We zijn echter ook zuinig op onze medewerkers en willen niet dat hoge werkdruk tot uitval leidt. Met de beschikbare personeelscapaciteit zijn er grenzen aan de ontwikkelmogelijkheden van de organisatie. De gemeente heeft de afgelopen jaren vooral ingezet op een slanke en slagvaardige organisatie. In 2017 hebben we geconsta-

teerd dat het nodig is dat onze personeelsformatie meegroeit in een nieuw tijdsperspectief om de organisatie slagvaardig te houden. Met het vaststellen van de Toekomstvisie "Samen daadkrachtig en energiek naar 2030" is er door gemeente en gemeenschap een bewuste keuze gemaakt om een zelfstandige gemeente te zijn die bovendien ambitieus is wat (bijv. woningbouw- en bedrijventerrein-) projecten en beleid betreft; we zijn geen beleidsarme beheer- of regiegemeente. Daarnaast worden we ook als kleine gemeente geconfronteerd met een aantal nieuwe taken die voortvloeien uit wet- en regelgeving (o.a. kwaliteitseisen, bescherming persoonsgegevens). De karakteristieken van onze organisatie met weinig instroom en doorstroming van medewerkers, met relatief veel oudere medewerkers en een lage bezetting per vakgebied, maakt de kwetsbaarheid hoger. Met een groeiend economisch perspectief en een groeiend aantal initiatieven in de samenleving en een andere manier van werken (dialog, co-creatie) is de balans tussen de formatie en de taken die uitgevoerd dienen te worden er niet meer. Er dienen daarom investeringen plaats te vinden in ons personeelsbestand en in de bedrijfsvoering.

Samenwerking uitvoerende taken: belastingsamenwerking

In 2017 is een afronding gekomen aan het jarenlange onderzoek naar belastingsamenwerking. Uiteindelijk kwam de optie van Belastingamenwerking Oost-Brabant (BS-OB) als beste uit de bus. Dit is een samenwerkingsverband waarbij het Waterschap Aa en Maas samenwerkt met een aantal gemeenten om te komen tot correcte aanslagen waterschap heffing en gemeentelijke belastingen. In 2017 is het besluit genomen om hierbij aan te sluiten en de overgang is eveneens in 2017 gerealiseerd.

Dienstverlening

In 2016 en 2017 is gewerkt aan het nieuwe dienstverleningsconcept 2018 – 2022. In de loop van 2017 is dit vastgesteld. Het plan geeft op hoofdlijnen weer hoe Laarbeek de inwoners tegemoet treedt en inspeelt op de steeds hogere eisen die de burgers verlangen van de service van de overheid.

Om een goede dienstverlening te kunnen bieden, ondersteunen we onze medewerkers met systemen voor het klant- en zaakgericht werken. In 2017 is het nieuwe zaakstelsel van Dimapact in gebruik genomen.

Organisatieontwikkeling

Met ingang van 2017 is de organisatiestructuur gewijzigd waarbij de pijlers zijn omgevormd tot 4 afdelingen. Alle afdelingen hebben een eigen afdelingshoofd gekregen waarmee een betere taakverdeling gerealiseerd kon worden tussen de managers en waardoor de afstemming met medewerkers is geïntensiveerd. De afdelingshoofden vormen samen met de gemeentesecretaris het MT.

In samenspraak met medewerkers is er in de thema's "feedback geven en ontvangen", "kwaliteiten benutten" en "ontmoeten" gewerkt aan de ontwikkeling van de organisatie. Zo is er in 2017 bijvoorbeeld een organisatie brede training feedback geweest en is een aantal ruimtes binnen het gemeentehuis aangepast waardoor ze beter en flexibeler ingezet kunnen worden en prettigere werkruimtes vormen.

HRM-beleid

De tijdgeest verandert, de rol van gemeenten verandert en hetgeen van medewerkers wordt verlangd, verandert. Het personeelsbestand bij overheden, zo ook in Laarbeek, is vrij stabiel en vergrijst. Met dit in het achterhoofd houden we ons personeelsbeleid tegen het licht. We willen graag dat er een goede match is en blijft tussen de resultaten die de gemeente Laarbeek wil bereiken de kwaliteiten van onze medewerkers.

In samenspraak met de OR is er op HRM-gebied een agenda gemaakt voor concrete acties in 2017 en volgende jaren. Een van de acties was bijvoorbeeld de invoering van het Individueel Keuzebudget (IKB) per 1 januari 2017. Met de OR en het GO is ook gestart met een traject waarmee onze arbeidsvoorwaarden aangepast worden aan de tijdgeest.

We kennen een jaarlijks opleidingsplan voor de gehele organisatie met als doel de middelen voor opleidingen effectief in te zetten en de duurzame inzetbaarheid van medewerkers te optimaliseren. Om waardering (nog) meer uit te drukken, is in 2017 gebruik gemaakt van het instrument van flexibel belonen. Dit heeft geleid tot een positieve impuls in de organisatie, voor zowel de medewerkers als management.

Randvoorwaarden:

- Evenwicht tussen benodigde en beschikbare capaciteit (in uren) op basis van door het bestuur gemaakte keuzes;
- Inzet van de organisatie om ervoor te zorgen dat aan de juridische kwaliteitsnormen wordt voldaan;
- Inzet van de organisatie en het bestuur om op een open en professionele wijze te communiceren met onze klanten;
- Samenwerking moet aantoonbaar bijdragen aan: kostenbeheersing, kwaliteit van de dienstverlening en vermindering van de kwetsbaarheid van de organisatie.

Wat heeft het gekost in 2017?

Sinds enkele jaren wordt op basis van het door de raad vastgestelde bezuinigingsplan 2012-2017 uitvoering gegeven aan formatiekrimp. Echter met alle extra (nieuwe) ontwikkelingen is merkbaar dat krimp niet langer aan de orde is, maar eerder uitbreiding nodig is. Ook in 2017 zijn trainees ingezet om pieken op te vangen en om met een frisse blik te werken aan diverse projecten. Tevens wordt eerder en vaker het capaciteitsvraagstuk belicht bij nieuwe ontwikkelingen.

We blijven een slanke, slagvaardige organisatie, met een personeelsformatie in 2017 van 99,1 fte.

Overzicht vaste formatie				
Werkelijk	2014	2015	2016	2017
Formatie (excl. college, raad)	107,77	107,71	107,79	99,10
Formatieontwikkeling ten opzichte van voorgaand jaar		-0,06	+0,08	-8,69
Loonsomkosten	€ 6.869.000	€ 6.899.000	€ 6.678.000	€ 6.623.000

Budget personeel incidenteel

Naast inhuur in verband met capaciteitsproblemen (door bijvoorbeeld ziekte, wensen etc.) wordt uit de post personeel incidenteel ook het personeel betaald dat tijdelijk wordt ingezet in afwachting van bezetting vacatures. Het salaris dat niet wordt betaald uit vaste formatie (de zogenaamde 'onderuitputting') wordt dan toegevoegd aan dit budget. De post personeel incidenteel alleen is namelijk te laag om de duurdere inhuur te kunnen betalen en door de toevoeging van de vacaturegelden, biedt dit meer ruimte. Er ligt een directe relatie tussen de vaste formatie en de tijdelijke formatie (de zogenaamde 'flexibele schil'). Het budget personeel incidenteel is relatief beperkt.

Budget personeel incidenteel				
	2014	2015	2016	2017
Begroot	€ 61.000	€ 61.000	€ 62.000	€ 62.000
Werkelijk	€ 248.100	€ 501.300	€ 447.800	€ 615.500

Opleiden

Het opleidingsbudget is gekoppeld aan de loonsom. In 2017 is € 118.000,- beschikbaar gesteld om aan opleidingen te besteden. Elk jaar wordt een gedeelte van het budget ingezet voor een specifiek thema, dat aansluit bij de ontwikkelingen in de organisatie. Het opleidingsplan speelt ook een belangrijke rol bij de interne mobiliteit. Als organisatie vinden wij het namelijk belangrijk om ons personeel te scholen om ook intern zich verder te kunnen ontwikkelen.

Opleidingsbudget				
	2014	2015	2016	2017
Begroot	€ 116.000	€ 116.000	€ 118.000	€ 118.000
Werkelijk	€ 80.200	€ 61.400	€ 68.300	€ 130.800

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Over dit onderdeel wordt gerapporteerd bij de toelichting op de balans.

3.6. Verbonden Partijen

Algemeen

De paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat ten minste (BBV, artikel 15):

- a de visie op de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - 1 gemeenschappelijke regelingen;
 - 2 vennootschappen en coöperaties;
 - 3 stichtingen en verenigingen;
 - 4 overige verbonden partijen.
- c de lijst van verbonden partijen.

In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- a de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- b het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e de eventuele risico's van een verbonden partij waar geen maatregelen voor getroffen zijn door de gemeente en die van materiele betekenis kunnen zijn op de financiële positie van de gemeente.

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is in artikel 1 lid b BBV als volgt gedefinieerd: 'Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.'

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan (artikel 1 lid d BBV): 'Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.'

Onder financieel belang wordt verstaan (artikel 1 lid c BBV): 'een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.'

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partij. De tweede reden betreft de kosten, het budgettaire beslag en de financiële risico's, die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Visie op beleidsvoornemens

Het aangaan van banden met verbonden partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Verbindingen met derden zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. De huidige verbonden partijen hebben allemaal een historische bestaansgrond. Bij nieuwe deel-

nemingen zullen we bij de besluitvorming door de raad de publieke taak expliciet aan de orde stellen op grond van visie en doelstellingen van de deelneming.

In 2017 hebben zich de volgende mutaties in de verbonden partijen voorgedaan:

Nieuwe verbonden partij	Einde verbonden partij	Toelichting
	Stichting Peeln netwerk	Peeln netwerk is opgeheven per 1-1-2017 en komt daarom niet langer in de tabel met verbonden partijen voor.
Belastingsamenwerking Oost-Brabant		Raadsbesluit 12 oktober 2017
Coöperatie Boer Bier Water		Collegebesluit 3 januari 2017 met instemming van de gemeenteraad op 2 februari 2017
Netwerk innovatiehuis De Peel		Raadsbesluit 31 augustus 2017

Om het inzicht in de verbonden partijen te bevorderen schrijft het BBV een indeling voor. De onderstaande tabel geeft inzicht in de aantallen verbonden partijen per soort. Na deze tabel wordt per verbintenis gedetailleerde informatie gepresenteerd.

Soort verbintenis	Aantal
Gemeenschappelijke regelingen	12 verbonden partijen
Vennootschappen en coöperaties	3 verbonden partijen
Stichtingen en verenigingen	4 verbonden partijen
Overige verbonden partijen	1 verbonden partij

De verbonden partijen in beeld

Naam	Metropool Regio Eindhoven
Vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Eindhoven
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuid-oost-Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropool Regio Eindhoven.
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. Gedurende het begrotingsjaar is de bestuurlijke betrokkenheid niet gewijzigd.
Programma	Heeft een relatie met programma 7.

Website	www.metropoolregioeindhoven.nl	
Financiën:	1 januari 2017 Bron: voorlopige jaarrekening 2017	31 december 2017 Bron: voorlopige jaarrekening 2017
- Eigen vermogen	€ 5.105.885,-	€ 4.087.522,-
- Vreemd vermogen	€ 22.401.087,- waarvan voorzieningen € 14.071.298,-	€ 18.253.467,- waarvan voorzieningen € 11.748.192,-
- Resultaat	Resultaat 2016: € 710.647,-	Ingeschat resultaat 2017: € 438.000,-
Bijdrage Laarbeek 2017	Inwonerbijdrage: € 81.570,- Bijdrage brainport: € 55.782,- Bijdrage regionaal stimuleringsfonds: € 78.028,- Bijdrage RHCe: € 86.672,- Totale bijdrage MRE 2017: € 302.052,-	
Risico's	Aan het risicomanagement wordt door het MRE vorm gegeven bij zowel programmabegroting als bestuursrapportages. Het MRE geeft aan dat het belangrijkste risico wordt gelopen bij de afbouw van het voormalig SRE personeel. Voor het afdekken van dit risico is een voorziening reorganisatie SRE gevormd, verder is de algemene reserve beschikbaar om niet voorziene risico's op te vangen. De ontwikkelingen bij RHCe vormen ook een risico. Omvang en impact van dit risico is op dit moment nog niet duidelijk.	
Ontwikkeling	Metropoolregio Eindhoven is een organisatie met een grote flexibiliteit in de bedrijfsvoering. Aan de hand van het informatiebeleidsplan 2017-2020 wordt continu gewerkt aan optimalisatie zodat er overeenstemming komt tussen taken en schaal.	

Naam	Senzer
Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Helmond
Partners	Asten, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Helmond en Someren
Openbaar belang	Het vertrekpunt is dat iedereen mee doet naar vermogen. Dat meedoen is niet vrijblijvend, centraal staat dat dit moet gebeuren vanuit eigen kracht en verantwoordelijkheid van mensen. In de uitvoering is gekozen voor een integrale (sociaal domein brede) aanpak. Niet iedereen heeft voldoende eigen kracht en vermogens om mee te doen. Voor die mensen waar dit aan de orde is, wordt binnen de mogelijkheden gezocht naar een zo maatschappelijk mogelijke participatie.
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft twee zetels in het algemeen bestuur en één zetel in het dagelijks bestuur. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid.
Programma	Heeft een relatie met programma 5.
Website	www.senzer.nl

Financiën:	1 januari 2017 Bron: mondelinge info.	31 december 2017 Bron: jaarrekening 2017 = NNB
- Eigen vermogen	€ 15.910.000,-	€ 15.910.000,-
- Vreemd vermogen	€ 13.462.000,-	€ 13.462.000,-
- Resultaat 2017	€ 0,- (prognose)	€ 0,- (prognose)
Bijdrage Laarbeek 2017	Subsidie Wsw-oud € 2.847.301,- Subsidie BUIG € 2.932.685,- Subsidie BBZ-2004 € 144.291,- Subsidie Participatiewet € 82.373,- Subsidie Statushouders € 40.050,- Subsidie uitvoeringskosten € 740.277,- Totale bijdrage 2017 € 6.786.977,-	
Risico's	De bedrijfsvoering van Senzer is sterk afhankelijk van rijkssubsidies en de resultaten zijn afhankelijk van sociale en economische ontwikkelingen en landelijke wet- en regelgeving.	
Ontwikkeling	2017 Is het eerste volledige jaar na de omschakeling van het werkbedrijf naar Senzer. Nieuwe taken worden zo goed mogelijk ingevuld en in overleg met de deelnemende gemeenten is een ondernemingsplan opgesteld, waarin de prioriteiten voor de toekomst zijn aangegeven.	

Naam	GGD zuidoost-Brabant	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Eindhoven	
Partners	Deelnemende gemeenten binnen werkgebied ZO-Brabant	
Openbaar belang	Het bewaken, bevorderen en beschermen van de gezondheid van de inwoners. Op grond van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid moet de gemeente een gezondheidsdienst instellen. Aan deze verplichting is met deelname in de gemeenschappelijke regeling voldaan.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het algemeen bestuur. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid.	
Programma	Heeft een relatie met programma 3.	
Website	www.ggdbzo.nl	
Financiën:	1 januari 2017 Bron: concept jaarstukken 2017	31 december 2017 Bron: concept jaarstukken 2017
- Eigen vermogen	€ 3.037.000,-	€ 2.754.000,-
- Vreemd vermogen	€ 13.903.000,- waarvan voorzieningen € 647.000,-	€ 11.985.000,- waarvan voorzieningen € 1.186.000,-
- Resultaat	€ 293.000,- (2016)	€ 70.000,- (geschat resultaat 2017)
Bijdrage Laarbeek 2017	€ 347.879,-	
Risico's	GGD heeft actief risicomanagement ontwikkelt, waarbij elk tri-	

	mester aandacht wordt geschonken aan de ontwikkeling in de risico's. Het belangrijkste risico dat onderkend wordt is: kostenstijging.
Ontwikkeling	Gemeenten zetten de eigen kracht en samenkracht van hun inwoners al volop in bij de ontwikkelingen in het sociale domein. Daarbij voeren inwoners steeds meer zelf regie over hun leven én hun gezondheid.

Naam	Blink	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	Gemeente Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a. en Someren en Sita Gemeentelijke Dienstverlening B.V.	
Openbaar belang	Het in regionaal verband op professionele wijze zorg dragen voor gemeentelijke uitvoeringstaken op het vlak van de inzameling, sortering, vermarkting en (eind)verwerking van (grondstoffen in) grof en fijn huishoudelijke afvalstoffen, de gladheidsbestrijding en de reiniging van de openbare ruimte van de deelnemende gemeenten.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in zowel het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid.	
Programma	Heeft een relatie met programma 6.	
Website	www.sita.nl	
Financiën:	1 januari 2017 Bron: Jaarstukken 2016	31 december 2017 Bron: jaarrekening 2017=NNB
- Eigen vermogen	€ 0,-	€ 0,-
- Vreemd vermogen	€ 2.706.059,-	€ 2.706.059,-
- Resultaat 2017	€ 0,- (prognose)	€ 0,- (prognose)
Bijdrage Laarbeek 2017	€ 402.000,-	
Risico's	Ontwikkelingen met betrekking tot afval hebben effect op de bedrijfsvoering van Blink.	
Ontwikkeling	In 2017 is gemeente Heeze-Leende toe getreden tot Blink.	

Naam	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost
Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Eindhoven
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a. , Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.
Openbaar belang	De Veiligheidsregio voert namens de 21 deelnemende gemeenten taken uit op het terrein van brandweerzorg, gemeenschappelijke meldkamer, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en

	rampen, ambulancezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur wordt gevormd door de burgemeesters van de 21 deelnemende gemeenten. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid.	
Programma	Heeft een relatie met programma 1.	
Website	www.veiligheidsregiobrabantzuidoost.nl	
Financiën:	1 januari 2017 Bron: concept jaarrekening 2017	31 december 2017 Bron: concept jaarrekening 2017
- Eigen vermogen	€ 9.172.324,-	€ 7.561.112,-
- Vreemd vermogen	€ 21.997.539,- waarvan voorzieningen € 476.724,-	€ 44.806.322,- waarvan voorzieningen € 514.030,-
- Resultaat	€ 2.412.471,- (2016)	€ 951.982,- (ingeschat resultaat 2017)
Bijdrage Laarbeek 2017	€ 1.102.604,-	
Risico's	De belangrijkste risico's worden gelopen bij: · Informatiebeveiliging; · Rechtmatigheid van inkopen; · Wijzigingsbeheer Informatisering & Automatisering.	
Ontwikkeling	In 2018 wordt het aantal meldkamers in Nederland terug gebracht tot 10. Voor VRBZO betekent dit sluiting van de eigen meldkamer en realisatie van één meldkamer voor Oost-Brabant in Den Bosch. In 2017 zijn de nodige voorbereidingen getroffen.	

Naam	Uitvoeringsorganisatie Peelsamenwerking	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond en Someren	
Openbaar belang	Doelstelling van deze gemeenschappelijke regeling was om met 6 Peelgemeenten één uitvoeringsorganisatie te vormen voor de taken van het sociaal domein. Door het stoppen van Helmond met deze regeling is sprake van een lege huls. Formeel wordt deze regeling in 2018 gestopt.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek levert twee (van de 12) bestuursleden voor het AB en 1 lid voor het DB. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid.	
Programma	Heeft een relatie met programma 3 en 5.	
Website	Niet langer beschikbaar	
Financiën:	1 januari 2017 Bron: begroting 2017	31 december 2017 Bron: n.v.t.
- Eigen vermogen	€ 0,-	€ 0,-
- Vreemd vermogen	€ 0,-	€ 0,-
- Resultaat 2017	€ 0,- (prognose)	€ 0,- (werkelijk)
Bijdrage Laarbeek 2017	€ 0,-	

Risico's	Niet langer van toepassing door beëindiging van deze GR.
Ontwikkeling	Taken zijn overgenomen door GR Peelgemeenten.

Naam	Zorg en inkomen (lichte GR met Helmond)
Vorm	Lichte gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Helmond
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond en Someren
Openbaar belang	Intergemeentelijke samenwerking op de prestatievelden 7, 8 en 9 van de Wet maatschappelijke Ondersteuning. Deze taken worden uitgevoerd door gemeente Helmond.
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek bestuurlijk overleg waarbij de portefeuillehouder zorg in-spraak heeft. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid.
Programma	Heeft een relatie met programma 3
Website	www.helmond.nl
Financiën	Niet van toepassing.
Bijdrage Laarbeek 2017	Uitvoeringskosten 2017 'zorg': € 0,- Uitvoeringskosten 2017 'inkomen': € 0,- Totale uitvoeringskosten gemeente Helmond 2017: € 0,- Wel is een afrekening ontvangen over voorgaande jaren.
Risico's	Deze GR was in 2016 operationeel. De kans bestaat dat er nog facturen over het jaar 2016 betaald moeten worden. Wettelijk mag een leverancier 5 jaar na dienstverlening nog factureren.
Ontwikkeling	Met de overdracht van de taken naar de GR Peelgemeenten is deze lichte GR niet meer operationeel. Op termijn kan deze GR opgeheven worden.

Naam	Regionaal kompas Peelregio
Vorm	Lichte gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Helmond
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond en Someren
Openbaar belang	Intergemeentelijke samenwerking op de prestatievelden 7, 8 en 9 van de Wet maatschappelijke Ondersteuning. Deze taken worden uitgevoerd door gemeente Helmond.
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek bestuurlijk overleg waarbij de portefeuillehouder zorg in-spraak heeft. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid.
Programma	Heeft een relatie met programma 3.
Website	www.helmond.nl
Financiën	Niet van toepassing.
Bijdrage Laarbeek 2017	Helmond is aangewezen als centrumgemeente door het rijk, de financiering verloopt ook rechtstreeks via gemeente Helmond.
Risico's	Door proactief mee te werken aan de vorming en inrichting van het samenwerkingsverband worden risico's zoveel mogelijk voorko-

	men.
Ontwikkeling	De gemeenschappelijke regeling volgt de landelijke ontwikkelingen, waarbij de uitvoering zo efficiënt mogelijk ingericht wordt. Helmond fungeert als centrumgemeente voor deze taken. De rijksbudgetten worden door Helmond ontvangen en besteed namens de deelnemende gemeenten.

Naam	Gemeenschappelijke regeling Peelgemeenten	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Deurne	
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel en Someren	
Openbaar belang	Uitvoering van gemeentelijke taken op het terrein van Wmo, Jeugd en BMS ten behoeve van de deelnemende gemeenten.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek levert één van de bestuursleden voor het Algemeen Bestuur. In 2017 zijn geen wijzigingen in de bestuurlijke betrokkenheid doorgevoerd.	
Programma	Heeft een relatie met programma 3 en 5.	
Website	Nog niet beschikbaar	
Financiën:	1 januari 2017 Bron: begroting 2017-2018	31 december 2017 Bron: concept jaarrekening 2017
- Eigen vermogen	€ 0,-	€ 537.540,-
- Vreemd vermogen	€ 8.206.600,-	€ 12.099.624,-
- Resultaat	€ 0,- (2016)	Prognose € 0,- (2017)
Bijdrage Laarbeek 2017	Laarbeek heeft in 2017 de volgende lasten als uitvoeringskosten verantwoord: BMS € 377.677,- Jeugd € 149.454,- WMO € 882.469,- Saldo uitvoeringskosten € 1.409.600,-	
Risico's	Door proactief mee te werken aan de vorming en inrichting van het samenwerkingsverband worden risico's zoveel mogelijk voorkomen.	
Ontwikkeling	Binnen deze gemeenschappelijke regeling worden taken van WMO, Jeugdzorg en BMS in regionaal verband uitgevoerd.	

Naam	Samenwerking Gemert-Bakel - Laarbeek	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Beek en Donk	
Partners	Gemeente Gemert-Bakel en Laarbeek	
Openbaar belang	Samenwerking tussen twee buurgemeenten op verschillende terreinen gebaseerd op onderling vertrouwen. De volgende taken worden uitgevoerd door intergemeentelijke teams: - ICT - Personeel en Organisatie	

	– Juridische zaken – Financiën – Belastingen/Woz (einddatum: 31-12-2017)
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek intergemeentelijk overleg. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid
Programma	Heeft een relatie met programma 8.
Website	Geen.
Financiën	Niet van toepassing.
Risico's	Niet van toepassing.
Ontwikkeling	Er wordt op diverse vlakken samengewerkt met buurgemeente Gemert-Bakel. In 2017 is de samenwerking geëvalueerd en is het intergemeentelijk team Belastingen/Woz onder gebracht bij Belastingssamenwerking Oost-Brabant.

Naam	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Eindhoven	
Partners	De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant is een regionale uitvoeringsdienst voor de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de-Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en de provincie Noord-Brabant	
Openbaar belang	Met name gericht op het uitvoeren van wettelijke milieu- (en bouw-) taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving).	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het algemeen bestuur. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid.	
Programma	Heeft een relatie met programma 2.	
Website	www.odzob.nl	
Financiën:	1 januari 2017	31 december 2017
	Bron: Voorlopige cijfers jaarrekening 2017	Bron: Voorlopige cijfers jaarrekening 2017
- Eigen vermogen	€ 1.576.541,-	€ 1.576.541,-
- Vreemd vermogen	€ 8.443.488,- waarvan voorzieningen € 0,-	€ 5.054.918,- waarvan voorzieningen € 0,-
- Resultaat	Het resultaat 2016 bedroeg € 0,- (incl. tariefscorrectie)	Ingeschat resultaat 2017: € 0,- (incl. tariefscorrectie)
Bijdrage Laarbeek 2017	Landelijke basistaken 2017: € 272.249,- Collectieve taken & intensivering 2017: € 39.359,- Verzoektaken 2017: € 222.913,- Totale bijdrage 2017: € 534.521,-	
Risico's	Ten behoeve van Begroting 2018 zijn de risico's opnieuw geïnventariseerd en geactualiseerd. Uit deze inventarisatie blijkt dat de verwachtingswaarde van de risico's € 1.927.000 bedraagt.	

	Van bovengenoemde risico's betreft € 665.000,- het risico op verlaging van baten als gevolg van mogelijke bezuinigingen bij deelnemers. Aangezien dit laatste risico meer in de invloedssfeer van de deelnemers dan van de ODZOB ligt, is besloten dit risico niet af te dekken. Het restant bedrag van € 1.262.000,- wordt afgedekt door de algemene reserve van de ODZOB.
Ontwikkeling	– De nieuwe Omgevingswet heeft een algehele stelselherziening voor de wet- en regelgeving, die ziet op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving tot gevolg. – Verbod asbestdaken 2024 kan alleen gerealiseerd worden als alle eigenaren gestimuleerd worden asbestdaken te saneren. Hiertoe wordt gewerkt aan deregulering en het uitbreiden van de saneringscapaciteit. – Brabant streeft ernaar om één van de meest innovatieve, duurzame en slimme agrofoodregio's van Europa te worden. Het nastreven van deze doelstelling zal een beslag leggen op de capaciteit van de omgevingsdienst.

Naam	Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Oss	
Partners	Waterschap Aa en Maas, gemeente Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Landerd, Oss, Uden, Sint Anthonis en Someren.	
Openbaar belang	Binnen het werkveld heffingen & WOZ meerwaarde creëren in termen van kwaliteitsverbetering, verbetering van de dienstverlening aan onze inwoners, vermindering van kwetsbaarheden en besparing op uitvoeringskosten.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek krijgt één zetel in het algemeen bestuur. In 2017 was dit nog niet aan de orde. Deelname start begin 2018.	
Programma	Heeft een relatie met programma 6 en 8.	
Website	www.bs-ob.nl	
Financiën:	1 januari 2017	31 december 2017
- Eigen vermogen	Onbekend	Onbekend
- Vreemd vermogen	Onbekend	Onbekend
- Resultaat 2017	Onbekend	Onbekend
Bijdrage Laarbeek 2017	€ 0,-	
Risico's	Onbekend	
Ontwikkeling	Per 1 januari 2018 sluiten de gemeenten Sint Anthonis, Asten, Bernheze, Gemert-Bakel, Laarbeek en Someren aan bij de gemeenschappelijke regeling van BSOB.	

Naam	Bank Nederlandse Gemeenten NV
Vorm	Deelneming door aandelenbezit

Vestigingsplaats	Den Haag	
Omvang deelname	20.709 aandelen van € 2,50	
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering. In 2017 is de bestuurlijke betrokkenheid niet gewijzigd.	
Programma	Heeft een relatie met programma 8.	
Website	www.bng.nl	
Financiën:	1 januari 2017 Bron: jaarbericht 2017	31 december 2017 Bron: jaarbericht 2017
- Eigen vermogen	€ 4.486.000.000,-	€ 4.953.000.000,-
- Vreemd vermogen	€ 149.483.000.000,-	€ 135.041.000.000,-
- Resultaat	€ 369.000.000,- (2016)	€ 393.000.000,- (2017)
Bijdrage Laarbeek 2017	Dividend 2016 is in 2017 ontvangen: € 33.963,-	
Risico's	Bij afname van de winstgevendheid ontvangt Laarbeek een lager dividend op het aandelenbezit.	
Ontwikkeling	De winst van de BNG staat onder druk door structureel lage marktrenten en toegenomen eisen in het kader van Europees banktoezicht. Het resultaat uit financiële transacties zal ook in de toekomst gevoelig blijven voor politieke, economische en monetaire ontwikkelingen.	

Naam	Brabant Water	
Vorm	Deelneming door aandelenbezit	
Vestigingsplaats	Den Bosch	
Omvang deelname	19.522 aandelen van € 0,10	
Openbaar belang	De missie van Brabant Water is het winnen, zuiveren, transporteren en leveren van drinkwater van hoge kwaliteit en het leveren van water op maat en water gerelateerde producten en diensten in de gebonden en vrije markt.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering. In 2017 is de bestuurlijke betrokkenheid niet gewijzigd.	
Programma	Heeft een relatie met programma 2.	
Website	www.brabantwater.nl	
Financiën:	1 januari 2017 Bron: jaarverslag 2016	31 december 2017 Bron: geen actuele info beschikbaar.
- Eigen vermogen	€ 524.464.000,-	€ 524.464.000,-
- Vreemd vermogen	€ 399.576.000,-	€ 399.576.000,-
- Resultaat 2017	€ 40.000.000,- (prognose)	€ 40.000.000,- (prognose)
Bijdrage Laarbeek 2017	In 2017 is geen dividend ontvangen.	
Risico's	Brabantwater is een grote organisatie die permanent aandacht besteed aan risicomanagement.	

Ontwikkeling	Brabant Water is het eerste 100% klimaat neutrale drinkwater-bedrijf van Nederland.
--------------	---

Naam	Grondexploitatie maatschappij De Hoge Regt BV	
Vorm	Deelneming door aandelenbezit	
Vestigingsplaats	Beek en Donk	
Omvang deelname	50% van aandelen is in bezit van Laarbeek. De andere 50% in bezit van RaboVastgoedgroep (bestaat uit BPD en Bouwfonds Investment Management)	
Openbaar belang	De grondexploitatie maatschappij is een samenwerkingsverband tussen RaboVastgoed en de gemeente Laarbeek met als doel het ontwikkelen van een bouwterrein voor de bouw van 230 woningen.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering. Directie van de onderneming bestaat uit één medewerker van Laarbeek en één medewerker van RaboVastgoed. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid.	
Programma	Heeft een relatie met programma 5.	
Website	Geen	
Financiën:	1 januari 2017 Bron: jaarrekening 2016	31 december 2017 Bron: geen actuele info beschikbaar.
- Eigen vermogen	€ 17.321,-	€ 17.321,-
- Vreemd vermogen	€ 8.200.604,-	€ 8.200.604,-
- Resultaat 2017	€ 0,- (prognose)	€ 0,- (prognose)
Bijdrage Laarbeek 2017	Geen	
Risico's	De risico's zijn vergelijkbaar met andere grondexploitaties. Het ontwikkelen van een bouwterrein met een private partner die mede eigenaar is, vergroot de expertise en verdeelt de risico's.	
Ontwikkeling	In 2018 is herfinanciering aan de orde.	

Naam	Stichting Bizob
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon
Vestigingsplaats	Oirschot
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Haaren, Heeze-Leende, Nuenen, Oirschot, Reusel-de-Mierden, Sint Anthonis, Someren, Son & Breugel, Veldhoven, Vught en Waalre.
Openbaar belang	Het ondersteunen van de deelnemende gemeenten bij het uitvoeren van diverse inkoopacties.
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het dagelijks bestuur en twee zetels in het algemeen bestuur. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid.
Programma	Heeft een relatie met programma 8.
Website	www.bizob.nl

Financiën:	1 januari 2017 Bron: jaarrekening 2016	31 december 2017 Bron: concept balans 2017
- Eigen vermogen	€ 645.523,-	€ 666.145,-
- Vreemd vermogen	€ 513.495,-	€ 575.176,-
- Resultaat	€ 177.764,- (2016)	€ 297.059,- (prognose 2017)
Bijdrage Laarbeek 2017	Jaarbijdrage 2017: € 81.200,- Inkoop sociaal domein: € 34.300,- Totale bijdrage 2017: € 115.500,-	
Risico's	Bizob is een kenniscentrum met hoofdzakelijk personele kosten, zolang er stabiele vraag is naar dienstverlening blijven de risico's beperkt.	
Ontwikkeling	Begin 2017 is de governance structuur van Bizob gewijzigd.	

Naam	Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	De 21 regiogemeenten werken in het Veiligheidshuis samen met politie, maatschappelijke en justitiële organisaties.	
Openbaar belang	Het faciliteren van personeel en organisatie van het Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (artikel 2-a van de statuten).	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het algemeen bestuur. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid.	
Programma	Heeft een relatie met programma 1.	
Website	www.vhhbzo.nl	
Financiën:	1 januari 2017 Bron: jaarverslag 2016	31 december 2017 Bron: jaarverslag 2017 = NNB
- Eigen vermogen	€ 0,-	€ 0,-
- Vreemd vermogen	€ 0,-	€ 0,-
- Resultaat 2017	€ 0,- (prognose)	€ 0,- (prognose)
Bijdrage Laarbeek 2017	€ 5.244,-	
Risico's	Het onderdeel risico, vooral risico's rondom het thema privacy, moeten voldoende aandacht krijgen.	
Ontwikkeling	Het Veiligheidshuis krijgt meer en meer een formele status.	

Naam	Coöperatieve vereniging Dimpact
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon
Vestigingsplaats	Enschede
Partners	Enschede, Zwolle, Oldenzaal, Emmen, Borne, Coevorden, Oost Gelre, Hardenberg, Borger-Odoorn, Gemert-Bakel, Assen, Oldambt, Bellingwedde, Velsen, Waterland, Landsmeer, Blaricum, Eemnes, Laren, Kampen, Landerd, Roermond, Laarbeek, Ommen, Schijndel, Deventer, Olst-Wijhe, Raalte, Ten Boer, Groningen, Rotterdam en Twenterand.

Openbaar belang	Dimpact levert software voor o.a. de inrichting van het Klant Contact Centrum. Het is een samenwerkingsverband van verschillende gemeenten waarbij kennisbundeling en klantgerichte innovatie gemeenten voorzien van optimale dienstverlening naar burgers en bedrijven.	
Bestuurlijke betrokkenheid	De gemeenten hebben allen een gelijke stem in de samenwerking. In 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de bestuurlijke betrokkenheid.	
Programma	Heeft een relatie met programma 8.	
Website	www.dimpact.nl	
Financiën:	1 januari 2017 Bron: jaarverslag 2016	31 december 2017 Bron: jaarverslag 2017 = NNB
- Eigen vermogen	€ 773.770,-	€ 773.770,-
- Vreemd vermogen	€ 1.990.551,-	€ 1.990.551,-
- Resultaat 2017	€ 0,- (prognose)	€ 0,- (prognose)
Bijdrage Laarbeek 2017	€ 203.448,-	
Risico's	Beperkt tot de jaarbijdrage door uitgesloten aansprakelijkheid.	
Ontwikkeling	Laarbeek heeft in 2017 de e-suite van Dimpact in gebruik genomen.	

Naam	Coöperatieve vereniging Boer Bier Water	
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon	
Vestigingsplaats	Lieshout	
Partners	ZLTO en Bavaria	
Openbaar belang	Via Coöperatie Boer Bier Water kunnen de gemeente Laarbeek, ZLTO en Bavaria hun gemeenschappelijke belangen bundelen en is het mogelijk om de gezamenlijke doelen beter en doelgerichter te realiseren.	
Bestuurlijke betrokkenheid	De coöperatie is opgericht in 2017.	
Website	geen	
Financiën:	1 januari 2017	31 december 2017 Bron: jaarverslag 2017 = NNB
- Eigen vermogen	Niet van toepassing	€ 0,-
- Vreemd vermogen	Niet van toepassing	€ 0,-
- Resultaat 2017	€ 0,- (prognose)	€ 0,- (prognose)
Bijdrage Laarbeek 2017	€ 10.000,-	
Risico's	Beperkt tot de jaarbijdrage door uitgesloten aansprakelijkheid.	
Ontwikkeling	Oprichting coöperatie in 2017.	

Naam	Netwerk innovatiehuis De Peel	
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	Gemeente Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Someren, Brabant-Zeeuwse Werkgeversvereniging en Waterschap Aa en Maas.	
Openbaar belang	Het Innovatiehuis krijgt de positie en de rol om partijen te helpen	

	de veranderingen te realiseren, waar ze alleen niet in slagen. Het Innovatiehuis is de uitvoeringsorganisatie, die helpt de regionale agenda's te realiseren. De ruimtelijke agenda en de leefbaarheids-agenda zijn nog in ontwikkeling.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Het 'dagelijks bestuur' van het Innovatiehuis De Peel wordt gevormd door een Stuurgroep waarin alle 'founding partners' van het Innovatiehuis zitting hebben. Alle gemeenten vaardigen één wethouder/burgemeester af. Het georganiseerd bedrijfsleven vaardigt twee bestuurders af en het Waterschap één bestuurder.	
Website	Niet van toepassing	
Financiën:	1 januari 2017	31 december 2017 Bron: jaarverslag 2017 = NNB
- Eigen vermogen	Niet van toepassing	€ 0,-
- Vreemd vermogen	Niet van toepassing	€ 0,-
- Resultaat 2017	€ 0,- (prognose)	€ 0,- (prognose)
Bijdrage Laarbeek 2017	€ 0,-	
Risico's	Risico blijft beperkt tot de ingelegde middelen.	
Ontwikkeling	In 2017 wordt een start gemaakt met het inrichten van de organisatie.	

3.7. Grondbeleid

Algemeen

De paragraaf betreffende het grondbeleid bevat ten minste (BBV, artikel 16):

- a een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- b een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- d een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- e de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Bij het uitwerken van deze paragraaf volgen we de elementen van het BBV.

Visie

De grondexploitatie is onderdeel van de bedrijfsvoering en dient een positieve bijdrage aan de gemeente en gemeenschap te leveren. Eventuele winsten worden ingezet om het voorzieningenniveau te versterken. Ook levert een actief grondbedrijf een positieve impuls aan de regionale economische activiteit.

Aanduiding uitvoering

De uitvoering van het grondbeleid wordt gebaseerd op de nota Grondbeleid 2010-2014 zoals die in 2010 is vastgesteld (rb. 6 juli 2010). Doel van de nota is het formuleren van een integraal beleidskader om het totale grondexploitatieproces te beheersen, te bewaken en af te stemmen op alle relevante beleidskaders, zodat een samenhangend, strategisch en effectief grondbeleid kan worden gevoerd.

Naast het meerjarige beleid, wordt elk jaar een Grondnota gemaakt waarin de ontwikkelingen per complex in beeld worden gebracht. De nieuwste Grondnota 2017 is door de gemeenteraad vastgesteld op 7 december 2017.

De gemeente Laarbeek heeft momenteel de volgende bestemmingsplannen in exploitatie:

Soort	Status	Naam	Verwachte einddatum
woongebied	BIE	De nieuwe Hees (Donk)	2019
bedrijfsterrein	BIE	Landbouwontwikkeld gebied	2019
woongebied	BIE	Laarsche Velden	2019
woongebied	BIE	Nieuwenhof 2014	2022
woongebied	BIE	De Beekse Akkers	2026
woongebied	BIE	D'n Hoge Suute	2026
bedrijfsterrein	BIE	Bemmer IV	2026
woongebied	BIE	Vogelenzang	2022
woongebied	BIE	Inbreidingslocatie Beek, blok 1	2021
woongebied	BIE	Inbreidingslocatie Beek, blok 2	2021
woongebied	BIE	De Hoge Regt (PPS-constructie)	2025

Grondprijs

Met het vaststellen van de jaarlijkse Grondnota worden ook de verschillende grondprijzen vastgesteld. In 2017 en 2018 worden de volgende prijzen gehanteerd.

Complex	prijzen 2017 per m ² en exclusief BTW	prijzen 2018 per m ² en exclusief BTW
grondslag van de prijzen	Grondnota 2016	Grondnota 2017
Woningbouwgrond		
- vrije sector	€ 270,00	€ 275,00
- sociale huur sector	€ 203,00	€ 207,00
- sociale koop segment	€ 230,00	€ 235,00
- sociale huursector boven huursubsidiegrens	€ 230,00	€ 235,00
Industrie grond		
- zeer goede ligging	€ 164,00	€ 164,00
- goede ligging	€ 145,00	€ 145,00
- normale ligging	€ 129,00	€ 129,00

Actuele prognose

Bij het opmaken van de programmarekening wordt elk jaar een actueel beeld geschetst van de lopende complexen. De actuele prognose wordt afgezet tegen de prognose zoals die is gemaakt voor de Grondnota 2017.

Complex	Grondnota 2017	Programmarekening 2017	Mutatie
De nieuwe Hees (Donk)	€ 245.518,00	€ 247.468,00	€ 1.950,00
Landbouwontwikkelgebied	€ 30.424,00	€ 5.619,00	-€ 24.805,00
Laarsche Velden	€ 1.328.374,00	€ 1.328.413,00	€ 39,00
Nieuwenhof 2014	€ 80.991,00	€ 51.518,00	-€ 29.473,00
De Beekse Akkers	€ 3.489.829,00	€ 2.815.692,00	-€ 674.137,00
D'n Hoge Suute	€ 538.136,00	€ 473.506,00	-€ 64.630,00
Bemmer IV	€ 2.282.327,00	€ 2.359.620,00	€ 77.293,00
Vogelenzang	€ 401.822,00	€ 397.306,00	-€ 4.516,00
Inbreidingslocatie Beek, blok 1	€ 2.013.454,00	€ 2.018.916,00	€ 5.462,00
Inbreidingslocatie Beek, blok 2			
Herontwikkeling Piet van Thielplein	nmb	€ 5.428,00	€ 5.428,00
De Hoge Regt (PPS-constructie)	€ 22.642,00	nmb	€ 22.642,00
Totaal van de complexen	€ 10.433.517,00	€ 9.703.486,00	-€ 684.747,00

Ontwikkeling 2017

De verwachte totaalwinst van alle complexen is ten opzichte van de gepresenteerde Grondnota 2017 omlaag bijgesteld. Binnen het complex Beekse Akkers is een negatieve bijstelling aan de orde. Dit komt doordat een versnelling van de grondverkoop wordt verwacht. Standaard wordt gerekend met 2% opbrengstenstijging. Bij versnelde uitgifte wordt deze trendmatige stijging niet gerealiseerd. Daarnaast worden extra kosten verwacht door de aanleg van damwanden bij twee wooneilanden in dit complex.

Winstnemingen

De eindsaldi zoals in bovenstaande tabel gepresenteerd geven een compleet beeld van de te verwachten saldi. Het is niet langer toegestaan om fondsvorming op te nemen in actuele complexberekeningen. Vanaf 2016 is sprake van verplichte winst name bij de complexen die dit kunnen dragen. In het Besluit Begroting en Verantwoording wordt de POC-methode (percentage of completion) uitgewerkt die gebruikt moet worden om de jaarlijkse winst te bepalen. De winst die als gerealiseerd beschouwd moet worden bedraagt in 2017 € 1.811.000,- en via resultaatbestemming wordt voorgesteld om deze toe te voegen aan de reserve grondexploitatie- en risico's.

Beleidsuitgangspunt reserves die verband houden met het grondbedrijf

De volgende reserves hebben een directe relatie met de grondexploitatie:

- Reserve Grondexploitatie- en risico's
- Reserve Bovenwijkse voorzieningen

Hieronder wordt per reserve een korte toelichting gegeven.

Reserve Grondexploitatie- en risico's

De reserve Grondexploitatie- en risico's fungeert als bedrijfsbuffer voor het opvangen van risico's die inherent zijn aan de bouwgrondexploitatie. Tussentijds mogen geen winsten worden afgevoerd. In 2017 is een Monte-Carlo-analyse uitgevoerd waarbij een inschatting gemaakt is van de risico's binnen de grondexploitaties. Uit de berekening bleek dat een risicobuffer van € 1,5 miljoen voldoende is om alle risico's op te vangen (Grondnota 2017, p.9).

Als risicobuffer is de reserve grondexploitatie-risico's aanwezig. De stand van deze reserve per 31 december 2017 bedraagt € 2,5 miljoen. In 2018 wordt de nota grondbeleid herzien en ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. In deze nota wordt opnieuw bepaald hoe de minimale risicobuffer berekent zal worden.

Reserve Bovenwijkse Voorzieningen

Om bovenwijkse voorzieningen te kunnen realiseren, was ooit in de verkoopprijs van de gronden een bedrag per m² opgenomen. Zoals eerder aangegeven, is fondsvorming binnen actuele complex berekeningen niet langer toegestaan. Deze reserve wordt niet langer gevoed en zal op termijn besteed worden.

De raad heeft in 2011 de nota (fonds) Bovenwijkse voorzieningen 2011-2015 vastgesteld (rb. 2 november 2011) hierin zijn de voorwaarden opgenomen hoe om te gaan met de besteding van deze reserve.

De stand van deze reserve per 31 december 2017 bedraagt € 0,4 miljoen.

Monte Carlo analyse

Periodiek wordt een nieuwe Monte Carlo analyse uitgevoerd. Dit is begin 2017 gedaan. Zoals verwacht zijn de risico's kleiner geworden; door het wettelijk inperken van toerekenbare kosten is de winstgevendheid van het grondbedrijf vergroot. Tegelijkertijd constateren we een toegenomen vraag naar woningbouwkavels waarmee de looptijden van bouwcomplexen positief beïnvloed worden.

3.8. Bezuinigingen

Algemeen

In de (verplichte) paragrafen worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Laarbeek heeft een aantal bezuinigingsmaatregelen moeten nemen die ook in 2017 hun effect hebben gehad. Op advies van provincie Noord-Brabant (brief provincie d.d. 19 mei 2014) presenteren we de status van de genomen bezuinigingsmaatregelen in deze paragraaf.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan:

- Stand bezuinigingsplan bij het maken van deze programmarekening 2017.
- Stand bezuinigingsplan bij het maken van programmabegroting 2017.
- Realisatie bezuinigingstaakstellingen in 2017.

Stand bezuinigingsplan bij het maken van deze programmarekening 2017

Deze bezuinigingsparagraaf wordt gestart met het totaalbeeld van de nog resterende bezuinigingstaakstellingen. Uit de tabel blijkt dat de taakstelling zoals die voor 2017 gold, is gerealiseerd.

Nog te realiseren maatregelen	2017	2018	2019	2020
Bezuinigingsplan 2012-2017	0	6.000	6.000	6.000
Taakstelling peelsamenwerking	0	38.061	38.061	38.061
Aanvullende bezuinigingstaakstelling	0	0	0	0
Totaal restant taakstelling	0	44.061	44.061	44.061

Stand bezuinigingsplan bij het maken van Programmabegroting 2017

Bij het opmaken van de Programmabegroting 2017 is onderstaande tabel opgenomen met nog te realiseren bezuinigingsmaatregelen. In het schema zijn de maatregelen in meerjarig perspectief in beeld gebracht. Dit overzicht is het vertrekpunt.

Taakstelling volgens begroting 2017	2017	2018	2019	2020
Bezuinigingsplan 2012-2017	118.000	118.000	118.000	118.000
Taakstelling peelsamenwerking	89.000	89.000	89.000	89.000
Aanvullende bezuinigingstaakstelling	60.000	60.000	60.000	60.000
Totale bezuinigings taakstelling	267.000	267.000	267.000	267.000

Gerealiseerde bezuinigingen in 2017

Hieronder wordt dezelfde tabel gepresenteerd, waarin de gerealiseerde bezuinigingsmaatregelen zijn verwerkt. Onder de tabel wordt per onderdeel een toelichting gegeven op de gerealiseerde maatregelen.

Gerealiseerde maatregelen in 2017	2017	2018	2019	2020
Bezuinigingsplan 2012-2017	118.000	112.000	112.000	112.000
Taakstelling peelsamenwerking	89.000	50.939	50.939	50.939
Aanvullende bezuinigingstaakstelling	60.000	60.000	60.000	60.000
Totale bezuinigings taakstelling	267.000	222.939	222.939	222.939

Bezuinigingsplan 2012-2017

De realisatie van het bezuinigingsplan bedraagt € 118.000,- in 2017. Dit bedrag is bereikt door het nemen van verschillende maatregelen:

- Verhogen opbrengst OZB € 112.000,- (rb. 8 december 2016)
- Eenmalig wegboeken restant taakstelling € 6.000,- (rb. 2e tussenrapportage 2017)

Taakstelling Peelsamenwerking

De realisatie van het bezuinigingsplan bedraagt € 89.000,- in 2017. Dit bedrag is bereikt door het nemen van verschillende maatregelen:

- Besparing uitvoeringskosten GR Peelgem. € 50.939,- (rb. 1 juni 2017)
- Eenmalig wegboeken restant taakstelling € 38.061,- (rb. 2e tussenrapportage 2017)

Aanvullende taakstelling

De realisatie van het bezuinigingsplan bedraagt € 60.000,- in 2017. Dit bedrag is bereikt door het nemen van één maatregel:

- Taakoverdracht naar ODZOB € 60.000,- (rb. 2e tussenrapportage 2016)

3.9. Uitkering uit het gemeentefonds

Algemeen

In de (verplichte) paragrafen worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Deze paragraaf is niet verplicht. Deze paragraaf is toegevoegd aan de programmabegroting 2017 om de ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering in beeld te brengen. Net als in de programmabegroting wordt dit onderdeel ook in de programmekening opgenomen.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan:

- Diverse soorten uitkeringen uit het gemeentefonds.
- Verdeelmaatstaven.
- Definitieve uitkering uit het gemeentefonds 2017.
- Geraamde uitkering uit het gemeentefonds bij de primitieve programmabegroting 2017.
- Verschillen tussen begroting en realisatie.

Diverse soorten uitkeringen uit het gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van gemeente Laarbeek.

Het gemeentefonds kent: Integratie-uitkeringen, decentralisatie-uitkeringen en algemene uitkering. Integratie- en decentralisatie uitkering zijn uitkeringen die op termijn opgenomen zullen worden in de algemene uitkering.

Het verschil tussen integratie en decentralisatie uitkering is dat bij integratie uitkeringen de termijn waarop de integratie uitkering opgaat in de algemene uitkering bekend is. Bij decentralisatie-uitkeringen is geen einddatum bekend (gemaakt). Decentralisatie-uitkeringen kunnen ook ter beschikking gesteld worden aan een deel van de gemeenten.

Naast deze drie soorten uitkeringen uit het gemeentefonds bestaan er ook nog de zogenaamde specifieke uitkeringen. Deze hebben een verplicht bestedingskarakter. Als de besteding niet gerealiseerd wordt, dient de specifieke uitkering terugbetaald te worden.

Uit het bovenstaande kan de volgende tabel gedestilleerd worden.

Naam	Bestedingsvrijheid	Berekening van de uitkering
Decentralisatie uitkering	Ja	Eigen berekening per uitkering
Integratie uitkering	Ja	Eigen berekening per uitkering
Algemene uitkering	Ja	Verdelingsmaatstaven
Specifieke uitkering	Nee (geormerkt geld)	Eigen berekening per uitkering

Verdeelmaatstaven

Om de algemene uitkering uit het gemeentefonds eerlijk over alle gemeenten te verdelen, is een set van verdeelmaatstaven opgesteld. Per verdeelmaatstaf wordt de uitkering berekend

met de formule: prijs * hoeveelheid. Omdat de set met verdeelmaatstaven erg uitgebreid is (ongeveer 60 elementen), is sprake van een complexe berekening. Om de algemene uitkering na te rekenen, moet van alle verdeelmaatstaven de prijs en de hoeveelheid bepaald worden. Vervolgens moet de uitkomst van alle berekening bij elkaar geteld worden en vermenigvuldigd worden met de uitkeringsfactor om de totale algemene uitkering te kennen.

Periodiek sleutelt het rijk aan de verdeelmaatstaven. Dit sleutelen gebeurt om de verdeling over de verschillende gemeenten eerlijker te maken. Het rijk publiceert de uitkomsten van de versleuteling door gemeentefonds circulaires uit te brengen. Elk jaar wordt in mei, september en december een circulaire uitgebracht.

Definitieve uitkering uit het gemeentefonds 2017

De werkelijke ontvangsten uit het gemeentefonds zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Ontvangen uitkering gemeentefonds	2017
<u>Integratie-uitkering</u>	
WMO	1.599.402,00
VTH provinciale taken	69.199,00
Wet uitkering wegen	9.676,41
Sociaal Domein	9.598.875,00
Saldo van de integratie-uitkeringen	11.277.152
<u>Decentralisatie-uitkering</u>	
Combinatiefuncties	89.251,00
Versterking peuterspeelzalen	50.263,54
Voorschoolse voorziening peuters	23.372,00
Verhoogde asielinstroom	376.570,00
Armoedebestrijding kinderen	75.209,00
2e kamer verkiezingen	1.719,00
Saldo van de decentralisatie-uitkeringen	616.385
Algemene uitkering	14.301.682
Totaal uitkering gemeentefonds	26.195.219

Geraamde uitkering uit het gemeentefonds bij de primitieve programmabegroting 2017¹

Bij het samenstellen van de primitieve begroting 2017 werd uitgegaan van de volgende uitkering uit het gemeentefonds. De primitieve raming werd destijds gebaseerd op de fictieve juli-circulaire 2016.

¹ Programmabegroting 2017, p.59 en p.140

Primitieve raming uitkering gemeentefonds	2017
<u>Integratie-uitkering</u>	
WMO	1.583.864,00
VTH provinciale taken	69.199,00
Wet uitkering wegen	9.676,00
Sociaal Domein	9.647.408,00
Saldo van de integratie-uitkeringen	11.310.147
<u>Decentralisatie-uitkering</u>	
Combinatiefuncties	89.976,00
Versterking peuterspeelzalen	50.264,00
Voorschoolse voorziening peuters	23.372,00
Verhoogde asielinstroom	0,00
Armoedebestrijding kinderen	0,00
2e kamer verkiezingen	0,00
Saldo van de decentralisatie-uitkeringen	163.612
Algemene uitkering	14.119.774
Totaal uitkering gemeentefonds	25.593.533

Verschillen tussen begroting en realisatie

Tussen de primitieve begroting en de werkelijke ontvangst van de uitkering uit het gemeentefonds zit een bedrag van € 601.687,-. De toename van dit bedrag is grotendeels in de begroting verwerkt. Een ander deel is ontstaan nadat de laatste begrotingswijziging in 2017 is verwerkt.

In onderstaande tabel is het verloop van de ontwikkelingen weergegeven.

Uit het overzicht blijkt ook dat ongeveer € 77.000,- meer is ontvangen dan verwacht mocht worden na het verwerken van de septembercirculaire 2017.

Ontwikkeling uitkering gemeentefonds	Primitieve raming	Mutatie raming	Actuele raming	Werkelijke ontvangst
<u>Integratie-uitkering</u>	11.310.147			
Septemercirculaire 2016 (verwerkt bij vaststelling Begroting 2017)		-302.095		
Decemercirculaire 2016 (verwerkt bij vaststelling 1e Fin.bijstelling 2017)		83.317		
Meicirculaire 2017 (verwerkt bij vaststelling Kadernota 2018)		150.433		
Septemercirculaire 2017 (verwerkt bij vaststelling 2e Tussenrap. 2017)		50.000		
actuele raming 2017 Integratie-uitkering			11.291.802	11.277.152
<u>Decentralisatie-uitkering</u>	163.612			
Decemercirculaire 2016 (verwerkt bij vaststelling 1e Fin.bijstelling 2017)		74.484		
Meicirculaire 2017 (verwerkt bij vaststelling Kadernota 2018)		93.035		
Septemercirculaire 2017 (verwerkt bij vaststelling 2e Tussenrap. 2017)		128.000		
actuele raming 2017 Decentralisatie-uitkering			459.131	616.385
<u>Algemene Uitkering</u>	14.119.774			
Septemercirculaire 2016 (verwerkt bij vaststelling Begroting 2017)		166.090		
Decemercirculaire 2016 (verwerkt bij vaststelling 1e Fin.bijstelling 2017)		10.047		
Meicirculaire 2017 (verwerkt bij vaststelling Kadernota 2018)		209.408		
Septemercirculaire 2017 (verwerkt bij vaststelling 2e Tussenrap. 2017)		-138.000		
actuele raming 2017 Algemene uitkering			14.367.319	14.301.682
Totaal uitkering gemeentefonds	25.593.533	524.719	26.118.252	26.195.219

4. Programma's

4.1. Programma Veiligheid

Een veilige woonomgeving bereiken we samen met onze inwoners.

Ambities

- De burger ervaart een veilige woon- en leefomgeving als een gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- Veiligheidsproblemen pakken we op een systematische en samenhangende wijze binnen het samenwerkingsverband aan. We realiseren ons daarbij dat de aanpak van deze problemen niet statisch is, maar vraagt om een dynamische benadering.
- Als bestuurlijke spil van het veiligheidsbeleid zullen we de gemeentelijke regisseursrol vorm geven en pakken we overlast en criminaliteit stevig aan.
- Binnen alle plannen en vormen van samenwerking houden we steeds oog voor onze lokale problematieken.
- Gezamenlijk én als gemeente Laarbeek streven we er naar onze prioriteiten te verankeren in het op te stellen 'politieplan Oost-Brabant'.
- Het bij de nieuwe Drank- en Horecawet behorende sanctiebeleid stemmen we af met de andere 5 Peelgemeenten.
- Druggerelateerde overlast en criminaliteit worden niet getolereerd. De aanpak van softdrugs is een regionale taak. Daarbij moet brede aandacht zijn voor de bestrijding van straathandel, die overlast en risico's met zich meebrengt.
- Verkeersoverlast en agressief rijgedrag vormen een belangrijke bron van overlast. Wij zullen blijven inzetten op het handhaven van de verkeerssnelheid en het tegengaan van ongewenst rijgedrag.
- Door actief deel te nemen aan het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) willen we bijdragen aan een effectieve bestrijding van alle vormen van georganiseerde criminaliteit, in Laarbeek én de regio.

Voortgang 2017

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2017 ?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Burgemeester	Beleid en Projecten	2018
Door middel van een veiligheidsbeeld, een uitvoeringsprogramma en de evaluatie van projecten leggen we om de twee jaar verantwoording af aan de gemeenteraad.		De veiligheidsmonitor wordt in de loop van 2018 uitgevoerd.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	1 ^e en 3 ^e kwartaal 2017
In Laarbeek voeren we jaarlijks 10 tot 20 (leeftijds)controles uit in het kader van de nieuwe Drank- en Horecawet.		Jaarrond aandacht. De controles zijn verspreid over het jaar uitgevoerd.		
		Burgemeester	Beleid en Projecten	2017
In overleg met de politie zullen periodiek verkeerscontroles worden gehouden.		Jaarrond aandacht. Uitvoering heeft over het hele jaar 2017 plaatsgevonden door de politie.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2017

Buurtpreventie WhatsApp wordt als burgerinitiatief gestimuleerd.		Jaarrond aandacht. Er zijn inmiddels 29 WhatsApp-groepen actief in Laarbeek en ook zijn er diverse borden geplaatst. Er zijn 7 presentaties gehouden, in alle kernen en op het gemeentehuis.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2017
Uitvoering geven aan het Damoclesbeleid.		Jaarrond aandacht. In 2017 hebben 5 sluitingen van woningen plaatsgevonden en 2 sluitingen van bedrijfspanden.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2017
Uitvoering geven aan het (convenant) PIT.		Jaarrond aandacht. In 2017 hebben 5 controles plaatsgevonden.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2017
Uitvoering geven aan het Handhavingsprogramma.		Het handhavingsprogramma is aan de provincie voorgelegd ter accordering in januari 2017. Jaarrond aandacht uitvoering activiteiten handhavingsprogramma.		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2017
Uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma van de Kadernota Integrale Veiligheid Peelland 2015-2018.		Jaarrond aandacht voor de volgende Peellandbrede prioriteiten: - Aanpak ondermijnende criminaliteit - Alcohol- en Drugsoverlast - Woninginbraken - Aanpak Geweld - Overlast gevende jeugd en jeugdgroepen - Criminele jeugd - Radicalisering - Verkeersveiligheid		

		- Leefbaarheid in de wijken		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	2017
Laarbeek neemt deel in het project Samen sterk in het buitengebied (SSIB) wat leidt tot extra toezicht vanuit dit project.		Jaarrond aandacht (situationeel).		
		Burgemeester	Omgevingsbeheer	4^e kwartaal 2017
We zullen ons beleid aanpassen aan de invoering van de tweede fase van de wet BIBOB, die zich richt op bouwen en milieu. (openstaand voornemen 2016)		Beleid wet BIBOB is geactualiseerd op drank- en horeca en uitgebreid met betrekking tot bouwen en ruimte in het 4 ^e kwartaal van 2017 en op 1 januari 2018 in werking getreden.		

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmarekening. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

Alle 54 beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmarekening; 39 verplichte, 11 facultatieve en 4 eigen indicatoren. Per programma wordt een aantal relevante indicatoren opgesomd. De verdeling van de indicatoren over de programma's is gebaseerd op de wettelijke regeling. Hierin is aangegeven welke indicator past bij welk taakveld.

De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blaauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
9 Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2016	210	108
10 Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	2014	0,6	0,4
11 Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2016	0,20%	0,80%
12 Gewelddsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2016	3,00%	3,20%
13 Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2016	1,1	2,4
14 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2016	2,7	4,3
15 Aandeel dat zich wel eens onveilig voelt in de buurt	Percentage	2016	100%	96%
33 Melding kindermishandeling	Percentage	2014	0,13%	0,55%

bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 1 - VEILIGHEID

Taakveld Omschrijving			Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	lasten	€ 1.209.865	€ 1.209.894	€ 1.131.483
		baten	€ 41.080	€ 102.731	€ 41.899
		saldo	€ -1.168.785	€ -1.107.163	€ -1.089.584
1.2	Openbare orde en veiligheid	lasten	€ 283.157	€ 367.876	€ 334.111
		baten	€ 10.700	€ 10.700	€ 12.763
		saldo	€ -272.457	€ -357.176	€ -321.348
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	lasten	€ 320	€ 320	€ 0
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -320	€ -320	€ 0
0.10.1	Mutaties reserves programma 1	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 11.000	€ 11.000	€ 28.285
		saldo	€ 11.000	€ 11.000	€ 28.285
TOTAAL PROGRAMMA 1		lasten	€ 1.493.342	€ 1.578.090	€ 1.465.594
		baten	€ 62.780	€ 124.431	€ 82.947
		saldo	€ -1.430.562	€ -1.453.659	€ -1.382.647

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afdeling	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2016	Uitgaven 2017	Saldo
P1 2017: Handhaafapplicatie Citycontrol 6 t.b.v. Boa's								
7.140.0001	Burgemeester	OB	2017	2 ^e TR2017	12.288	0	5.938	6.350
Applicatie is aangeschaft, factuur volgt.								
P1 2016: Regionaal programmaleider integrale aanpak criminaliteit								
7.140.3004	Burgemeester	OB	2015	21-4-2016	33.000	11.000	11.000	11.000
Programmaleider is aangesteld van 1 januari 2016 tot 1 januari 2019. Bijdrage Laarbeek is € 11.000,- per jaar.								

4.2. Programma Woon- en leefklimaat

In Laarbeek werken we samen aan een duurzame ruimte. Voor elke inwoner is betaalbare huisvesting mogelijk en er is voldoende groen en ruimte om in te vertoeven.

Ambities

- Wij streven een goede balans tussen natuur, milieu, cultuur, sociaal beleid en economie na. Daarbij werken we volgens de principes van Cittaslow: het internationale keurmerk voor gemeenten die op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren.
- Er is ingezet op een vitaal, aantrekkelijk en leefbaar platteland, waar plaats is voor de (agrarisch) ondernemer, de inwoner en de recreant. We zoeken daarbij een goede balans tussen de verschillende belangen.
- We streven naar een woningaanbod van voldoende betaalbare huur- en koopwoningen voor alle doelgroepen, met een woningbouwprogramma dat flexibel aansluit op de vraag naar zowel huur- als koopwoningen en (zelf)bouwkavels.
- We zorgen voor adequate huisvesting en stimuleren de integratie van inwoners van niet-Nederlandse afkomst.
- Het aantal bouwclaims wordt in deze periode teruggebracht.
- Een goede en veilige doorstroming van het verkeer vinden we belangrijk. De groei van niet-gemotoriseerd verkeer wordt gestimuleerd, we hebben aandacht voor het openbaar vervoer en andere vervoersconcepten.
- Behoud van de cultuurhistorie en contrastrijkdom binnen de vier kernen is van wezenlijk belang.
- De aanleg van groen en nieuwe natuur in en rond de dorpen staat ten dienste van de leefbaarheid, een gezond leefklimaat en behoud en herstel van de biodiversiteit.
- De openbare ruimte is schoon, onderhouden, veilig en toegankelijk voor iedereen. Ze is effectief en efficiënt ingericht en wordt ook zo beheerd, in overleg met de betrokken inwoners.
- Oude plattelandsstructuren willen we zo veel mogelijk herstellen, ook ten behoeve van de recreatie. Bebouwingsconcentraties in het buitengebied worden niet verruimd.
- In stand houden van (waardevolle) natuur in het buitengebied heeft prioriteit.
- We streven niet naar de aanleg van meer asfalt, maar naar slimme oplossingen en het gebruik van innovatieve technieken.

Voortgang 2017

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2017 ?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	December 2017
Herziening van het beleidsplan verhardingsbeheer.		Het herziene beleidsplan verhardingenbeheer werd in december 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. Daarom kan dit onderwerp als afgerond worden beschouwd.		
		Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	November 2018
Herziening van het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan+ 2013.		Het gemeentelijk rioleringsplan wordt in 2018 herzien. De vaststelling van het plan is voorzien in het 4 ^e kwartaal 2018.		
		Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	Juli 2018
Herinrichting groen in combinatie met realiseren waterberging langs de Oranjelaan. (aanvullend voornemen 2017)		Ten behoeve van het bedrijventerrein Beekerheide gaan wij langs de Oranjelaan een waterberging realiseren. Dit in combinatie met een herinrichting van deze hoofdgroenstructuur met aandacht voor verhoging van de biodiversiteit. Dit zal in 2018 worden opgepakt.		
		Weth. Van Zeeland	Beleid en Projecten	Mei 2018

In samenwerking met (marktpartijen) wordt tweemaal een woningmarkt georganiseerd (2016-2018).		Is eenmaal gerealiseerd. Gezien de beperkte grond kiezen wij ervoor dat in 2018 niet te doen.			
		<table> <tr> <th>Weth. Meulensteen</th><th>Beleid en Projecten</th><th>September 2017</th></tr> </table>	Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	September 2017
Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	September 2017			
Inzetten op Europese-editie van de Entente Florale en het 'vermarkten' van onze winst in de nationale competitie. (gewijzigd voornemen 2017)		Na de winst in de nationale groencompetitie in 2016 heeft Laarbeek in 2017 ook de Europese competitie gewonnen! We willen het succes maximaal uitnutten en Laarbeek als groenste gemeente duidelijk op de kaart zetten. Met diverse acties zetten we in op vergroten van lokale betrokkenheid en (boven)regionale bekendheid. Ons eigen "Greenteam" geeft hier samen met de enthousiaste vrijwilligersgroep verder invulling aan. Publieksacties zoals de actie "tegel eruit, plant erin" en een erfbeplantingsactie maakt hier onderdeel van uit.			
		<table> <tr> <th>Weth. Meulensteen</th><th>Beleid en Projecten</th><th>2017</th></tr> </table>	Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	2017
Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	2017			
Uitvoering geven aan het groenbeleidsplan.		Jaarrond aandacht. Het gehele jaar werd conform het vastgestelde beleid aandacht gegeven aan deze onderhoudswerkzaamheden; is dus in de reguliere werkzaamheden opgenomen.			
		<table> <tr> <th>Weth. Meulensteen</th><th>Beleid en Projecten</th><th>2017</th></tr> </table>	Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	2017
Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	2017			
Evaluatie en actualisatie van het Landschapsontwikkelingsplan (LOP).		Het project is nog volop in uitvoering en loopt goed en is in feite in de reguliere werkzaamheden opgenomen. Wordt daardoor permanent geactualiseerd.			
		<table> <tr> <th>Weth. Meulensteen</th><th>Omgevingsbeheer</th><th>2017</th></tr> </table>	Weth. Meulensteen	Omgevingsbeheer	2017
Weth. Meulensteen	Omgevingsbeheer	2017			
In 2017 is de Vonderweg opnieuw ingericht van de Bosscheweg tot aan de aansluiting met de Everbest, waarbij twee gescheiden rijbanen worden gecreëerd.		De voorbereiding heeft plaats gevonden in 2017. In verband met een subsidieaanvraag voor vrij liggende fietspaden zal de feitelijke uitvoering in 2018 plaatsvinden. Omdat dit zelfde beleidsvoornemen ook staat opgenomen in de be-			

		groting 2018 wordt deze hier als afgerond beschouwd.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2018
Uitvoering geven aan het programmaplan Duurzaamheid.		Jaarrond aandacht. - Het duurzaamheidsprogramma is op dit moment nog erg breed. We zijn gestart met een traject om hier wat meer focus in aan te brengen. Dit focustraject zal in 2018 afgerond worden. Vervolgens zal een bijpassende stimuleringsregeling ontwikkeld worden. - Voor het gemeentelijk vastgoed zal een duurzaamheidsbeoordeling plaatsvinden. Een drietal gemeentelijke gebouwen worden voorzien van zonnepanelen. - In het voorjaar van 2018 zal het zonnepanelenproject van start gaan en wordt het mogelijk om een duurzaamheidslening aan te gaan. - We gaan de gevolgen en kansen van aardgasvrij wonen in beeld brengen. - De eerste Dragons' Den is in 2017 georganiseerd en was een groot succes. 2018 staat in het teken van het opvolgen van de uitgekozen projecten. We starten met de voorbereiding van een tweede editie Dragons' Den in 2019. - We stimuleren duurzaamheidsprojecten bij verenigingen. - We gaan de thema's groen/biodiversiteit en duurzaamheid meer integreren, onder andere door de organisatie van de Groenstrijd 2.0. - Het contact met onderwijs, ondernemers en (ondernemende) burgers zal worden geïntensiveerd. - Nu we enkele keren een duurzaamheidsmarkt georganiseerd		

		hebben, zetten we in 2018 in op een "duurzaamheidsevent nieuwe stijl". - De openbare verlichting in Laarbeek wordt vanaf 2018 verduurzaamd door LED-verlichting toe te passen.
		Weth. Van Zeeland Beleid en Projecten December 2017
In 2017 wordt het aantal oplaadpalen uitgebreid met 20 ten opzichte van het aantal in 2016.		In reguliere werkzaamheden opgenomen. Samen met dorpsraden, bewoners en de leverancier wordt volop gezocht naar rendabele plekken voor het plaatsen van laadpalen. Dit blijkt nog niet zo eenvoudig. Inmiddels zijn de eerste twee laadpalen geplaatst. Gestreefd wordt naar uitbreiding tot zes. Een aantal van twintig, vergelijkbaar met de gemeente Eindhoven, is naar verwachting een te ambitieuze doelstelling voor Laarbeek.
		Burgemeester Beleid en Projecten 2018
In 2017 wordt het buitengebied van Laarbeek voorzien van glasvezel.		Besluitvorming heeft plaatsgevonden en binnenkort worden voorbereidingen voor uitvoering gestart.
		Weth. Buter Beleid en Projecten 2017
Uitvoering geven aan het plan van aanpak huisvesting vergunninghouders.		Jaarrond aandacht. Het inlopen van de achterstand op onze taakstelling is gerealiseerd. De taakstelling voor 2017 is gerealiseerd.
		Weth. Van Zeeland Beleid en Projecten 2018
Deelname aan de provinciale planstudie N615. (openstaand voornemen 2016 / onderdeel van de Ontwikkelagenda 2017)		Eind 2017 is aanbesteed; uitvoering voorjaar 2018.
		Weth. Van Zeeland Omgevingsbeheer 2021

Voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. (openstaand voornemen 2016 / onderdeel van de Ontwikkelagenda 2017)		De Omgevingswet treedt met ingang van 1 januari 2021 in werking. Laarbeek werkt aan de voorbereiding ervan.			
		<table> <tr> <td>Weth. Van Zeeland</td><td>Beleid en Projecten</td><td>2018</td></tr> </table>	Weth. Van Zeeland	Beleid en Projecten	2018
Weth. Van Zeeland	Beleid en Projecten	2018			
De inventarisatie van en de uitwerking van het (verkeerskundig) maatregelenpakket ten behoeve van het oostelijk deel van de Brainportregio (N279). (openstaand voornemen 2016)		Het voorkeursalternatief voor de N279 Veghel-Asten is vastgesteld door gedeputeerde staten op 11 juli 2017. Dit standpunt is mede gebaseerd op het advies van de Stuurgroep N279 Veghel-Asten waarin de betrokken gemeenten, het Waterschap Aa en Maas en Rijkswaterstaat participeren. Het proces wordt in 2018 vervolgd met de m.e.r.-procedure en het opstellen van het Provinciaal InpassingsPlan (PIP).			
		<table> <tr> <td>Weth. Buter</td><td>Beleid en Projecten</td><td>2018</td></tr> </table>	Weth. Buter	Beleid en Projecten	2018
Weth. Buter	Beleid en Projecten	2018			
Opstarten nieuwe woningbouwontwikkeling Aarle-Rixtel.		Bestemmingsplan Mimosaplantsoen is in januari 2018 in procedure gebracht. De anterieure overeenkomst is in deze maand ondertekend. Het bestemmingsplan Brabantlaan-Noord is als voorontwerp gereed. Nog niet bekend is of het ontwerp daadwerkelijk in procedure zal worden gebracht. Eind 2017 hebben wij een bewonersconsultatie gehouden.			
		<table> <tr> <td>Weth. Van Zeeland</td><td>Beleid en Projecten</td><td>4^e kwartaal 2017</td></tr> </table>	Weth. Van Zeeland	Beleid en Projecten	4 ^e kwartaal 2017
Weth. Van Zeeland	Beleid en Projecten	4 ^e kwartaal 2017			
Afronding van De Beekse Akkers (qua bestemmingsplannen). (openstaand voornemen 2016)		Bestemmingsplan De Beekse Akkers 2017 (met daarin de westelijke afronding van het woongebied) is per 26 december 2017 onherroepelijk. Er is geen beroep ingesteld tegen het plan.			
		<table> <tr> <td>Weth. Briels</td><td>Beleid en Projecten</td><td>1^e kwartaal 2018</td></tr> </table>	Weth. Briels	Beleid en Projecten	1 ^e kwartaal 2018
Weth. Briels	Beleid en Projecten	1 ^e kwartaal 2018			
Uitvoering van het project De Blauwe Poort. (openstaand voornemen 2016)		De visie is inmiddels vastgesteld door het college. Project komt in het eerste kwartaal 2018 in uitvoering.			

		Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	2017
Stedenbouwkundige ontwerp-visie Oranjeplein Mariahout. (openstaand voornemen 2016)		Het (concept) definitief ontwerp is op 21 december 2017 tijdens een inloopavond in het Buurthuis gepresenteerd.		
		Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	2018
Partiële herinrichting Piet van Thielplein (oude postkantoor). (openstaand voornemen 2016)		Afhankelijk van de realisatie van het pand 'Mijnheer van Thiel', voorlopig gaan we er vanuit dat in 2018 het ontwerp voor de herinrichting van het plein in samenspraak met belanghebbenden (waaronder centrummanagement en de Dorpsraad) bepaald en uitgewerkt is.		
		Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	December 2017
Herzien van het beleidsplan verlichting 2011. (openstaand voornemen 2016)		Het herziene beleidsplan Licht in de openbare ruimte werd in december 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. Daarom kan dit onderwerp als afgerond worden beschouwd.		
		Weth. Meulensteen	Omgevingsbeheer	2018
Opstellen van een beheerplan bruggen en vlonders. (openstaand voornemen 2016)		Vorbereidingen en inventariserende werkzaamheden voor het opstellen van dit beheerplan zijn in volle gang. Afronding vindt plaats in 2018.		
		Weth. Van Zeeland	Beleid en Projecten	4^e kwartaal 2017
Met WoCom worden op basis van de nieuwe woonvisie prestatieafspraken gemaakt. (openstaand voornemen 2016)		De nieuwe prestatieafspraken 2018-2021 zijn in december 2017 vastgesteld.		
		Weth. Meulensteen	Omgevingsbeheer	2018

In 2016 is een beheerplan vijvers/waterbeheer gereed en zijn de kosten van noodzakelijk onderhoud structureel gedekt. (openstaand voornemen 2016)		De financiële gevolgen voor het opstellen van het beheerplan vijvers/waterbeheer zijn betrokken bij de Kadernota 2018 en krijgt in 2018 een nadere uitwerking. Daarbij kan aan de hand van een keuze uit kwaliteitsniveaus/scenario's keuzen worden gemaakt over het niveau van het beheer. Deze daaruit voortvloeiende financiële consequenties zijn vooralsnog pro memorie geraamd.			
		<table> <tr> <th>Weth. Meulensteen</th><th>Beleid en Projecten</th><th>December 2018</th></tr> </table>	Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	December 2018
Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	December 2018			
Langs de Goorloop, Schevelingse Loop/omgeving Croy en aan de westkant van Laarbeek worden ecologische verbindingzones en landschappelijke kwaliteitsverbeteringen gerealiseerd. (openstaand gewijzigd voornemen 2016)		In verband met een tijdrovende grondverwerving heeft dit project vertraging opgelopen. De einddatum is (in overleg met de provincie i.v.m. de subsidietermijn) een jaar opgeschoven naar 31 december 2018. Inmiddels zijn de voorbereidingen in volle gang. Ook de uitvoering in de omgeving Croy is opgestart. In de loop van het jaar zullen meerdere projectonderdelen tot uitvoering komen zodat voor het einde van het jaar het project kan worden afgerond.			
		<table> <tr> <th>Weth. Meulensteen</th><th>Omgevingsbeheer</th><th>2018</th></tr> </table>	Weth. Meulensteen	Omgevingsbeheer	2018
Weth. Meulensteen	Omgevingsbeheer	2018			
Qua beheer zal in Lieshout een hemelwaterriool aan de Papenhoef worden aangelegd. (openstaand voornemen 2016)		Werkvoorbereiding is opgestart, waarna de uitvoering in 2018 zal plaatsvinden.			
		<table> <tr> <th>Weth. Meulensteen</th><th>Omgevingsbeheer</th><th>2018</th></tr> </table>	Weth. Meulensteen	Omgevingsbeheer	2018
Weth. Meulensteen	Omgevingsbeheer	2018			
Qua beheer zal in Mariahout een regenwaterriool worden bijgelegd aan de Bernadettestraat-Meerven. (openstaand voornemen 2016)		De werkvoorbereiding is eind 2017 opgestart. De uitvoering is gepland voor het 3 ^e kwartaal van 2018.			
		<table> <tr> <th>Weth. Meulensteen</th><th>Beleid en Projecten</th><th>December 2018</th></tr> </table>	Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	December 2018
Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	December 2018			

Plan van aanpak wederechtelijk gebruik gemeentegronnen. (openstaand voornemen 2016)		In 2016 is gestart met de inventarisaties van de kernen Donk, Aarle-Rixtel, Lieshout en Mariahout. Ook het buitengebied om de kernen heen zijn in beschouwing genomen. Op basis van de resultaten wordt een plan van aanpak opgesteld. Kern Beek is inmiddels afgerond. Offerte voor de uitrol in andere kernen is ontvangen.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	December 2017
Er is een plan van aanpak opgesteld met betrekking tot de omvang, de locaties en de wijze waarop de gemeente Laarbeek investeert in de toepassing van duurzame energie. (openstaand voornemen 2015)		Dit onderwerp maakt nu deel uit van het programma Duurzaamheid. Daarom wordt deze hier als afgerond beschouwd.		

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmarekening. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

Alle 54 beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmarekening; 39 verplichte, 11 facultatieve en 4 eigen indicatoren. Per programma wordt een aantal relevante indicatoren opgesomd. De verdeling van de indicatoren over de programma's is gebaseerd op de wettelijke regeling. Hierin is aangegeven welke indicator past bij welk taakveld.

De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
17 Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	Percentage	2015	9%	7%
18 Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	Percentage	2015	11%	9%
46 Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	2016	231	231
47 Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2015	1,2	6,8
48 Demografische druk	Percentage	2017	78,2%	77,7%
49 Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2017	578	684
50 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2017	671	773

bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 2 - WOONKLIMAAT EN LEEFKLIMAAT

Taakveld Omschrijving			Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017
2.1	Verkeer en vervoer	lasten	€ 1.988.049	€ 2.407.292	€ 2.043.161
		batens	€ 37.706	€ 37.706	€ 90.965
		saldo	€ -1.950.343	€ -2.369.586	€ -1.952.196
2.2	Parkeren	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		batens	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ 0	€ 0	€ 0
2.3	Recreatieve havens	lasten	€ 4.704	€ 22.539	€ 6.730
		batens	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -4.704	€ -22.539	€ -6.730
5.4	Musea	lasten	€ 19.018	€ 19.030	€ 19.072
		batens	€ 1.311	€ 1.311	€ 1.311
		saldo	€ -17.707	€ -17.719	€ -17.761
5.5	Cultureel erfgoed	lasten	€ 56.155	€ 56.308	€ 51.579
		batens	€ 8.067	€ 8.067	€ 8.067
		saldo	€ -48.088	€ -48.241	€ -43.512
5.6	Media	lasten	€ 343.800	€ 368.158	€ 383.698
		batens	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -343.800	€ -368.158	€ -383.698
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	lasten	€ 1.620.649	€ 2.212.692	€ 2.212.404
		batens	€ 74.785	€ 474.621	€ 468.050
		saldo	€ -1.545.864	€ -1.738.071	€ -1.744.354

7.4	Milieubeheer	lasten	€ 585.938	€ 1.036.586	€ 1.109.267
		baten	€ 0	€ 0	€ 1.853
		saldo	€ -585.938	€ -1.036.586	€ -1.107.414
8.1	Ruimtelijke ordening	lasten	€ 495.616	€ 596.575	€ 561.993
		baten	€ 39.800	€ 98.274	€ 201.968
		saldo	€ -455.816	€ -498.301	€ -360.025
8.3	Wonen en bouwen	lasten	€ 392.472	€ 392.872	€ 414.682
		baten	€ 444.629	€ 444.629	€ 459.956
		saldo	€ 52.157	€ 51.757	€ 45.274
0.10.2	Mutaties reserves programma 2	lasten	€ 5.000	€ 481.474	€ 441.156
		baten	€ 0	€ 1.040.892	€ 612.458
		saldo	€ -5.000	€ 559.418	€ 171.302
TOTAAL PROGRAMMA 2		lasten	€ 5.511.401	€ 7.593.526	€ 7.243.742
		baten	€ 606.298	€ 2.105.500	€ 1.844.628
		saldo	€ -4.905.103	€ -5.488.026	€ -5.399.114

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afdeling	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2016	Uitgaven 2017	Saldo
P2 2013: Onderhoud aan aansluitingen N615								
7.210.1150	Van Zeeland	BP	2013	4-4-2013	125.000	7.203	0	117.797
Voor de aansluitingen N615 zijn voorbereidende werkzaamheden opgestart, aangezien deze gekoppeld zijn aan de werkzaamheden van de provincie aan deze weg. Op dit moment wordt ingeschat dat de uitvoering plaats zal vinden in 2018.								
P2 2013: Verplaatsing bushalte 't Laar								
7.210.1153	Van Zeeland	BP	2013	4-4-2013	29.794	0	0	29.794
Wordt betrokken bij de aanpak van de N615 Lieshoutseweg door de provincie. De uitvoering zal in 2018 plaats vinden.								
P2 2016: Voorbereidingskrediet Nachtegaallaan Beek en Donk								
7.210.1172	Meulensteen	OB	2016	7-7-2016	20.000	0	13.640	6.360
Krediet is onderdeel van onderhoudsplan 2016. Uitvoering is gestart. Momenteel wordt een parkeeronderzoek uitgevoerd. Project loopt in 2018 verder door.								
P2 2017: (plaatselijk) herstraten								
7.210.1173	Meulensteen	OB	2017	1eFB2017	100.000	0	86.513	13.487
Krediet is onderdeel van onderhoudsplan 2017. Werkzaamheden zijn gereed. Dit krediet kan afgesloten worden.								
P2 2017: Onderhoud asfaltwegen								
7.210.1174	Meulensteen	OB	2017	1eFB2017	453.000	0	407.392	45.608
Uitvoering is gestart 2017. Werkzaamheden zijn gereed. Dit krediet kan afgesloten worden.								

P2 2017: Scheuren vullen in asfaltwegen

7.210.1176	Meulenstein	OB	2017	1eFB2017	15.000	0	5.353	9.647
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	-------	-------

Krediet is onderdeel van onderhoudsplan 2017. Werkzaamheden zijn gereed.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P2 2017: Vlakfrezen asfaltverhardingen wegens boomwortels

7.210.1177	Meulenstein	OB	2017	1eFB2017	20.000	0	0	20.000
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	---	--------

Krediet is onderdeel van onderhoudsplan 2017. Werkzaamheden zijn gereed.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P2 2017: Onderzoek wegen/inspecties

7.210.1178	Meulenstein	OB	2017	1eFB2017	32.500	0	30.015	2.485
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	--------	-------

Krediet is onderdeel van onderhoudsplan 2017. Werkzaamheden zijn gereed.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P2 2017: Opstellen OH bestekken/externe advisering

7.210.1179	Meulenstein	OB	2017	1eFB2017	10.000	0	8.400	1.600
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	-------	-------

Krediet is onderdeel van onderhoudsplan 2017. Werkzaamheden zijn gereed.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P2 2017: Gemeentelijke bijdrage reconstructie N615

7.210.1180	Van Zeeland	BP	2017	2-2-2017	491.283	0	0	491.283
------------	-------------	----	------	----------	---------	---	---	---------

7.210.1180	Van Zeeland	BP	2017	2-2-2017	I 134.000	0	I 133.950	-/- 50
------------	-------------	----	------	----------	-----------	---	-----------	--------

Dit project zal in 2018 zijn beslag gaan krijgen.

P2 2017: Opstellen beleidsplan verhardingsbeheer

7.210.1181	Meulenstein	BP	2017	6-7-2017	25.000	0	9.642	15.358
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	-------	--------

Dit beleidsplan is opgesteld en werd in december 2017 door de gemeenteraad vastgesteld.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P2 2011: Verlichten van fietspaden

7.210.5056	Van Zeeland	BP	2011	3-11-2011	175.000	61.294	0	113.706
------------	-------------	----	------	-----------	---------	--------	---	---------

Het betreft 6 fietsverbindingen, waarvan er inmiddels 5 zijn verlicht. Het laatste fietspad ligt langs de N615. Daar wordt de verlichting zo mogelijk aangebracht als onderdeel van de werkzaamheden die de provincie naar verwachting in 2018 zal uitvoeren aan deze weg. Gezien de ontwikkelingen rond de N615 zal opdracht aan de aannemer pas verstrekt worden na een nieuw collegebesluit.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P2 2011: Aanschaf en implementatie van een beheerpakket voor openbare verlichting

7.210.5057	Meulensteen	DI	2011	3-11-2011	45.000	18.020	0	26.980
------------	-------------	----	------	-----------	--------	--------	---	--------

Het resterende saldo van € 26.980 is bestemd voor de afronding van het project GBI van de Antea Groep. Hier dient de laatste termijn en het koppelveld van te worden betaald. Mogelijkerwijs zal dit begin 2018 worden afgerond.

P2 Aanpassingen Kerkplein Aarle-Rixtel

7.210.6004	Meulensteen	BP	2013	20-2-2013	43.615	945	0	42.670
------------	-------------	----	------	-----------	--------	-----	---	--------

Gewacht wordt op een reactie van het parochiebestuur. Inmiddels is wederom met het Kerkbestuur gesproken over de aanpassing van het kerkplein.

P2 2016: Quick scan verbindingsweg N279-Kanaaldijk NW

7.210.6006	Van Zeeland	BP	2016	8-12-2016	4.500	1.080	7.921	-/- 4.501
------------	-------------	----	------	-----------	-------	-------	-------	-----------

Het college heeft ingestemd met het beschikbaar stellen van een krediet voor het uitvoeren van een studie naar een nieuwe verbindingsweg tussen de N279 en de kanaaldijk NW tussen Helmond en Aarle-Rixtel. Het MRE wordt opdrachtgever. De kosten worden gedragen door de gemeenten Helmond, Gemert-Bakel en Laarbeek. Inmiddels hebben er ook nog verkeersmodelberekeningen plaats gevonden. De resultaten hiervan zijn aan het college gepresenteerd. De extra gemaakte kosten kunnen worden verwerkt in de volgende tussenrapportage.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P2 2017: Parkeerstudie Piet van Thielplein BD

7.210.6007	Van Zeeland	BP	2017	1-6-2017	12.500	0	5.400	7.100
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	-------	-------

Met de parkeerstudie is gestart. Tweede termijn wordt in 2018 betaald.

P2 Groot onderhoud Kerkgracht Lieshout

7.210.8002	Meulensteen	OB	2010	7-4-2011	70.000	0	0	70.000
Op basis van een collegebesluit van 7 februari 2012 zullen de werkzaamheden uitgevoerd worden door de parochie. Een conceptovereenkomst is voorgelegd aan het parochiebestuur. Het parochiebestuur heeft de benodigde goedkeuring van het bisdom nog niet ontvangen; het is de verwachting dat deze nog geruime tijd op zich zal laten wachten.								
P2 2016: Opstellen beheerplan vijvers en watergangen								
7.240.1104	Meulensteen	OB	2016	8-12-2016	15.000	7.980	0	7.020
Het opstellen van het beheerplan is opgestart. De verwachting is dat dit plan in 2018 wordt opgeleverd.								
P2 Uitvoering natuur- en landschapsprojecten 2013								
7.550.2007	Meulensteen	BP		diverse	805.000	-/- 337.279	291.514	850.765
Projecten voor het Stimuleringskader Groenblauwe diensten worden door de veldcoördinator doorlopend voorbereid en in uitvoering genomen. Een deel EVZ langs de Goorloop ter hoogte van de Voorbeemd in Beek en Donk is uitgevoerd. Tussen de gemeentegrens met Helmond en het Wilhelminakanaal is de aanleg van de EVZ langs de Goorloop afgerond. In het kader van de versnellingsopgave worden projecten langs de Goorloop in Beek en Donk en aan de westkant van Laarbeek in 2018 uitgevoerd.								
P2 2017: Aanleg zonnepanelen Dierenpark 't Regtereind								
7.560.2002	Briels	BP	2017	1eFB2017	8.668	0	7.239	1.429
Boeking moet nog plaatsvinden. Gelden komen revolverend terug vanaf juni 2017. Dit krediet kan afgesloten worden.								
P2 2017: Uitbreiding voorzieningen passantenhaven								
7.560.2105	Briels	BP	2017	1eTR2017	17.835	0	2.393	15.442
Project is gestart, afronding begin 2018.								
P2 2017: Deelname Entente Florale Europe 2017								
7.560.5011	Meulensteen	BP	2017	2-2-2017	100.000	0	91.882	8.118
7.560.5011	Meulensteen	BP	2017	2-2-2017	I 50.000	0	I 34.901	I 15.099
De Europese competitie is met goed gevolg afgerond. Het project vraagt om een lokaal vervolg en voor dit nieuwe project wordt opnieuw krediet aan de gemeenteraad gevraagd.								

Dit krediet kan afgesloten worden.

P2 2016: Uitwerking duurzaamheidsvisie

7.723.0009	Briels	BP	2016	Diversen	991.332	29.414	26.308	935.609
------------	--------	----	------	----------	---------	--------	--------	---------

De programma-organisatie heeft in 2016 de eerste projecten begeleid en eerste subsidies toegekend. In 2017 staan - op basis van het programmaplan - verschillende projecten op stapel, zoals de organisatie van inspiratie-avonden, een Dragons' Den en project 'model staan'. De raad is op 9 maart 2017 tijdens een thematische raadsbijeenkomst volledig geïnformeerd over de stand van zaken en de plannen in 2017.

P2 Deelname zonnepanelenproject Brabant-Zuidoost

7.723.0010	Briels	BP	2017	1-6-2017	1.540.000	0	0	1.540.000
------------	--------	----	------	----------	-----------	---	---	-----------

Betreft een nieuw krediet. Regionaal zal met de uitrol gestart gaan worden.

P2 Uitvoeringsprogramma Klimaatbeleid 2009-2012

7.723.2027	Van Zeeland	BP	2009	10-12-2009	158.000	79.940	1.000	77.060
------------	-------------	----	------	------------	---------	--------	-------	--------

In het coalitieakkoord is gesteld werk te maken van duurzaamheid. Op basis van het restant bedrag klimaatbeleid zal nog dit jaar een eerste aanzet aangereikt worden. Inmiddels is wel een subsidieaanvraag ingediend, samen met de overige 20 voormalige SRE-gemeenten, voor een bijdrage op basis van het Energieakkoord bij de VNG. Deze aanvraag is op 14 juli gehonoreerd. Voor de periode tot 1 januari 2017 is (voor 21 gemeenten) procesgeld beschikbaar gesteld voor een totaalbedrag van € 473.691,-.

P2 Uitvoering van reconstructie- en gebiedsplannen

7.810.1001	Van Zeeland	BP	Div	diverse	337.683	171.196	-/- 3.388	169.875
------------	-------------	----	-----	---------	---------	---------	-----------	---------

Inmiddels is er duidelijkheid over de voortgang van de verplaatsing van agrarische ondernemers naar het LOG. Voor vier locaties is geen belangstelling meer om daar nieuwvestiging te realiseren. Met één ondernemer zijn afsluitende besprekingen gevoerd. De schadeloosstelling met de provincie is afgewikkeld. Totdat duidelijkheid ontstaat over de milieuvergunning die in Sint-Oedenrode nodig lijkt te zijn, moet het krediet gehandhaafd blijven.

P2 2016: Project de Blauwe Poort

7.810.1007	Briels	BP		diverse	170.000	0	0	170.000
------------	--------	----	--	---------	---------	---	---	---------

Project loopt. Eerste facturen zijn onderweg en worden in 2018 verwerkt.

4.3. Programma Gezondheid en zorg

Iedereen is primair zelf verantwoordelijk voor zijn eigen gezondheid en leefstijl. Onze inwoners zijn actief in de samenleving en ontvangen waar nodig de zorg en ondersteuning om actief te kunnen blijven.

Ambities

- Iedere inwoner van Laarbeek wordt in staat gesteld te participeren in de maatschappij. Niemand zal sociaal worden uitgesloten. Kwetsbaren worden ontzien en beschermd.
- Er is zoveel mogelijk voorkomen dan wel uitgesteld dat mensen zorg en ondersteuning nodig hebben. Er is meer gekeken naar de mogelijkheden die mensen nog zelf hebben, dan naar problemen en beperkingen. Centraal hierbij komt een omslag van het claimen van voorzieningen ("ik heb er recht op") naar een maatwerkoplossing (evt. met behulp/inzet van de omgeving). Maatwerk impliceert dat er oog is voor verschil tussen situaties in inwoners. Dat maakt ook dat bewoners op verschillende manieren kunnen worden ondersteund. Dat vraagt een veranderende opstelling van ons als lokale overheid, van welzijns- en zorgorganisaties, het verenigingsleven als ook van de bewoner zelf en zijn omgeving. Van zorgen vóór, naar zorgen dát. Zorgbehoevenden wonen langer in de eigen vertrouwde omgeving.
- Het uitgangspunt bij alle decentralisaties is dat we veel op de Laarbeekse schaal doen, in de Peelregio wat nodig is en op MRE-niveau wat moet op basis van solidariteit. Hierbij wordt expertise op Peelniveau noodzakelijk geacht om de nieuwe uitdagingen het hoofd te kunnen bieden en de noodzakelijke kwaliteit te kunnen waarborgen. Dit echter vanuit het besef dat de meeste "winst" behaald kan worden in de zgn. nuldlijn, het lokale veld. Dicht bij de bewoner en zijn omgeving.
- De samenwerking tussen maatschappelijke en welzijnsorganisaties wordt bevorderd om effectiever te werken en daardoor tot betere resultaten te komen.
- Instellingen en organisaties worden gestimuleerd tot het opnemen van sportieve activiteiten in hun jaarprogramma. Inwoners zullen geattendeerd worden op mogelijkheden met betrekking tot burgerinitiatieven op het gebied van sport en bewegen.
- Het betrekken van jeugd bij deze ontwikkeling verdient speciale aandacht.

Voortgang 2017

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2017 ?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
Voor minimaal twee doelgroepen uit het programma 'Sport en bewegen in de Buurt' zijn er activiteiten, bij voorkeur op eigen (burger)initiatief gerealiseerd, waarvan één structureel.				
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
In 2017 worden in samenwerking met inwoners en maatschappelijke organisaties 7 nieuwe actielijnen/projecten opgepakt uit het WMO-beleidsplan 2015-2017.				
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
Inwoners worden via verschillende communicatiekanalen periodiek en op afroep (digitale sociale kaart; Guido Laarbeek) geïnformeerd over zorg en ondersteuning in Laarbeek en de regio.				
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2 ^e kwartaal 2018

In 2017 bouwen we aan het vergroten van de zelfredzaamheid van onze inwoners. Dit doen we in samenwerking met zorgverzekeraar, zorgcoöperatie en andere maatschappelijke organisaties door o.a. (het uitrollen van) een pilot.		Fase 1 van het project 'Hoe sterk is uw netwerk' is afgerond. Er zijn op lokaal niveau vier kansrijke werkwijzen die bijdragen aan de versterking van het netwerk van mensen geselecteerd. Fase 2 is in september 2017 van start gegaan. In deze fase worden de vier geselecteerde werkwijzen uitgevoerd. In het tweede kwartaal van 2018 worden deze vier werkwijzen geëvalueerd.
		Weth. Van Zeeland Beleid en Projecten 2018
In 2017 wordt uitvoering gegeven aan de nieuwe woonvisie, waarin o.a. aandacht voor wonen met zorg, langer thuis blijven wonen en huisvesting vergunninghouders.		Jaarrond aandacht. De doorontwikkeling van de database van het Lorentzgenootschap biedt input voor de nieuwe woonvisie.
		Weth. Briels Beleid en Projecten december 2018
Er worden (eventueel in regionaal verband) nieuwe vormen van respijtvorzieningen (ter ontlasting mantelzorger) gerealiseerd. Hierbinnen is dementie aandachtsgebied.		Er is een onderzoek naar de wensen en behoeften aan ondersteuning onder mantelzorgers van dementerenden afgerond. Ook heeft er begin dit jaar een schriftelijk onderzoek plaatsgevonden via de TIP Mooi Laarbeek. De uitkomsten zijn gebundeld. Op basis van de uitkomsten en regionale afstemming wordt bepaald of dit leidt tot een lokaal, dan wel regionaal plan van aanpak. Dit wordt in overleg met de Stuurgroep Dementie ontwikkeld.
		Weth. Briels Beleid en Projecten 2017
In 2017 wordt Laarbeek als dementievriendelijke gemeente verder uitgebouwd door taboedoorbreking, deskundigheidsbevordering over omgaan met dementie, versterken van de keten en versterken van de signaleringsfunctie.		We zijn inmiddels een dementievriendelijke gemeente, echter het thema blijft voortdurend onder onze aandacht.
		Weth. Briels Beleid en Projecten 2017

In 2017 hebben we een integrale toegang tot zorg en ondersteuning, waarvan ook jeugd (meer samenwerking CJG) en participatie (aandachtsgebied BMS, tegenprestatie naar vermogen, overlap dagbesteding/beschut werk).		Gebiedsteams zijn samengesteld en operationeel.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
In 2017 zijn alle lokale toegang verlenende professionals van zorg en ondersteuning, jeugd en participatie getraind om vanuit de vraag van de klant toe te werken naar een passende oplossing waarbij het versterken van de eigen kracht en positieve gezondheid aandachtsgebieden zijn.		Jaarrond aandacht. Dit is als één van de taakvelden van de regievoerder sociaal domein opgenomen. Ook in lokale conferentie die in de zomer van 2017 is georganiseerd, is positieve gezondheid een centraal thema.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	Juni 2018
In 2017 faciliteren we op lokaal niveau sociale inclusie voor mensen met GGZ-achtige problematiek.		Jaarrond aandacht. In 2017 ligt de aandacht op de ontwikkeling van beleid Sociale Veiligheid. Het plan van aanpak 'personen met verward gedrag' wordt vervolgens opgesteld binnen de gestelde beleidskaders en zal medio 2018 geïmplementeerd zijn. Preventief starten we in 2017 met de pilot GGZ Expertise in de Peelgemeenten. De pilot GGZ Expertise is in Laarbeek zeer positief ontvangen. In 2018 onderzoeken we of uitbreiding van deze consultatie uren een meerwaarde heeft binnen het lokale veld.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
In de wijk wordt in samenwerking met GGZ en huisartsen (POH-GGZ) voor mensen met GGZ-achtige problematiek/ verwarde personen een laagdrempelige toegang (denk aan huisbezoek en/ of inlooppunt) tot informatie, advies en hulpverlening georganiseerd.		In 2017 ligt de aandacht bij het ontwikkelen van een lokaal plan van aanpak, dat in 2017-2018 volledig geïmplementeerd wordt. Er is met ingang van februari 2017 een GGZ verpleegkundige toegevoegd aan het Gebiedsteam jeugd.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017

Alle inwoners weten waar zij terecht kunnen voor hun vragen op het gebied van zorg en ondersteuning (teams zorg en welzijn).		Jaarrond aandacht. De uitkomsten van het onderzoek van de TIP Mooi Laarbeek zijn vertaald en geven input aan de doorontwikkeling van het gebiedsteam.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
De teams zorg en welzijn, CJG en het participatienetwerk helpen ons bij een vroegtijdige signalering waardoor een opschaling naar zwaardere en duurdere zorg beperkt of voorkomen wordt. Hierbij zal het accent niet langer liggen op zorg en ziekte (ZZ) maar op gezondheid en gedrag (GG).		Gebiedsteams zijn samengesteld en operationeel waarbij vroegtijdige signalering steeds uitgangspunt is.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
Invulling geven aan diverse projecten ter bevordering van sport en bewegen en gezonde leefstijl.		Jaarrond aandacht. In 2017 zijn de volgende projecten uitgevoerd: - Gezondheidsrace Laarbeek 2.0 t/m mei 2017 - Laarbeek Sportief, 10 september 2017 - Vakantie activiteiten/naschools aanbod Laarbeek Actief - Koningsspelen (ondersteuning) - Nieuwe Editie Expeditie Laarbeek, najaar 2017 - Ondersteunen burgerinitiatieven - Resultaat onderzoek behoefte senioren sport, maart 2017		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	4^e kwartaal 2017
Implementeren van Laarbeek actief: een samenwerking tussen private en publieke partijen op gebied van sport en bewegen en gezonde leefstijl.		Implementatie opgestart in januari 2017. Voor de zomer is de eerste evaluatie gehouden met basisscholen en kinderopvangorganisaties. In oktober 2017 is geëvalueerd met Vierbinden en Lifestyle center Laarbeek. Eind november 2017 evaluatie met alle partners besproken.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2018

Het uitgangspunt bij alle decentralisaties is dat we veel op de Laarbeekse schaal doen, in de Peelregio wat nodig is en op MRE-niveau wat moet op basis van solidariteit. Hierbij wordt expertise op Peelniveau noodzakelijk geacht om de nieuwe uitdagingen het hoofd te kunnen bieden en de noodzakelijke kwaliteit te kunnen waarborgen. Dit echter vanuit het besef dat de meeste "winst" behaald kan worden in de zgn. nuldelijn, het lokale veld. Dicht bij de bewoner en zijn omgeving.		Jaarrond aandacht. Lokaal worden regelmatig netwerkbijeenkomsten georganiseerd, met als doel de samenwerking in de keten (in het belang van de cliënt) te versterken.			
		<table> <tr> <th>Weth. Briels</th><th>Beleid en Projecten</th><th>2017</th></tr> </table>	Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017			
Op lokaal en regionaal niveau blijven we werken aan het realiseren van haalbare transformatiedoelen, die zich, onder andere in kwaliteitstermen en outputcriteria, vertalen in de offertevoorstellen aan uitvoerende instellingen.		De transformatie heeft blijvend aandacht in werkwijze, offertes en communicatie. Dit is opgenomen in de reguliere werkwijze.			
		<table> <tr> <th>Weth. Briels</th><th>Beleid en Projecten</th><th>November 2018</th></tr> </table>	Weth. Briels	Beleid en Projecten	November 2018
Weth. Briels	Beleid en Projecten	November 2018			
Uitwerking geven aan de motie: 'Inhoudelijke vernieuwing WMO'. (onderdeel van de Ontwikkelagenda 2017)		De evaluatie van het wmo-beleidsplan is geweest, aandachtspunten voor het najaar 2017 en verder zijn gesteld. De opzet van integrale zorg- en welzijnsteams is gebeurd, met aandacht voor de verbinding 18- / 18+ en de verbinding van werk en inkomen met het lokale veld. Ook zijn de coördinatoren van de teams zorg en welzijn aangesteld, waarmee de verbinding tussen (regionaal en lokaal) beleid en uitvoering geborgd wordt. Hierbij is ook aandacht voor de samenwerking met partners en de ervaringen van zorgafnemers. De inzet is om de transformatie door middel van samenwerking te ontwikkelen. Daarnaast is fase 1 van het project 'Hoe sterk is uw netwerk' afgerond. Dit project richt zich op het toekomstbestendig maken van het netwerk van ouderen. De verbinding tussen zorg en veiligheid (zeer kwetsbare inwoners) wordt beleidsmatig dit najaar ingebracht. Samenwerking tussen de zorghoek en veiligheidsketen staat hier centraal. Met de beleidsnota			

			wonen en zorg (welke dit najaar wordt vormgegeven) wordt een nieuwe verbinding gemaakt. De stuurgroep dementie heeft aangegeven een doorontwikkeling te willen maken en wil hierbij kijken naar innovatieve projecten, bijvoorbeeld de koppeling te maken tussen respijtzorg en huishoudelijke ondersteuning.	
		Weth. Buter	Beleid en Projecten	2017
Het realiseren van onze doel- en taakstellingen voor de huisvesting van statushouders. (aanvullend voornemen / onderdeel van de Ontwikkelagenda 2017)			Jaarrond aandacht. Het inlopen van de achterstand op onze taakstelling is gerealiseerd. De taakstelling voor 2017 is gerealiseerd.	
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
Er wordt in samenspraak met de eerstelijns GGZ een preventief aanbod ontwikkeld voor mensen met een GGZ-achtige problematiek. (openstaand voornemen 2016)			Er is met ingang van 1 februari 2017 een GGZ verpleegkundige toegevoegd aan het Gebiedsteam jeugd. Een groepje vrouwen is actief om een aanbod op te zetten met een preventief karakter ter voorkoming van stress/uitval bij (jonge) vrouwen.	
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	Juli 2017
Er wordt beleid vastgesteld ten aanzien van (kleinschalige) zorginitiatieven in het buitengebied en de bebouwde kom. (openstaand voornemen 2016)			Dit wordt opgepakt in samenhang met de nieuwe woonvisie en de uitwerking daarvan.	
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
De gemeente stuurt actief op de inzet van de projectsubsidies zoals deze in het subsidieprogramma Maatschappelijke Ontwikkeling zijn vastgesteld voor de genoemde doelen, waarbij initiatieven in de sociale basis prioriteit hebben. (openstaand voornemen 2016)			De volgende acties zijn in gang gezet: - Als onderdeel van het nieuwe (nog in ontwikkeling zijnde) dienstverleningsconcept, wordt het voor inwoners makkelijk om een idee bij de gemeente bespreekbaar te maken, is er een eenvoudig aanvraagformulier ontwikkeld; - Aan Vierbinden is opdracht gegeven om met voorstellen te komen;	

		• Een aanzet naar de evaluatie van het huidige Wmo-beleid en de inventarisatie van het nieuwe Wmo-beleid 2019 wordt hiermee gemaakt.
--	--	--

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmarekening. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

Alle 54 beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmarekening; 39 verplichte, 11 facultatieve en 4 eigen indicatoren. Per programma wordt een aantal relevante indicatoren opgesomd. De verdeling van de indicatoren over de programma's is gebaseerd op de wettelijke regeling. Hierin is aangegeven welke indicator past bij welk taakveld.

De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blaauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
16 Mate van overlast van buurtbewoners	Percentage	n.v.t.	niet gemeten	niet gemeten
30 Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2016	561,7	609,5
31 Jongeren met een delict voor de rechter	Percentage 12 t/m 21 jarigen	2015	0,80%	0,84%
32 Kinderen in uitkeringsgezinnen	Percentage kinderen tot 18 jaar	2015	3,12%	3,54%
34 Netto arbeidsparticipatie	Percentage van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	2016	62,00%	66,70%
36 Werkloze jongeren	Percentage 16 t/m 22 jarigen	n.v.t.	niet gemeten	niet gemeten
37 Personen met een bijstanduitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2017	170	228
38 Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 tot 64 jaar	2017	36	niet gemeten
39 Jongeren met jeugdhulp	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar	2016	9,00%	9,80%
40 Jongeren met jeugdbescherming	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar	2016	0,90%	0,90%
41 Jongeren met jeugdreclassering	Percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2016	0%	0,50%
42 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2017	280	440
43 Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2016	81	152
44 Hernieuwbare elektriciteit	Percentage	2016	2,80%	36,60%
45 Waardering algehele persoonlijke gezondheid	Score 1-10	n.v.t.	niet gemeten	niet gemeten

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 3 - GEZONDHEID EN ZORG

Taakveld Omschrijving			Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	lasten	€ 2.441.504	€ 2.617.201	€ 2.422.349
		baten	€ 216.941	€ 216.941	€ 276.236
		saldo	€ -2.224.563	€ -2.400.260	€ -2.146.113
6.2	Wijkteams	lasten	€ 1.014.007	€ 1.887.697	€ 2.069.384
		baten	€ 0	€ 0	€ 5.478
		saldo	€ -1.014.007	€ -1.887.697	€ -2.063.905
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	lasten	€ 289.000	€ 429.000	€ 310.673
		baten	€ 310.000	€ 343.000	€ 166.481
		saldo	€ 21.000	€ -86.000	€ -144.192
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	lasten	€ 3.844.989	€ 3.457.577	€ 2.770.992
		baten	€ 0	€ 0	€ 13.350
		saldo	€ -3.844.989	€ -3.457.577	€ -2.757.642
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	lasten	€ 613.100	€ 613.100	€ 68.256
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -613.100	€ -613.100	€ -68.256
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ 0	€ 0	€ 0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	lasten	€ 2.668.167	€ 2.425.482	€ 4.053.628
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -2.668.167	€ -2.425.482	€ -4.053.628
7.1	Volksgezondheid	lasten	€ 741.125	€ 720.393	€ 711.391
		baten	€ 3.350	€ 3.350	€ 5.266
		saldo	€ -737.775	€ -717.043	€ -706.125

0.10.3 Mutaties reserves programma 3	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
	baten	€ 0	€ 2.500	€ 0
	saldo	€ 0	€ 2.500	€ 0
TOTAAL PROGRAMMA 3		€ 11.611.892	€ 12.150.450	€ 12.406.672
	baten	€ 530.291	€ 565.791	€ 466.811
	saldo	€ -11.081.601	€ -11.584.659	€ -11.939.862

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afdeling	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2016	Uitgaven 2017	Saldo
---------	-------------	----------	------	------------	---------	-------------------	---------------	-------

P3 Project Mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid

7.620.4004	Briels	BP	2010	10-12-2010	33.088	11.608	0	21.480
------------	--------	----	------	------------	--------	--------	---	--------

Op 18 mei 2010 heeft het college ingestemd met project mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid en bijbehorende financiering. Dit project is na de zomer (2010) gestart en loopt nog steeds. Diverse grote werkgevers uit Laarbeek waaronder ook de gemeente hebben deelgenomen aan het project. Het aantal individuele ondersteuningsvragen dat voortkomt uit het project, is echter veel lager dan verwacht. Daardoor zijn ook de uitgaven lager dan verwacht. Tegelijkertijd neemt het aantal mensen dat mantelzorg en werk combineert toe (o.a. doordat mensen langer thuis moeten blijven wonen). Op dit moment is dat 1 op de 6 werknemers. Geconcludeerd kan worden dat de behoefte er wel is, maar het aanbod de doelgroep onvoldoende bereikt.

4.4. Programma Welzijn en onderwijs

**Het onderwijs is voor iedereen toegankelijk en jongeren verlaten de school met een startkwalificatie.
Het welbevinden draagt bij aan een sterke en weerbare samenleving.**

Ambities

- Ieder kind geniet in beginsel basisonderwijs in het eigen dorp. We zullen dan ook blijven investeren in leerlingen die achterstanden hebben en met de scholen samen wordt een passend aanbod voor ieder kind georganiseerd.
- Laarbeek wil dat zoveel mogelijk leerlingen een startkwalificatie behalen. De blinde vlek rond de jeugd (bijvoorbeeld jeugd die na schoolverlating niet bekend is bij uitkeringsinstanties) dient in beeld te komen, want deze groep mag niet buiten de boot vallen.
- Wij blijven aandacht besteden aan voorzieningen die bijdragen aan en vroeger signalering van leerstoornissen en -achterstanden.
- Elk kind moet kunnen deelnemen aan sociale, educatieve, culturele of sportieve activiteiten of evenementen. Een goed vangnet rond de minimavoorzieningen is hierbij onontbeerlijk; deze vangnetfunctie omvat het gehele minimabeleid.
- In het kader van armoedebelief blijven wij inzetten op items als kwijtschelding gemeentelijke belastingen, bijzondere bijstand, subsidiering van de stichting Leergeld en de bijdrageregeling Welzijnsactiviteiten.
- Rond het minimabeleid worden bestaande initiatieven -maar ook nieuwe- getoetst/beoordeeld op grond van hun bijdrage in het realiseren van de doelen van het participatiebeleid.
- Werk draagt bij aan bestaanszekerheid en het gevoel van eigenwaarde. Werk is daarom de beste manier om mee te doen - te participeren - in de samenleving.
- Waar inwoners niet zelf in werk kunnen voorzien, bieden we ondersteuning. Voor mensen die (tijdelijk) niet in staat zijn via werk te participeren, organiseren we een vangnet.
- De primaire voorzieningen zijn bereikbaar, maar niet in elk dorp beschikbaar, er wordt meer gebruik gemaakt van elkaars accommodaties. De gebruikers van accommodaties dragen meer verantwoordelijkheid.
- Het voorzieningenniveau levert aantoonbaar een positieve bijdrage aan de versterking van de leefbaarheid van de dorpen. Hierdoor krijgt iedere inwoner van Laarbeek goede mogelijkheden om een volwaardig bestaan als individu en als participierend lid van de gemeenschap te ontwikkelen en op te bouwen.
- Het subsidiebeleid is meer (in)gericht op vrijwilligersinitiatieven en gefundeerd op signalen van burgers en maatschappelijke organisaties.
- Vrijwilligersorganisaties en burgerinitiatieven worden door de gemeente met raad en daad ondersteund.

Voortgang 2017

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2017 ?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Weth. Buter	Beleid en Projecten	2017
We realiseren de verplichte trajecten voor inburgering/integratie van niet-Nederlandse inwoners op basis van de instroom.		Jaarrond aandacht. Vierbinden geeft invulling aan de maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders en draagt zorg voor het doorlopen van het participatieverklaringstraject door vergunninghouders. Het primaire proces van toeleiding naar werk (of andere vorm van participatie wordt door vergunninghouders doorlopen waarbij extra inzet wordt gepleegd door Senzer voor deze doelgroep.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2018
In de resultaatafspraken met door de gemeente gesubsidieerde/gefinancierde organisaties wordt onderlinge samenwerking als kwaliteitseis opgenomen.		Is in de reguliere werkprocessen opgenomen.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
Jaarlijks vindt er drie keer een overleg van de Stuurgroep Wonen, Zorg en Welzijn plaats waarin afstemming op beleidsmatig niveau plaatsvindt (2014-2018).		Het overleg vindt twee keer voor de zomer en één keer na de zomer plaats en wordt zoveel mogelijk gepland a.d.h.v. thema's/casussen, zoals het opstellen van de woonvisie en het maken van prestatieafspraken.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017

Het netwerk rond de jeugd (verenigingen, onderwijsinstellingen, jeugd maatschappelijk werk, dorpsondersteuners, leerplichtambtenaren) wordt verder versterkt.		Jaarrond aandacht. Speerpunten: - Verbeteren vroegsignalering o.a. door middel van deskundigheidsbevordering; - Versterken van het lokale aanbod in fte en eventueel voorzieningen; - Verbeteren van de toeleiding naar specialistische zorg; - Verbeteren van de aansluiting op/samenwerking met de partners in de veiligheidsketen; - Verbeteren van de aansluiting op zwaardere vormen van zorg (verblijf en dagbehandeling).		
		Weth. Buter	Beleid en Projecten	September 2018
Het faciliteren van passende huisvesting voor het voortgezet onderwijs. (aanvullend voornemen / onderdeel van de Ontwikkelagenda 2017)		De opdracht is verstrekt en de grondwerkzaamheden zijn in januari 2018 gestart. De ruimtebehoefte van het Commanderie College wordt semipermanent opgelost door het bouwen van 6 schoolwoningen aan Kerkakkers. De raad heeft op 12 oktober 2017 krediet verstrekt en de bouwvergunning is op 5 januari 2018 verleend. De planning is uiterst strak maar voorziet in een tijdige oplevering van de schoolwoningen voor het nieuwe schooljaar per 1-9-2018.		
		Weth. Buter	Beleid en Projecten	December 2018
Bezien in hoeverre sportverenigingen zich kunnen ontwikkelen tot cq handhaven als toekomstbestendige organisaties. (aanvullend voornemen / onderdeel van de Ontwikkelagenda 2017)		Er is een vervolgproces vastgesteld waarin in drie werkgroepen (met verenigingen en onder leiding van een externe projectleider) aan dit thema gewerkt wordt. Met de voetbalverenigingen en korfbalclub is in december 2017 een afsprakenkader ondertekend dat gaat over beheer en onderhoud van accommodaties. In januari 2018 start een proces om met deze verenigingen te komen tot een toekomstplan voor de sportparken.		

		Een werkgroep met bredere vertegenwoordiging van sportclubs in Laarbeek bereidt een themabijeenkomst voor waar maatschappelijke thema's centraal staan.			
		<table> <tr> <td>Weth. Buter</td><td>Beleid en Projecten</td><td>Juni 2018</td></tr> </table>	Weth. Buter	Beleid en Projecten	Juni 2018
Weth. Buter	Beleid en Projecten	Juni 2018			
De resultaten van het onderzoek naar optimalisering van beheer en exploitatie van de gemeenschapshuizen en sporthallen in Laarbeek worden waar nodig verder geconcretiseerd en waar mogelijk geïmplementeerd. (openstaand voornemen 2016)		Is onderdeel van een gezamenlijk (gemeente – Vierbinden) op te stellen agenda voor de toekomst. Deze agenda wordt voor de zomer 2018 bestuurlijk vastgesteld.			
		<table> <tr> <td>Weth. Buter</td><td>Beleid en Projecten</td><td>April 2018</td></tr> </table>	Weth. Buter	Beleid en Projecten	April 2018
Weth. Buter	Beleid en Projecten	April 2018			
De nieuwbouw van de Brede School aan de Schoolstraat in Aarle-Rixtel zal worden opgeleverd (2015). Voor de schoolwoningen aan de Jan van Rixtelstraat zal een andere bestemming worden gezocht. (openstaand voornemen 2015)		Het haalbaarheidsonderzoek is afgerond; De Eenbes zal verder geen gebruik meer maken van de schoolwoningen vanwege het niet doorgaan van de voorgenomen fusie. Het college zoekt nu een andere invulling van de schoolwoningen. Wij streven ernaar om in april hier een keuze te hebben gemaakt.			

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmarekening. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

Alle 54 beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmarekening; 39 verplichte, 11 facultatieve en 4 eigen indicatoren. Per programma wordt een aantal relevante indicatoren opgesomd. De verdeling van de indicatoren over de programma's is gebaseerd op de wettelijke regeling. Hierin is aangegeven welke indicator past bij welk taakveld.

De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
25 Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2016	0	1,66
26 Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2016	1,74	18,07
27 Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Percentage deelnemers van het VO- en MBO-onderwijs	2014	0,80%	1,40%
28 Niet sporters	Percentage	2016	47,70%	50,10%
29 Actieve deelname verenigingsleven afgelopen 12 maanden	Percentage	n.v.t.	niet gemeten	niet gemeten
35 Achterstandsleerlingen	Percentage 4 t/m 12 jarigen	n.v.t.	niet gemeten	niet gemeten

bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 4 - WELZIJN EN ONDERWIJS

Taakveld Omschrijving			Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017
4.2	Onderwijshuisvesting	lasten	€ 483.392	€ 599.784	€ 556.489
		baten	€ 477	€ 477	€ 477
		saldo	€ -482.915	€ -599.307	€ -556.012
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	lasten	€ 813.314	€ 878.900	€ 978.846
		baten	€ 11.450	€ 71.307	€ 141.181
		saldo	€ -801.864	€ -807.593	€ -837.665
5.1	Sportbeleid en activering	lasten	€ 149.931	€ 228.431	€ 223.648
		baten	€ 0	€ 12.500	€ 12.480
		saldo	€ -149.931	€ -215.931	€ -211.168
5.2	Sportaccommodaties	lasten	€ 861.183	€ 903.899	€ 957.481
		baten	€ 234.209	€ 234.209	€ 222.409
		saldo	€ -626.974	€ -669.690	€ -735.072
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	lasten	€ 173.301	€ 179.916	€ 190.366
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -173.301	€ -179.916	€ -190.366
0.10.4	Mutaties reserves programma 4	lasten	€ 23.500	€ 2.949.751	€ 2.949.751
		baten	€ 466.505	€ 3.575.029	€ 3.567.512
		saldo	€ 443.005	€ 625.278	€ 617.761
TOTAAL PROGRAMMA 4		lasten	€ 2.504.621	€ 5.740.681	€ 5.856.581
		baten	€ 712.641	€ 3.893.522	€ 3.944.060
		saldo	€ -1.791.980	€ -1.847.159	€ -1.912.521

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afdeling	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2016	Uitgaven 2017	Saldo
---------	-------------	----------	------	------------	---------	-------------------	---------------	-------

P4 2017: Voorbereidingskrediet haalbaarheidsonderzoek Stichting Eenbes

7.421.3001	Buter	BP	2017	1eFB2017	15.000	0	3.479	11.521
------------	-------	----	------	----------	--------	---	-------	--------

Door het afbreken van de fusie is dit project stopgezet.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P4 2016: Twee extra noodlokalen Commandrij College

7.443.1004	Buter	BP	2016	20-10-2016	145.200	9.264	132.606	3.330
------------	-------	----	------	------------	---------	-------	---------	-------

Dit krediet wordt besteed voor de huur van een drietal noodlokalen. (Rb. 20 april 2017)

P4 2017: Voorbereidingskrediet schoolwoningen Commandrij College

7.443.1005	Buter	BP	2017	20-4-2017	100.000	0	73.586	26.414
------------	-------	----	------	-----------	---------	---	--------	--------

Het project is opgestart. Ten laste van dit krediet zijn overeenkomsten aangegaan met een procesbegeleider, architect en diverse adviseurs. Facturen zijn deels nog onderweg en moeten worden verwerkt. Rb. 20 april 2017.

P4 2017: Schoolwoningen Commandrij College

7.443.1006	Buter	BP	2017	12-10-2017	2.530.000	0	0	2.530.000
------------	-------	----	------	------------	-----------	---	---	-----------

Bouw is gestart in 2017 en zal doorlopen tot september 2018. Er is een strakke planning om de schoolwoningen voor het nieuwe schooljaar in gebruik te kunnen nemen. De eerste steenlegging vond plaats op 2 maart 2018.

P4 2017: Aanschaf vloerbescherming en uitbreiding airco sporthal D'n Ekker

7.530.2110	Buter	BP	2017	1eFB2017	30.785	0	30.873	-/- 88
------------	-------	----	------	----------	--------	---	--------	--------

Is opgepakt, facturen zijn betaald en verwerkt.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P4 2013: Privatiseringsovereenkomst TV de Raam Lieshout

7.530.3303	Briels	BP	2013	4-12-2013	33.030	30.332	0	2.698
Overeenkomst is getekend. Er dient nog een recht van opstal te worden gevestigd en een taxatie te worden uitgevoerd.								
P4 2017: Voorbereidingskrediet vervanging asbestdak Manege De Raam								
7.530.5103	Buter	BP	2017	1eFB2017	5.000	0	2.600	2.400
Project is opgestart. Uitvoering september-oktober 2018.								
P4 2017: Krediet vervanging asbestdak Manege De Raam								
7.530.5104	Buter	BP	2017	KN-2018	100.000	0	0	100.000
Project is opgestart. Uitvoering september-oktober 2018.								
P4 2015: Doorontwikkeling Sport en Bewegen in de buurt								
7.530.9003	Briels	BP	2015	23-4-2015	26.000	24.370	0	3.220
In het kader van de Brede Impuls Combinatiefuncties is in 2015 gestart met een uitvoerende jongerenwerker/sportcoach bij Vierbinden. Staps-gewijs is de inzet van sportcoaches uitgebreid en gewerkt aan de ontwikkeling van het samenwerkingsverband Laarbeek Actief. Sportadviesbu- reau Ne9en heeft tijdens de doorontwikkeling ondersteund bij de mogelijkheden van cofinanciering voor de inzet van sportcoaches. Het restant- krediet wordt indien nodig gebruikt voor de verdere implementatie van Laarbeek Actief. De rijksmiddelen voor 2018 zijn aangevraagd om de inzet van de sportcoaches binnen Laarbeek Actief in 2018 te kunnen voortzetten.								
P4 2014: Onderhoud kunst- en culturele objecten								
7.540.0008	Briels	BV	2014	11-12-2014	15.000	0	1.380	13.620
In 2015 is het éénmalig onderhoud/reparatie geëffectueerd aan een aantal kunstwerken/vormgeevingsobjecten. Er moet nog een detailplanning worden gemaakt voordat gespecialiseerd onderhoud kan plaatsvinden.								
P4 2016: burgerinitiatieven in openbare ruimte								
7.580.5001	Briels	BP	2016	7-7-2016	22.500	2.607	12.869	7.024
7.580.5001	Briels	BP	2016	7-7-2016	I 7.500	0	0	-/- 7.500
Er zijn ruim 40 initiatieven in behandeling genomen. Een deel daarvan is afgerond met een bijdrage van de gemeente. Sommige projecten met zelfwerkzaamheid zijn niet van de grond gekomen. In de eerste helft van 2018 volgt een evaluatie van de pilot.								

4.5. Programma Economie en werkgelegenheid

Door meer diversiteit wordt de lokale werkgelegenheid minder kwetsbaar. Recreatie en (water)toerisme is een opkomende markt die veel kansen biedt, met oog voor de unieke positie van het buitengebied.

Ambities

- Laarbeek benut het toeristisch en recreatief potentieel voor dagrecreatie en kort verblijf beter.
- De agenda van Brabant is mede uitgangspunt bij de formulering van lokale standpunten.
- Er is sprake van een gevarieerd, goed ontsloten en rustiek buitengebied voor de extensieve, route-gebonden recreatie.
- Een divers en uitgebreid vrijetijdsaanbod maakt Laarbeek tot een aantrekkelijke gemeente om te wonen, te bezoeken en te verblijven en leidt tot hogere bestedingen door bezoekers van Laarbeek.
- Er is sprake van een optimalisering van het ondernemings- en vestigingsklimaat en de mogelijkheden daartoe.
- De bestaande bedrijventerreinen zijn doelmatig ingericht. Parkmanagement Laarbeek (PML) en Centra Management Laarbeek (CML) dragen collectief meer verantwoordelijkheid.
- Voor Laarbeek biedt Brainport kansen in de toelevering, maar ook voor startende bedrijven. Dit zal vooral zijn op het gebied van agrofood, technologisch hoogwaardige bedrijvigheid en de automotive.
- Bedrijventerrein Bemmer IV is een aansprekend visitekaartje aan de N279.
- Werkloosheid is integraal en met aandacht voor werkgever en individu aangepakt.
- Wij vinden het gerechtvaardigd een tegenprestatie te vragen (in de vorm van -vrijwillig- werken of scholen) voor het verkrijgen van een uitkering, dit in samenwerking met de regionale partners rondom Peel 6.1.
- Het hebben van betaald werk is belangrijk; men kan in het eigen inkomen voorzien en het sociaal netwerk wordt vergroot.
- Wij gaan door met het stimuleren van werken door maatwerk bij re-integratie. De samenwerking op het gebied van Werk en Inkomen via het Werkplein te Helmond wordt verder vorm gegeven, waarbij kostenbeheersing, kwaliteit en voorkoming van kwetsbaarheid de uitgangspunten zijn.
- Ingezet wordt op een duurzame economische ontwikkeling van de gemeente en versterking van sociaaleconomische ontwikkelingen en de arbeidsmarkt. De aanwezigheid van winkeliers in de kernen is wezenlijk voor de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van onze gemeente.
- We stimuleren de ontwikkeling van dagrecreatie en innovatieve ontwikkelingen door het scheppen van gunstige randvoorwaarden voor en ondersteuning van deze initiatieven in de vorm van advies, begeleiding en indien nodig financiële ondersteuning.

Voortgang 2017

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2017 ?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	1 ^e kwartaal 2018
In 2017 wordt de eerste fase van de blauwe poort opgeleverd. Onderdeel hierin is het benutten van kansen voor toerisme en recreatie in samenwerking met Veghel en Gemert-Bakel.		Ten aanzien van het onderdeel toerisme en recreatie in de blauwe poort is een visie geschreven die voorafgaand aan de tweede fase van het project met stakeholders in het gebied nader wordt uitgewerkt.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
De projecten uit het Programma 'Laarbeek, Waterpoort van de Peel' worden in deze periode uitgevoerd. Uitgegaan wordt van minimaal 2 projecten per jaar.		Vrijwel alle projecten zijn gerealiseerd of het betreffen projecten die jaarrond aandacht vragen (minimaal 2). 4 van de 22 projecten zijn (nog) niet opgepakt. Alvorens die projecten opgepakt worden dient eerst geëvalueerd te worden of die projecten – gezien allerlei andere projecten en programma's – nog als zodanig opgepakt moeten worden, dan wel op een andere manier aangevlogen moeten worden of zelfs geschrapt.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
Het beeldmerk 'Laarbeek, Waterpoort van de Peel' is geadopteerd door Laarbeekse organisaties (2014-2018).		Dit is onderdeel van het blokje hierboven, want dit is als zodanig opgenomen in het programma 'Laarbeek, Waterpoort van de Peel'. Dit is een onderwerp wat jaarrond aandacht vraagt.		

		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
De bestaande routestructuren worden in samenwerking met beheerders, vrijwilligers en initiatiefnemers jaarlijks beheerd en geoptimaliseerd.		In 2016 is hiertoe een contract voor onbepaalde tijd gesloten.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	Juni 2017
Initiatieven Juni Watermaand zijn in 2017 minimaal gelijk aan die in 2016 met een lichte groei in de jaren daarna.		Juni Watermaand 2017 was een daverend succes met een boordevol waterprogramma in alle kernen van Laarbeek en Helmond. Voor 2018 is reeds een bijeenkomst met alle deelnemers aan Juni Watermaand gepland, zodat clustering en spreiding van evenementen rondom en in juni georganiseerd kan worden.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
We stimuleren de ontwikkeling van dagrecreatie en innovatieve ontwikkelingen door het scheppen van gunstige randvoorwaarden voor en ondersteuning van deze initiatieven in de vorm van advies, begeleiding en indien nodig financiële ondersteuning.		Jaarrond aandacht.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2018
In 2017 is de visie voor het project 'De kop van Aarle-Rixtel' afgerond en kan in het gebied aan de slag gegaan worden met recreatie.		Begin 2018 wordt de Intentieverklaring en Plan van aanpak t.b.v. een integrale gebiedsvisie voorgelegd aan het College van B&W. De integrale gebiedsvisie wordt in 2018 opgesteld.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	December 2017
In 2017 wordt in samenwerking met de gemeente Helmond 'Waterboulevard De Peel' ontwikkeld en op de kaart gezet.		Gerealiseerd.		
		Weth. Buter	Beleid en Projecten	Mei 2017

Invulling wordt gegeven aan de uitvoering van het actieplan laaggeletterdheid.		In mei 2017 is het Taalhuis Laarbeek geopend. Sinds september 2017 wordt wekelijks een inloopspreekuur gehouden voor vrijwilligers, professionals en laaggeletterden die vragen hebben op het gebied van lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Nadere acties (bijvoorbeeld om laaggeletterden te herkennen en signaleren) worden opgenomen in het actieplan. Dat volgt in het najaar van 2017.		
		Weth. Buter	Beleid en Projecten	2018
Invulling wordt gegeven aan de Kadernota Schulddienstverlening.		Uitvoering wordt gegeven aan de Kadernota Schulddienstverlening door acties vanuit het uitvoeringsprogramma op te pakken. Samen met Vierbinden wordt invulling gegeven aan de lokale schulddienstverlening. Input wordt geleverd door vrijwilligers, professionals en ervaringsdeskundigen om het aanbod in beeld te brengen, te optimaliseren en het netwerk te versterken. Hiertoe is in september een conferentie georganiseerd en het Kindpakket wordt in het najaar 2018 geïntroduceerd.		
		Weth. Buter	Dienstverlening en Informatie	1^e kwartaal 2017
Onderzocht wordt op welke wijze het aantal bezoekers van de kermis Aarle-Rixtel kan worden verhoogd waarbij eventuele veranderingen van kracht worden vanaf 2018.		Het onderzoek is uitgevoerd. In overleg met verenigingen en dorpsplatform van Aarle-Rixtel is overeengekomen dat zij de kermis in Aarle-Rixtel gaan organiseren in september. De door de gemeente te organiseren kermis van augustus komt te vervallen. Door het tijdstip van de kermis één maand te verschuiven wordt een hoger bezoekersaantal verwacht.		
		Weth. Meulenstein	Beleid en Projecten	September 2018
Actualisatie van de nota Grondbeleid.		De actualisatie van de grondnota wordt in 2018 gerealiseerd.		

		Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	Juni 2017
Uitvoering geven aan de nota 'reststroken gemeente Laarbeek'.		Jaarrond aandacht en is opgenomen in de reguliere werkprocessen.		
		Weth. Buter	Beleid en Projecten	2017
Het participatienetwerk 'functioneert': - Het team is bekend bij het grootste deel van de doelgroep (cliënten, professionals zorg en welzijn/werk, (potentiele) werkgevers in het formele en informele circuit); - Het team heeft een gespecificeerd zicht op de vraag; - Het team heeft het aanbod (formeel en informeel) op hoofdlijnen in beeld; - Het team heeft de verschillende manieren waarop de verbinding tussen vraag en aanbod tot stand komt, duidelijk in beeld; - Het team is er in geslaagd een deel van de vraag aan een passend aanbod te verbinden.		Jaarrond aandacht. Het team heeft de caseload in beeld en probeert een match te maken tussen vraag en aanbod (zowel bij maatschappelijke deelname als werk). Team is verbonden aan teams Zorg en Welzijn. Meer zicht op vraag en (formeel en informeel) aanbod is noodzakelijk. Het leggen van verbindingen dient te worden verbeterd. Evenals de bekendheid bij de doelgroep. In het najaar van 2017 is door Vierbinden een medewerker geworven die aan het Participatieteam is toegevoegd voor de doorontwikkeling van het Participatieteam.		
		Weth. Meulensteen	Beleid en Projecten	2017
Invulling geven aan de Economische Agenda met daarbij de vorming van een Ondernemersfonds. (aanvullend voornemen / onderdeel van de Ontwikkelagenda 2017)		Jaarrond aandacht. Gestart is met het vormen van de lokale kerngroepen om samen met externe partners de Economische Agenda inclusief Retail nota een uitvoeringsagenda op te stellen voor dit jaar en de komende 3 jaren.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
Er wordt een overzicht van het aanbod op toeristisch en recreatief gebied in Laarbeek om gericht te kunnen werken aan promotie en productontwikkeling. (openstaand voornemen 2016)		Dit overzicht is in 2016 door de gemeente opgesteld. Het VVV is hier in 2017 mee aan de slag gegaan ten aanzien van promotie en productontwikkeling.		
		Weth. Buter	Beleid en Projecten	2018

Op 1 januari 2016 is het Werkbedrijf voor de uitvoering van de Participatiewet operationeel. Hierin komen de werkzaamheden van de Atlant Groep en Werk & Inkomen (Werkplein) samen. Wij helpen onze inwoners bij het vinden van werk, waarbij de nog door te voeren Participatiewet als uitgangspunt wordt genomen. Het aantal bijstandsgerechtigden zal met 10% zijn gereduceerd en 40% van de uitkeringsgerechtigden levert een zinvolle tegenprestatie. We onderzoeken alle subsidiemogelijkheden op toepasbaarheid voor de initiatieven die in Laarbeek opstarten. (openstaand voornemen 2016)		De ontwikkeling van het bestand bijstandsgerechtigden heeft in 2017 een stijgende trend laten zien. Maar de laatste maanden, vanaf december 2017, heeft zich een daling ingezet, die zich ook lijkt door te zetten. De aantrekkende economie en de groei van de werkgelegenheid is nu ook in Peelregio merkbaar. De afname van het bestand wordt nog geremd door de taakstelling voor de huisvesting van statushouders. De inzet van de tegenprestatie komt niet aan de 40%. Deze ambitie moet ook naar beneden worden bijgesteld. Aan slechts enkele inwoners is een verplichting tot het leveren van een tegenprestatie opgelegd. Dit is toe te schrijven aan de uitgangspunten die worden gehanteerd (nuttig voor zowel de bijstandsgerechtigde, de organisatie als de maatschappij).		
		Weth. Buter	Beleid en Projecten	2018
Actualiseren van de Kadernota Schulddienstverlening (in regionaal verband). (openstaand voornemen 2016)		(Regionaal) is voorgesteld om de Kadernota Schulddienstverlening met een jaar te verlengen.		
		Weth. Briels	Omgevingsbeheer	2 ^e kwartaal 2017
We stellen een helder en stimulerend evenementenbeleid op. (openstaand voornemen 2015)		Het evenementenbeleid is vastgesteld door het college op 18 april 2017.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2018
Rond de realisatie van de Waterboulevard zal begin 2015 een business case worden opgesteld. Deze wordt aan de gemeenteraden van Helmond en Laarbeek voorgelegd. (openstaand voornemen 2015)		Dit hangt nauw samen met het de 'Kop van Aarle-Rixtel'. Het advies dat in dat kader opgesteld wordt vormt de basis voor de ontwikkeling van de Waterboulevard.		

		Burgemeester	Beleid en Projecten	2018
In Peelverband wordt een gezamenlijk Peelmarketingplan opgesteld om de Peel te positioneren samen met de Limburgse Peel. Hiermee haken we aan op VisitBrabant. (openstaand voornemen 2015)			Dit staat in de regio op de agenda. Nog overlegd wordt over de uitwerking. Een en ander moet namelijk in samenhang bekeken worden met het in breder verband op de kaart zetten van de Peel (denk aan economische agenda de Peel/ innovatiehuis/ etc.).	

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmarekening. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

Alle 54 beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmarekening; 39 verplichte, 11 facultatieve en 4 eigen indicatoren. Per programma wordt een aantal relevante indicatoren opgesomd. De verdeling van de indicatoren over de programma's is gebaseerd op de wettelijke regeling. Hierin is aangegeven welke indicator past bij welk taakveld.

De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
7 Waardering ondernemers algehele gemeentelijke dienstverlening	Score 1-10	n.v.t.	niet gemeten	niet gemeten
8 Waardering inwoners algehele gemeentelijk dienstverlening	Score 1-10	n.v.t.	niet gemeten	niet gemeten
19 Waardering bereikbaarheid bedrijfslocatie voor bevoorrading	Score 1-10	n.v.t.	niet gemeten	niet gemeten
20 Functiemenging	Percentage	2016	45,8%	47,20%
21 Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	n.v.t.	niet gemeten	niet gemeten
22 Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2016	151	142,2
23 Waardering vestigingsklimaat gemeente (score 1-10)	Score 1-10	n.v.t.	niet gemeten	niet gemeten
24 Waardering ondernemingsklimaat gemeente (score 1-10)	Score 1-10	n.v.t.	niet gemeten	niet gemeten

bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 5 - ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

Taakveld Omschrijving			Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017
0.3	Beheer overige bouwen en gronden	lasten	€ 4.782	€ 16.712	€ 10.285
		baten	€ 20.934	€ 27.834	€ 25.654
		saldo	€ 16.152	€ 11.122	€ 15.370
3.1	Economische ontwikkeling	lasten	€ 161.270	€ 386.270	€ 283.251
		baten	€ 0	€ 0	€ 6.500
		saldo	€ -161.270	€ -386.270	€ -276.751
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	lasten	€ 309.291	€ 2.180.659	€ 579.685
		baten	€ 329.506	€ 325.246	€ 618.283
		saldo	€ 20.215	€ -1.855.413	€ 38.598
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	lasten	€ 46.710	€ 46.710	€ 48.565
		baten	€ 42.760	€ 41.110	€ 44.571
		saldo	€ -3.950	€ -5.600	€ -3.994
3.4	Economische promotie	lasten	€ 117.447	€ 157.327	€ 163.796
		baten	€ 0	€ 0	€ 3.000
		saldo	€ -117.447	€ -157.327	€ -160.796
6.3	Inkomensregelingen	lasten	€ 4.228.729	€ 4.404.376	€ 4.406.379
		baten	€ 2.702.226	€ 2.834.873	€ 3.069.504
		saldo	€ -1.526.503	€ -1.569.503	€ -1.336.875
6.4	Begeleide participatie	lasten	€ 2.846.824	€ 2.815.803	€ 2.847.301
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -2.846.824	€ -2.815.803	€ -2.847.301
6.5	Arbeidsparticipatie	lasten	€ 139.141	€ 176.474	€ 119.195
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -139.141	€ -176.474	€ -119.195

8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	lasten	€ 280.358	€ 4.663.610	€ 4.786.977
		baten	€ 280.358	€ 6.618.198	€ 6.597.977
		saldo	€ 0	€ 1.954.588	€ 1.811.000
0.10.5	Mutaties reserves programma 5	lasten	€ 0	€ 83.220	€ 0
		baten	€ 0	€ 125.000	€ 211.322
		saldo	€ 0	€ 41.780	€ 211.322
TOTAAL PROGRAMMA 5		lasten	€ 8.134.552	€ 14.931.161	€ 13.245.433
		baten	€ 3.375.784	€ 9.972.261	€ 10.576.810
		saldo	€ -4.758.768	€ -4.958.900	€ -2.668.622

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afdeling	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2016	Uitgaven 2017	Saldo
---------	-------------	----------	------	------------	---------	-------------------	---------------	-------

P5 2014: Beeldmerk 'Laarbeek, Waterpoort van de Peel'

7.560.0018	Briels	BP	2014	11-12-2014	8.000	2.874	0	5.126
------------	--------	----	------	------------	-------	-------	---	-------

In juni watermaand 2015 is een nieuw beeld- en woordmerk voor de gemeente gelanceerd. Een deel van het krediet is gebruikt voor de implementatie van dit nieuwe beeld- en woordmerk. Het restantbedrag wordt in 2018 ingezet voor water gerelateerde projecten.

P5 2015: Advieskosten ontwikkeling Kop van Aarle-Rixtel

7.560.0021	Briels	BP	2016	21-4-2016	40.000	14.603	14.875	10.522
------------	--------	----	------	-----------	--------	--------	--------	--------

Traject wordt begeleid door het bureau Tauw. Het restantbedrag wordt in 2018 ingezet voor water gerelateerde projecten.

P5 2017: Herinrichting IVN-gebouw de Bimd Aarle-Rixtel

7.560.0022	Buter	BP	2017	1eFB2017	39.000	0	31.705	7.295
------------	-------	----	------	----------	--------	---	--------	-------

Het project is bijna gereed.

P5 2014: Voorbereidingskrediet Businesscase Waterboulevard

7.560.2104	Briels	BP	2014	17-4-2014	10.000	499	0	9.501
------------	--------	----	------	-----------	--------	-----	---	-------

Het startdocument business case recreatie oude Zuid-Willemsvaart is de onderlegger voor de samenwerking met de gemeente Helmond om te komen tot een gezamenlijke business case voor de kop van Aarle-Rixtel. Ten behoeve hiervan heeft een aantal ambtelijke werksessies samen met de gemeente Helmond plaats gevonden. Om een volgende stap te kunnen maken in het inventariseren van plannen, wensen en mogelijkheden en het uitwerken van onze eigen visie en scenario's is een voorbereidingskrediet noodzakelijk. Deze middelen zijn nodig voor externe begeleiding van een externe bijeenkomst en financieel en ruimtelijk onderzoek van implicaties van mogelijke scenario's. Het restantbedrag wordt in 2018 ingezet voor water gerelateerde projecten.

4.6. Programma Directe dienstverlening

Met een goede dienstverlening geven we als gemeente ons visitekaartje af. We hebben oog voor de verscheidenheid van de vraag van onze klanten en passen onze diensten en producten daarop aan.

Ambities

- In zijn algemeenheid: klantgerichtheid en dienstverlening zijn verder verbeterd.
- We laten de klanten (burgers en bedrijven) zoveel mogelijk zelf hun dienstverlening en informatievoorziening regelen. De toegang tot het digitale loket en de digitale informatievoorziening vormen daar een belangrijk onderdeel van.
- Dienstverlening wordt steeds meer geleid en gestuurd via de verschillende kanalen. De dienstverlening via het digitale kanaal wordt verbeterd en uitgebreid. Andere kanalen worden ingezet als dit een toegevoegde waarde heeft.
- We geven klanten een grotere rol in co-creatie van het dienstverleningsproces waardoor de dienstverlening efficiënter wordt en we sluiten aan bij hun wensen/mogelijkheden en vergroten hiermee zelfredzaamheid.
- Via één digitale overheidspoort kunnen burgers hun 'standaard' dienstverlening gemakkelijk regelen en monitoren en hun eigen gegevens beheren.
- Burgers worden actief betrokken bij controle van gegevens en inzicht gegeven in de stand van zaken met betrekking tot ingediende bezwaren of aangevraagde vergunningen.
- Via één digitale overheidspoort kunnen burgers hun 'standaard' dienstverlening gemakkelijk regelen en monitoren en hun eigen gegevens beheren.

Voortgang 2017

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2017 ?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Burgemeester	Dienstverlening en In- formatie	2018
Geo-informatie is beschikbaar en aangesloten op de Basisregi- stratie Grootchalige Topografie (BGT) en Basisregistratie On- dergrond (BRO). De BGT is in 2016 in gebruik genomen, de BRO wordt in 2017 in gebruik genomen.		In 2017 zijn hiervoor de voorbereidende werkzaamheden getroffen. De eerste tranche van de BRO is in werking getreden op 1-1-2018. De komende jaren – tot 2023 – volgen nog drie tranches waarbij telkens het aantal registratieobjecten wordt uitgebreid. GEO- informatie wordt al steeds vaker gebruikt.		
		Burgemeester	Dienstverlening en In- formatie	2018
Meer producten, diensten en informatie zijn digitaal toegankelijk en worden digitaal afgehandeld. Burgers en bedrijven hebben digitaal inzicht in de eigen lopende transacties of communicatie met de gemeente (2014-2018).		Een drietal producten binnen de afdeling burgerzaken is eind 2017 gedigitaliseerd. Digitaal inzicht in de status is voor burgers en be- drijven nog niet mogelijk. In 2018 zal onderzocht worden of en in welke mate aansluiting kan worden gezocht bij de berichtenbox van <i>mijnoverheid.nl</i> .		
		Burgemeester	Dienstverlening en In- formatie	2017

Het KCC zal de telefonische dienstverlening verder ontwikkelen, met als doel dat meer vragen direct, in één keer, juist worden afgehandeld (2014-2018).		Het KCC handelt inmiddels 70% van de binnenkomende reacties zelfstandig – dus zonder doorverbinden – af. Tevens is in deze periode een aantal producten structureel vanuit de organisatie (backoffice) naar het KCC overgeheveld ter afhandeling.			
		<table> <tr> <td>Burgemeester</td><td>Dienstverlening en Informatie</td><td>4^e kwartaal 2017</td></tr> </table>	Burgemeester	Dienstverlening en Informatie	4 ^e kwartaal 2017
Burgemeester	Dienstverlening en Informatie	4 ^e kwartaal 2017			
De basisregistraties zijn op orde en we zijn aangesloten op het Handelsregister van de Kamer van Koophandel en de Basisregistratie Kadaster. (openstaand voornemen 2015)		Deze doelstelling is in 2017 gerealiseerd.			
		<table> <tr> <td>Burgemeester</td><td>Dienstverlening en Informatie</td><td>2^e kwartaal 2018</td></tr> </table>	Burgemeester	Dienstverlening en Informatie	2 ^e kwartaal 2018
Burgemeester	Dienstverlening en Informatie	2 ^e kwartaal 2018			
De basisadministraties zijn geïmplementeerd en er kan worden aangesloten op de Landelijke Voorziening WOZ. (openstaand voornemen 2015)		In 2017 is besloten om de taken van belastingen en WOZ onder te brengen bij de Belastingamenwerking Oost-Brabant. In 2018 zal via de BSOB aangesloten kunnen worden op de Landelijke Voorziening.			

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmarekening. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

Alle 54 beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmarekening; 39 verplichte, 11 facultatieve en 4 eigen indicatoren. Per programma wordt een aantal relevante indicatoren opgesomd. De verdeling van de indicatoren over de programma's is gebaseerd op de wettelijke regeling. Hierin is aangegeven welke indicator past bij welk taakveld.

De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Producten burgerzaken	aantal	2017	23	niet bekend
Klantcontactmomenten burgerzaken	aantal	2017	15.041	niet bekend
Producten buwen en wonen	aantal	2017	7	niet bekend
Klantcontactmomenten bouwen en wonen	aantal	2017	126	niet bekend

bron: eigen statistiek (periode: 4 kwartalen 2017)

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 6 - DIRECTE DIENSTVERLENING

Taakveld Omschrijving			Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017
0.2	Burgerzaken	lasten	€ 634.921	€ 630.321	€ 675.530
		baten	€ 384.700	€ 412.900	€ 438.441
		saldo	€ -250.221	€ -217.421	€ -237.089
7.2	Riolering	lasten	€ 1.211.308	€ 1.255.124	€ 1.086.784
		baten	€ 1.873.381	€ 1.913.294	€ 1.730.066
		saldo	€ 662.073	€ 658.170	€ 643.282
7.3	Afval	lasten	€ 1.532.186	€ 1.532.548	€ 1.582.869
		baten	€ 1.902.843	€ 1.902.843	€ 1.968.334
		saldo	€ 370.657	€ 370.295	€ 385.465
0.10.6	Mutaties reserves programma 6	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 1.167	€ 1.167	€ 1.167
		saldo	€ 1.167	€ 1.167	€ 1.167
TOTAAL PROGRAMMA 6		lasten	€ 3.378.415	€ 3.417.993	€ 3.345.183
		baten	€ 4.162.091	€ 4.230.204	€ 4.138.008
		saldo	€ 783.676	€ 812.211	€ 792.825

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afdeling	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2016	Uitgaven 2017	Saldo
---------	-------------	----------	------	------------	---------	-------------------	---------------	-------

P6 2010: Digitalisering bouwvergunningen RHC

7.541.6001	Burgemeester	DI	2010	25-11-2010	70.000	0	0	70.000
------------	--------------	----	------	------------	--------	---	---	--------

Er is in 2016 gewerkt aan een onderhandse aanbesteding voor alleen de gemeente Laarbeek en deze is ook afgerond eind 2016. In september 2017 is gestart met een proef. De digitalisering is in 2017 nog niet geheel afgerond.

P6 2012: Verplaatsen overstort De Zicht (incl. aanleg stamriool)

7.722.1109	Meulenstein	OB	2013	4-4-2013	100.000	0	0	100.000
------------	-------------	----	------	----------	---------	---	---	---------

Dit project is in afwachting van de ontwikkelingen rondom Nieuwenhof Noord. De verwachting is dat de werkzaamheden 2^e kwartaal van 2018 zullen worden gestart.

P6 2013: Hemelwaterriool Lieshoutseweg Beek en Donk

7.722.1110	Meulenstein	OB	2013	4-4-2013	98.000	6.136	0	91.864
------------	-------------	----	------	----------	--------	-------	---	--------

Voor dit project zijn tot nu toe geen werkzaamheden opgestart, aangezien deze gekoppeld zijn aan de werkzaamheden van de provincie aan de Lieshoutseweg. Op dit moment wordt verwacht dat de uitvoering plaats zal vinden in 2018.

P6 2013: Verlengen overstortleiding naar Vogelzang

7.722.1113	Meulenstein	OB	2013	4-4-2013	100.000	0	0	100.000
------------	-------------	----	------	----------	---------	---	---	---------

Nieuwenhof fase 2 zal worden gestart 2e kwartaal van 2018.

P6 2015: Verruimen riool en aanpassen gemaal Meerven Mariahout

7.722.1131	Meulenstein	OB	2014	17-4-2014	208.000	4.568	0	203.432
------------	-------------	----	------	-----------	---------	-------	---	---------

Voorbereidingen voor deze werkzaamheden worden opgestart in het najaar van 2017. Uitvoering zal plaatsvinden in 2018.

P6 2015: Aanleg retentievoorziening Oranjelaan in Beek en Donk

7.722.1135	Meulenstein	OB	2015	23-4-2015	120.000	0	0	120.000
------------	-------------	----	------	-----------	---------	---	---	---------

Project start in 2018 als onderdeel van de werkzaamheden in het kader van het versterken van de hoofdgroenstructuur in de Oranjelaan.

P6 2015: Aanpak grondwaterprobleem Laarsche Velden in Beek en Donk

7.722.1136	Meulensteen	OB	2015	23-4-2015	50.000	6.225	0	43.775
------------	-------------	----	------	-----------	--------	-------	---	--------

De metingen zijn beëindigd. Een externe partij heeft een voorlopige conclusie opgesteld, op basis waarvan in 2017 een uitvoeringsplan wordt opgesteld.

P6 2015: Voorbereidingskrediet Papenhoef in Lieshout

7.722.1144	Meulensteen	OB		diversen	65.000	6.820	0	58.180
------------	-------------	----	--	----------	--------	-------	---	--------

De voorbereidingen voor dit project zijn opgestart. Definitieve kredietaanvraag volgt bij het vaststellen van het onderhoudsprogramma wegen en riolering 2017. De uitvoering is voorzien voor 2018.

P6 2016: Groot onderhoud en vervanging drukrioolgemalen en pompen

7.722.1147	Meulensteen	OB	2016	7-7-2016	130.539	84.920	45.619	0
------------	-------------	----	------	----------	---------	--------	--------	---

Dit krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2016. Afronding van de werkzaamheden volgt in het 4^e kwartaal 2017.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P6 2016: Groot onderhoud en vervangen pompen en gemalen

7.722.1148	Meulensteen	OB	2016	7-7-2016	28.350	0	0	28.350
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	---	--------

Dit krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2016. Afronding van de werkzaamheden volgt in 2018.

P6 2016: Re-lining riolering

7.722.1149	Meulensteen	OB	2016	7-7-2016	40.000	0	25.354	14.646
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	--------	--------

Dit krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2016. Dit project wordt voorbereid en uitgevoerd in Peilverband. Uitvoering vindt naar verwachting plaats in de 2^e helft van 2017. Afrekening vindt plaats in 2018.

P6 2016: Bijplaatsen peilbuizen

7.722.1150	Meulensteen	OB	2016	7-7-2016	7.500	0	0	7.500
------------	-------------	----	------	----------	-------	---	---	-------

Dit krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2016. Voorafgaand aan de feitelijke plaatsing van peilbuizen worden in Peilverband meetbehoeften en -doelen op elkaar afgestemd.

P6 2016: Opstellen BRP AR

7.722.1151	Meulensteen	OB	2016	7-7-2016	34.000	0	0	34.000
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	---	--------

Dit krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2016. In 2017 is gestart met het opstellen van dit plan.

P6 2016: Opstellen meetplan riolering en grondwater

7.722.1152	Meulensteen	OB	2016	7-7-2016	13.500	3.602	3.011	6.887
------------	-------------	----	------	----------	--------	-------	-------	-------

Dit krediet is onderdeel van het onderhoudsplan 2016. Dit project wordt uitgevoerd in Peelverband. Het meetplan is naar verwachting gereed in de 2^e helft van 2017.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P6 2017: Re-lining riolering Zaagmolenweg BD

7.722.1154	Meulensteen	OB	2017	1eTR2017	170.000	0	0	170.000
------------	-------------	----	------	----------	---------	---	---	---------

Deze weg is in 2004 geasfalteerd, terwijl er niets aan het riool gedaan werd. Ondertussen vallen diverse gaten in het asfalt omdat het riool lek is.

P6 2017: Groot onderhoud en vervangen drukrioolgemaaltjes en pompen

7.722.1156	Meulensteen	OB	2017	1eTR2017	84.000	0	76.701	7.299
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	--------	-------

Jaarlijkse post voor renovatie drukrioolareaal. Al jaren in vGRP+ opgenomen.

P6 2017: Groot onderhoud en vervangen rioolgemaaltjes en pompen

7.722.1157	Meulensteen	OB	2017	1eTR2017	28.350	0	19.435	8.915
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	--------	-------

Onder andere Muzenlaan Beek en Donk en Talingstraat Mariahout.

P6 2017: Telemetrie-aansluiting gemaal Ouverturelaan BD

7.722.1158	Meulensteen	OB	2017	1eTR2017	7.000	0	0	7.000
------------	-------------	----	------	----------	-------	---	---	-------

Drainage gemaal. Dit is het laatste gemaal dat op telemetrie aangesloten moet worden.

P6 2017: Rioleringswerkzaamheden Papenhoef LH

7.722.1159	Meulensteen	OB	2017	1eTR2017	320.000	0	11.574	308.426
------------	-------------	----	------	----------	---------	---	--------	---------

Werkvoorbereiding is gestart. Uitvoering in 2018.

P6 2017: Rioleringswerkzaamheden Nachtegaallaan BD

7.722.1160	Meulenstein	OB	2017	diverse	545.000	0	404.505	140.495
------------	-------------	----	------	---------	---------	---	---------	---------

Werkzaamheden zijn in uitvoering.

P6 2017: Opstellen oppervlakkig afstroommodel LH

7.722.1161	Meulenstein	OB	2017	1eTR2017	20.000	0	0	20.000
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	---	--------

Als tekortkoming naar voren gekomen in BRP Lieshout door Helmond.

P6 2017: Uitwerking afstroommodel via Mostermanlaan LH

7.722.1162	Meulenstein	OB	2017	1eTR2017	9.000	0	0	9.000
------------	-------------	----	------	----------	-------	---	---	-------

Als mogelijke oplossingsrichting aangedragen vanuit BRP Lieshout. Moet nu verder onderzocht worden.

P6 2017: Opstellen BRP Beek en Donk

7.722.1163	Meulenstein	OB	2017	1eTR2017	30.000	0	0	30.000
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	---	--------

Huidige BRP is vrijwel volledig doorgevoerd. Nieuwe nulstudie doorrekenen met nieuwe verbetervoorstellen inclusief oppervlakte afstroming.

P6 2017: Opstellen verordening Hemelwater en drukriolering

7.722.1164	Meulenstein	OB	2017	1eTR2017	10.000	0	0	10.000
------------	-------------	----	------	----------	--------	---	---	--------

Hemelwater op drukriolering is al jaren een probleem.

P6 2017: Uitbreiding riolering De Vinken AR

7.722.1167	Meulenstein	OB	2017	1eTR2017	6.000	0	0	6.000
------------	-------------	----	------	----------	-------	---	---	-------

Bestaande riooluitleggers lopen onder bomen door naar de overzijde van de straat. Er zijn nu al 3 van de 6 woonhuizen die overlast hebben gehad door wortelgroei. Daarom willen we parallelriool aanleggen om dit te voorkomen.

4.7. Programma Relatie tussen burgers en bestuur

In de huidige netwerksamenleving is het niet meer één partij die bepaalt. Meer en meer hebben verschillende partijen elkaar nodig om opgaven aan te pakken en resultaten te kunnen boeken.

Ambities

- Het college is meer zichtbaar voor haar inwoners. Laarbeek presenteert zich trots en zelfverzekerd aan inwoners en bezoekers.
- Het aantal burgerinitiatieven voor de eigen woon- en leefomgeving is toegenomen.
- De samenwerking met regiogemeenten is toegenomen. Hierbij is ook het draagvlak voor en betrokkenheid bij de samenwerking van inwoners toegenomen.
- Er wordt regie gevoerd op de verbonden partijen.
- De burger heeft kennis van en begrip voor regelgeving.

Voortgang 2017

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2017 ?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Burgemeester / Weth. Buter	Staf	2018
We formuleren een nieuwe agenda en rolopvatting, die wordt gecommuniceerd voor politiek, ambtenaren en burgers (2016-2018).		Diverse activiteiten zijn opgestart om de inwoners meer bij de politiek te betrekken. In juni 2017 is het verbeterplan 'van buiten naar binnen' geëffectueerd, waarbij de kloof tussen burgers en politiek wordt verkleind. Hierin is bijzondere aandacht voor de jeugdige inwoners. Diverse acties uit dit plan zullen ook zijn beslag krijgen in 2018. Daarnaast zullen in het kader van het organisatieontwikkelproces nieuwe stappen worden gezet per taakgebied (dienstverlening versterken, regie versterken en behouden in control zijn) om te komen tot andere rolopvatting voor medewerkers.		
		Weth. Briels	Beleid en Projecten	2017
De huidige constructieve samenwerking met Wmo-raad en dorpsraden wordt gecontinueerd. Om in gesprek te komen met inwoners in de eigen leefomgeving kunnen buurten/wijken zich aanmelden voor een buurtschouw. De organisatie hiervan wordt in handen gegeven van de buurt(vereniging) zelf; zij bepaalt de inhoud van de buurtschouw.		Opgenomen in de reguliere werkprocessen.		
		Burgemeester	Beleid en Projecten	Oktober 2018

De 'leidraad kabinet en representatie' wordt geëvalueerd en vernieuwd.

De Leidraad Kabinet en Representatie dateert van 2008 en is voor het laatst aangepast in 2011. Een herijking is noodzakelijk, omdat in de loop der tijden situaties zijn gewijzigd. Denk bijvoorbeeld aan Koningsdag in plaats van Koninginnedag en het feit dat de brandweer is ondergebracht bij de Veiligheidsregio Brabant Zuidoost. Met een aanpassing van de leidraad kan ook een heroverweging plaatsvinden van representatieve activiteiten vanuit het gemeentebestuur.

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmarekening. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

Alle 54 beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmarekening; 39 verplichte, 11 facultatieve en 4 eigen indicatoren. Per programma wordt een aantal relevante indicatoren opgesomd. De verdeling van de indicatoren over de programma's is gebaseerd op de wettelijke regeling. Hierin is aangegeven welke indicator past bij welk taakveld.

De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blaauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
6 Vertrouwen in de manier waarop gemeent wordt bestuurd	Percentage	n.v.t.	niet gemeten	niet gemeten

bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 7 - RELATIE TUSSEN BURGERS EN BEDRIJVEN

Taakveld Omschrijving			Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017
0.1	Bestuur	lasten	€ 1.264.363	€ 1.303.983	€ 1.347.715
		batens	€ 0	€ 13.801	€ 43.831
		saldo	€ -1.264.363	€ -1.290.182	€ -1.303.884
0.10.7	Mutaties reserves programma 7	lasten	€ 0	€ 30.000	€ 30.000
		batens	€ 0	€ 30.000	€ 30.643
		saldo	€ 0	€ 0	€ 643
TOTAAL PROGRAMMA 7		lasten	€ 1.264.363	€ 1.333.983	€ 1.377.715
		batens	€ 0	€ 43.801	€ 74.474
		saldo	€ -1.264.363	€ -1.290.182	€ -1.303.240

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afdeling	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2016	Uitgaven 2017	Saldo
---------	-------------	----------	------	------------	---------	-------------------	---------------	-------

P7 Krediet 20 jaar Laarbeek

7.001.5005	Burgemeester	DI	2017	2 ^e TR 2017	20.000	0	18.027	1.973
------------	--------------	----	------	------------------------	--------	---	--------	-------

Op zondag 8 oktober 2017 is met onze inwoners gevierd dat Laarbeek 20 jaar bestaat. De activiteiten vonden in en om het gemeentehuis plaats. Het was een mooie dag en er was volop belangstelling vanuit onze burgers. Per saldo is een klein overschot gerealiseerd.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P7 Voorbereiding uitvoering nieuw beleid

7.002.1001	Meulensteen	BV	2003	27-3-2003	200.000	0	0	200.000
------------	-------------	----	------	-----------	---------	---	---	---------

Het betreft een voortdurend voorbereidingskrediet op basis van de financiële verordening. Eventuele beschikking over dit krediet wordt vervolgens meegenomen bij de definitieve vaststelling van het betreffende krediet.

4.8. Programma Financiën en bedrijfsvoering

In de huidige netwerksamenleving is het niet meer één partij die bepaalt. Meer en meer hebben verschillende partijen elkaar nodig om opgaven aan te pakken en resultaten te kunnen boeken.

Ambities

- De gemeente Laarbeek beschikt over een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering.
- De gemeente Laarbeek kent een gezonde financiële positie.
- Wij streven naar een evenwichtige ontwikkeling van de lokale lastendruk.
- De uitvoeringsorganisatie Peel 6.1 wordt lean en op basis van business cases ingericht. Daarbij wordt onderzocht of inbreng van een taak voordelen oplevert en wat het gevolg is voor de latende organisatie. Er is sprake van een gezonde en qua omvang stabiele, latende organisatie.

Voortgang 2017

Legenda mbt status beleidsverantwoording:

	Gereed/afgerond
	Actie ondernomen
	Nog geen actie ondernomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we er voor gedaan in 2017 ?	Status	Verantwoordelijke Portefeuillehouder	Verantwoordelijke Afdeling	Planning (maand-jaar)
		Weth. Meulensteen	Staf	Juli 2018
Jaarlijks wordt een nota Risicomanagement opgesteld, waarin de kwantificering van de risico's is opgenomen.		Ten behoeve van de jaarrekening en de begroting worden de risico's geactualiseerd en op één moment vervat in een nieuwe nota risico-management 2018.		
		Weth. Meulensteen	Bedrijfsvoering	2017
De aanbevelingen van de financiële foto worden gebruikt en vertaald in een plan van aanpak. Het gaat daarbij om het opstellen van een gevoeligheidsanalyse van de bouwgrondexploitaties (2016) en een verkenning van bezuinigingen 2.0 (2017).		Het periodiek uitvoeren van gevoeligheidsanalyses (Monte Carlo) is al een aantal jaren onderdeel van het proces bouwgrondexploitaties en dus gerealiseerd. Verkenningen op bezuinigingen is een continu proces, en vormt onderdeel van het proces van de totstandkoming van de Kadernota en Begroting.		
		Weth. Meulensteen	Bedrijfsvoering	
Financiële uitwerking wordt gegeven aan de bezuinigingsopdracht zoals opgenomen in de begroting in een aparte paragraaf bezuinigingen.		Deze doelstelling is in de begroting 2016 en 2017 reeds gerealiseerd.		
		Weth. Buter	Bedrijfsvoering	Juli 2018

De continuïteit van de bedrijfsvoering wordt mede gewaarborgd door het verkleinen van het aantal risicovolle eenpersoonsfuncties (2017-2018).		Het verkleinen van het aantal eenpersoonsfuncties wordt betrokken bij de aanpak van de personele knelpunten in de ambtelijke organisatie. Een en ander moet zijn beslag krijgen in de Kadernota 2019 met besluitvorming in juli 2018.		
		Weth. Buter	Bedrijfsvoering	2017
Directe aansluiting op de samenleving door de gemeente Laarbeek vraagt een flexibele organisatie om op ontwikkelingen in te kunnen spelen. Onze organisatie geeft op slagvaardige wijze uitvoering aan wettelijke taken en bestuurlijke doelstellingen, waarbij een nieuw op te stellen HRM-beleid management en medewerkers faciliteert om op een taakvolwassen, professionele en ook plezierige wijze hun werk te kunnen doen.		Er is samen met OR en P&O een HRM-agenda opgesteld die in 2017 en 2018 programmatisch wordt gevolgd. Onderdelen daarvan zijn herziening van de secundaire arbeidsvoorwaarden en trainingen van het personeel.		
		Weth. Buter	Bedrijfsvoering	april 2017
Bij inkoop en aanbesteding wordt aandacht besteed aan de invulling van Social Return.		Met de vaststelling van het nieuwe inkoopbeleid in maart 2017 is dit gerealiseerd, hetgeen in het 2 ^e kwartaal in de werkwijzen verder is geïmplementeerd.		
		Weth. Meulensteen	Bedrijfsvoering	2018
Evaluatie van de planning en controlcyclus en de bijbehorende instrumenten.		Evaluatie van de instrumenten van de planning en controlcyclus heeft in 2017 plaatsgevonden. Aan de hand van verbetervoorstellen zal daar waar mogelijk de cyclus in 2018 worden aangepast, maar niet alle instrumenten tegelijk.		
		Weth. Buter	Staf	2018
Directe aansluiting op de samenleving door de gemeente Laarbeek vraagt een flexibele organisatie om op ontwikkelingen in te kunnen spelen. Onze slanke organisatie geeft op slagvaardige wijze uitvoering		Het programma is in overleg met de OR opgesteld en wordt ook in 2018 uitgevoerd als organisatie-ontwikkeling.		

aan wettelijke taken en bestuurlijke doelstellingen, waarbij een nieuw op te stellen HRM-beleid management en medewerkers faciliteert om op een taakvolwassen, professionele en ook plezierige wijze hun werk te kunnen doen.

(openstaand voornemen 2016)

Beleidsindicatoren

Vanaf 2017 is het verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en programmarekening. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

Alle 54 beleidsindicatoren zijn verwerkt in deze programmarekening; 39 verplichte, 11 facultatieve en 4 eigen indicatoren. Per programma wordt een aantal relevante indicatoren opgesomd. De verdeling van de indicatoren over de programma's is gebaseerd op de wettelijke regeling. Hierin is aangegeven welke indicator past bij welk taakveld.

De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blaauw: Laarbeek scoort ongeveer gelijk aan de gemiddelde gemeente (afwijking maximaal 5%).

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
1 Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2017	4,44	niet gemeten
2 Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2017	4,44	niet gemeten
3 Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2017	niet gemeten	niet gemeten
4 Externe inhuur	Kosten als percentage van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2017	niet gemeten	niet gemeten
5 Overhead	Percentage van de totale lasten	2017	10,65%	niet gemeten

bron: eigen informatie

Wat heeft het gekost ?

PROGRAMMA 8 - FINANCIËN EN BEDRIJFSVOERING

Taakveld Omschrijving			Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017
0.4	Overhead	lasten	€ 5.558.793	€ 5.568.547	€ 5.645.330
		baten	€ 455.315	€ 472.915	€ 558.968
		saldo	€ -5.103.478	€ -5.095.632	€ -5.086.362
0.5	Treasury	lasten	€ 76.303	€ -134.610	€ -79.021
		baten	€ 175.334	€ 259.528	€ 232.257
		saldo	€ 99.031	€ 394.138	€ 311.278
0.61	OZB woningen	lasten	€ 302.691	€ 302.691	€ 321.131
		baten	€ 2.392.000	€ 2.479.000	€ 2.483.855
		saldo	€ 2.089.309	€ 2.176.309	€ 2.162.723
0.62	OZB niet-woningen	lasten	€ 1.400	€ 1.400	€ 20.899
		baten	€ 1.331.000	€ 1.533.000	€ 1.517.301
		saldo	€ 1.329.600	€ 1.531.600	€ 1.496.402
0.64	Belastingen overig	lasten	€ 736	€ 736	€ 428
		baten	€ 17.999	€ 17.999	€ 16.804
		saldo	€ 17.263	€ 17.263	€ 16.376
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 25.457.528	€ 26.118.252	€ 26.195.219
		saldo	€ 25.457.528	€ 26.118.252	€ 26.195.219
0.8	Overige baten en lasten	lasten	€ 1.114.123	€ 0	€ -117.434
		baten	€ 507.000	€ 0	€ -26.974
		saldo	€ -607.123	€ 0	€ 90.460
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	lasten	€ 100.000	€ 120.000	€ 203.697
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -100.000	€ -120.000	€ -203.697

0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 776.709	€ 88.755	€ 0
		saldo	€ 776.709	€ 88.755	€ 0
0.10.8	Mutaties reserves programma 8	lasten	€ 0	€ 2.018.007	€ 2.018.007
		baten	€ 489.862	€ 2.717.696	€ 2.748.919
		saldo	€ 489.862	€ 699.689	€ 730.912
TOTAAL PROGRAMMA 8		lasten	€ 7.154.046	€ 7.876.771	€ 8.013.037
		baten	€ 31.602.747	€ 33.687.145	€ 33.726.350
		saldo	€ 24.448.701	€ 25.810.374	€ 25.713.312

Lopende projecten

Krediet	Port.houder	Afdeling	Jaar	Raadsbesl.	Krediet	Uitgaven t/m 2016	Uitgaven 2017	Saldo
P8 2017: Aanpak vijver gemeentehuis								
7.001.1019	Buter	BV	2017	20-4-2017	50.000	0	44.539	5.461
Aanlegwerkzaamheden zijn uitgevoerd, project verkeert momenteel in de nazorg/onderhoud fase.								
P8 2016 en 2017: Uitbreiding hardware								
7.001.4050	Burgemeester	DI	2016	8-12-2016	130.000	46.810	86.157	-/- 2.967
De geplande investeringen voor 2016 en 2017 zijn uitgevoerd conform plan. Het krediet wordt met een gering tekort afgesloten. Dit krediet kan afgesloten worden.								
P8 2016: Mercedes-pickup type 314-hoofdz.groen								
7.001.6025	Meulensteen	OB	2016	7-7-2016	34.000	0	45.721	-/- 11.721
Dit betreft een vervangingsinvestering die in 2016/begin 2017 wordt uitgevoerd. Dit krediet kan afgesloten worden.								
P8 2016: Mercedes-bestelbus type 511-calamiteitenbus								
7.001.6026	Meulensteen	OB	2016	7-7-2016	37.000	0	51.329	-/- 14.329
Dit betreft een vervangingsinvestering die onlangs is aangeschaft. Dit krediet kan afgesloten worden.								
P8 2016: Mercedes-pickup type 511-geschikt strooivoertuig								
7.001.6027	Meulensteen	OB	2016	7-7-2016	46.000	0	47.632	-/- 1.632
Dit betreft een vervangingsinvestering die onlangs is aangeschaft. Dit krediet kan afgesloten worden.								
P8 2016: Scania vrachtwagen Buitendienst								

7.001.6028	Meulensteen	OB	2016	7-7-2016	178.000	0	152.470	25.530
------------	-------------	----	------	----------	---------	---	---------	--------

Dit betreft een vervangingsinvestering die onlangs is aangeschaft.

Dit krediet kan afgesloten worden.

P8 2003: Uitvoeringsbudget organisatieontwikkeling

7.002.1803	Buter	Secr.	2003	Diverse	428.084	407.481	17.285	3.318
------------	-------	-------	------	---------	---------	---------	--------	-------

Het nu nog aanwezige krediet wordt ingezet voor het organisatieontwikkelingstraject.

5. Financiële recapitulatie

5.1. Samenvatting programma's

Recapitulatie Programmarekening 2017

Program Omschrijving		Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017
1 Veiligheid	lasten	€ 1.493.342	€ 1.578.090	€ 1.465.594
	baten	€ 62.780	€ 124.431	€ 82.947
	saldo	€ -1.430.562	€ -1.453.659	€ -1.382.647
2 Woonklimaat en leefklimaat	lasten	€ 5.511.401	€ 7.593.526	€ 7.243.742
	baten	€ 606.298	€ 2.105.500	€ 1.844.628
	saldo	€ -4.905.103	€ -5.488.026	€ -5.399.114
3 Gezondheid en zorg	lasten	€ 11.611.892	€ 12.150.450	€ 12.406.672
	baten	€ 530.291	€ 565.791	€ 466.811
	saldo	€ -11.081.601	€ -11.584.659	€ -11.939.862
4 Welzijn en onderwijs	lasten	€ 2.504.621	€ 5.740.681	€ 5.856.581
	baten	€ 712.641	€ 3.893.522	€ 3.944.060
	saldo	€ -1.791.980	€ -1.847.159	€ -1.912.521
5 Economie en werkgelegenheid	lasten	€ 8.134.552	€ 14.931.161	€ 13.245.433
	baten	€ 3.375.784	€ 9.972.261	€ 10.576.810
	saldo	€ -4.758.768	€ -4.958.900	€ -2.668.622
6 directe dienstverlening	lasten	€ 3.378.415	€ 3.417.993	€ 3.345.183
	baten	€ 4.162.091	€ 4.230.204	€ 4.138.008
	saldo	€ 783.676	€ 812.211	€ 792.825
7 Relatie tussen burgers en bestuur	lasten	€ 1.264.363	€ 1.333.983	€ 1.377.715
	baten	€ 0	€ 43.801	€ 74.474
	saldo	€ -1.264.363	€ -1.290.182	€ -1.303.240
8 Financiën en bedrijfsvoering	lasten	€ 7.154.046	€ 7.876.771	€ 8.013.037
	baten	€ 31.602.747	€ 33.687.145	€ 33.726.350
	saldo	€ 24.448.701	€ 25.810.374	€ 25.713.312
TOTAAL PROGRAMMAREKENING		lasten	€ 41.052.632	€ 54.622.655
		baten	€ 41.052.632	€ 54.622.655
		saldo	€ 0	€ 1.900.131

5.2. Programmaplan 2017

Verantwoording 2017	Progr.	Lasten	Baten	Saldo	Taakvelden
Programma 1 Veiligheid	01	€ 1.465.594	€ 54.662	€ 1.410.932	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.1
Programma 2 Woonklimaat en leefklimaat	02	€ 6.802.586	€ 1.232.170	€ 5.570.416	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.2
Programma 3 Gezondheid en zorg	03	€ 12.406.672	€ 466.811	€ 11.939.862	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.3
Programma 4 Welzijn en onderwijs	04	€ 2.906.830	€ 376.548	€ 2.530.282	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.4
Programma 5 Economie en werkgelegenheid	05	€ 13.245.433	€ 10.365.489	€ 2.879.944	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.5
Programma 6 Directe dienstverlening	06	€ 3.345.183	€ 4.136.841	€ -791.658	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.6
Programma 7 Relatie tussen burgers en bestuur	07	€ 1.347.715	€ 43.831	€ 1.303.884	diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.7
Programma 8 Financiën en bedrijfsvoering	08	€ 0	€ 0	€ 0	diverse taakvelden, excl.taakvelden 0.4 / 0.5 / 0.61 / 0.62 / 0.64 / 0.7 / 0.8 / 0.9 / 0.10.8 / 0.11
Algemene dekkingsmiddelen	08	€ 263.437	€ 30.445.436	€ -30.181.999	0.5-treasury / 0.61-ozb woningen / 0.62-ozb niet-woningen / 0.64-belastingen overig / 0.7-algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
Overhead	08	€ 5.645.330	€ 558.968	€ 5.086.362	0.4-overhead
Heffing VpB	08	€ 203.697	€ 0	€ 203.697	0.9-verenigingsbelasting
Onvoorzien	08	€ -117.434	€ -26.974	€ -90.460	0.8-overige baten en lasten
Saldo baten en lasten		€ 47.515.043	€ 47.653.783	€ -138.740	
Mutaties reserves programma 1	01	€ 0	€ 28.285	€ -28.285	0.10.1-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 2	02	€ 441.156	€ 612.458	€ -171.302	0.10.2-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 3	03	€ 0	€ 0	€ 0	0.10.3-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 4	04	€ 2.949.751	€ 3.567.512	€ -617.761	0.10.4-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 5	05	€ 0	€ 211.322	€ -211.322	0.10.5-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 6	06	€ 0	€ 1.167	€ -1.167	0.10.6-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 7	07	€ 30.000	€ 30.643	€ -643	0.10.7-mutaties reserves
Mutaties reserves programma 8	08	€ 2.018.007	€ 2.748.919	€ -730.912	0.10.8-mutaties reserves
Resultaat		€ 52.953.957	€ 54.854.087	€ -1.900.130	0.11 -resultaat van de rekening van baten en lasten

6. Jaarrekening 2017

6.1 Balans per 31-12-2017

Activa		Ultimo 2017		Ultimo 2016
Vaste activa				
<u>Immateriële vaste activa</u>		196.278	187.089	187.089
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	196.278		187.089	
<u>Materiële vaste activa</u>		48.028.468		48.251.813
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	10.275.310		9.782.739	
- Overige investeringen met een economisch nut	35.781.856		36.440.045	
- Strategische gronden	350.405		203.934	
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	1.620.896		1.825.095	
<u>Financiële vaste activa</u>		5.392.443		5.417.553
- Leningen aan:				
- deelnemingen	4.054.309		4.054.309	
- overige verbonden partijen	363.851		485.135	
- Overige langlopende leningen u/g	60.593		71.035	
- Overige uitzettingen met looptijd > 1 jaar	913.691		807.074	
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0		0	
Totaal vaste activa		53.617.189		53.856.455
Viottende activa				
<u>Voorraden</u>		28.030.125		29.472.643
- Gronden en hulpstoffen:				
- niet in exploitatie genomen gronden				
- diverse gronden	0		0	
- overige grond- en hulpstoffen	161		328	
- Onderhanden werk inzake grondexploitatie	28.029.964		29.472.315	
<u>Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar</u>		5.901.260		7.135.861
- Vorderingen op openbare lichamen	3.123.167		2.910.904	
- Overige vorderingen	633.428		2.656.501	
- rekening courant Exploitiatiemij De Hoge Regt	481.553		2.108	
- uitzetting in 's Rijks schatkist	1.663.112		1.566.349	
<u>Liquide middelen</u>		201.756		345.690
- Kassaldi	7.369		9.417	
- Banksaldi	194.387		336.273	
<u>Overlopende activa</u>		1.772.196		1.949.972
- Nog te ontvangen posten	1.772.196		1.949.972	
<u>Kruisposten</u>	-29	-29	189.762	189.762
Totaal viottende activa		35.905.309		39.093.929
Totaal generaal		89.522.498		92.950.384

Passiva		Ultimo 2017		Ultimo 2016
Vaste passiva				
<u>Eigen vermogen</u>		46.680.902		46.542.163
- Algemene reserve	8.642.921		12.159.251	
- Bestemmingsreserves	36.137.851		33.655.119	
- Nog te bestemmen resultaat	1.900.130		727.793	
 <u>Voorzieningen</u>		5.726.724		6.160.082
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.582.999		4.505.679	
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	1.143.725		1.654.403	
 <u>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer</u>		27.349.265		26.231.794
- Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	27.255.787		26.076.548	
- overige binnenlandse sectoren	28.417		88.920	
- Waarborgsommen	65.061		66.326	
Totaal vaste passiva		79.756.892		78.934.039
Viottende passiva				
<u>Netto viottende schulden met een looptijd korter dan een jaar</u>		6.456.901		10.952.103
- Kasgeldleningen	3.999.825		7.499.825	
- Overige schulden	2.457.076		3.452.278	
 <u>Overlopende passiva</u>		3.308.705		3.064.243
- Nog te betalen posten	3.203.786		2.959.324	
- Vooruitontvangen bedragen Rijk	72.760		72.760	
- Overige vooruitontvangen bedragen	32.159		32.159	
Totaal viottende passiva		9.765.606		14.016.346
Totaal generaal		89.522.498		92.950.384
Waarborgsommen en garanties (x 1.000)		48.363		51.497

6.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen, dan wel schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Activa

Vaste activa

Artikel 35 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringsdragen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings-, dan wel vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde immateriële vast actief. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening.

Materiële vaste activa

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de uitgifteprijs (dit is de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde indien deze naar verwachting duurzaam zijn. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de door de gemeenteraad vastgestelde "Financiële verordening gemeente Laarbeek".

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

De infrastructurele werken in openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen worden geactiveerd en afgeschreven. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven).

Financiële vast activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijk afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Op grond van artikel 36 BBV worden in de balans onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. Kapitaalverstrekking aan:
 - deelnemingen
 - gemeenschappelijke regelingen
 - overige verbonden partijen
- b. Langlopende leningen aan:
 - openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a van de Wet financiering decentrale overheden
 - deelnemingen
 - woningcorporaties
 - overige verbonden partijen
- c. Overige langlopende leningen
- d. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
- e. Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
- f. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Het begrip rentetypische looptijd verdient een toelichting. Het gaat bij dit begrip om de definitie vanuit de Wet fido en is ingegeven door beheersing van renterisico's. De definitie luidt: het tijdsinterval gedurende de looptijd van een geldlening, waarin op basis van de leningsvoorwaarden van de geldlening sprake is van een door de verstrekker van de geldlening beïnvloedbare constante rentevergoeding. Voor een uitzetting die een looptijd kent van tien jaar met een vaste rente, geldt dat deze altijd als vast activum dient te worden opgenomen ook al resteert er minder dan 1 jaar van de oorspronkelijke looptijd.

Van een deelneming is krachtens artikel 1e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Flottende activa

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

De overige grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs worden de grond- en hulpstoffen tegen deze lagere marktwaarde afgewaardeerd.

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting, dan wel het voorzienbare verlies. Hierop zijn twee uitzonderingen: de voorzieningen voor pensioenverplichting voor wethouders en de egalisatie rioolheffing.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders wordt op de contante waarde van de toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd door:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten.*
- b. bestaande risico's op balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijk te schatten is.*
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie.*
- d. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.*

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van een jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantiestellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

A stylized handwritten signature in blue ink, consisting of a large 'B' followed by a cursive flourish.

6.3 Toelichting op de balans per 31-12-2017

(bedragen X € 1.000)

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 1-1-2017	Boekwaarde 31-12-2017
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	187	196
	<u>187</u>	<u>196</u>

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vast activa.

	Boekwaarde 1-1-2017	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2017
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	187	304		52	196

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde 1-1-2017	Boekwaarde 31-12-2017
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	9.783	10.275
- Overige investeringen met economisch nut	36.440	35.782
- Strategische gronden	204	350
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	1.825	1.621
	<u>48.252</u>	<u>48.028</u>

De investeringen met economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde 1-1-2017	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2017
Strategische gronden	204	146			350
Gronden en terreinen	735	44			779
Woonruimten	15	165		2	178
Bedrijfsgebouwen	34.694	207	9	1.282	33.610
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	9.782	774		281	10.275
Vervoermiddelen	5	297		1	301
Machines, apparaten en installaties	966	225		299	892
Overige materiële activa	25			3	22
	<u>46.426</u>	<u>1.858</u>	<u>9</u>	<u>1.868</u>	<u>46.407</u>

De investeringen met maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde 1-1-2017	Inves- teringen	Desinves- teringen	Bijdrage derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2017
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (t/m 2016)	1.821	0	134		76	1.611
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (m.i.v 2017)		2.102	1.729		366	7
Machines, apparaten en installaties, maatsch.nut	4				2	2
Overige materiële vaste activa		49			49	
	<u>1.825</u>	<u>2.151</u>	<u>1.863</u>		<u>493</u>	<u>1.620</u>

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het verslagjaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 1-1-2017	Inves- teringen	Desinves- teringen	Aflossing/ afschrijving	Boekwaarde 31-12-2017
Langlopende leningen aan deelnemingen	4.054				4.054
Langlopende leningen overig verbonden partijen	486			122	364
Overige langlopende leningen	71			10	61
Overige uitzettingen met looptijd >= 1 jaar	807	107			914
Bijdragen aan activa van derden		6		6	
	<u>5.418</u>	<u>113</u>		<u>138</u>	<u>5.393</u>

Een nadere specificatie van de financiële activa is als volgt:

		Boekwaarde 1-1-2017	Boekwaarde 31-12-2017
Deelnemingen	Aandelen Brabant Water	2	2
	Aandelen BNG	43	43
	Aandelen SOK Laarsche Velden Noord	9	9
	Geldlening Exploitiatiemij De Hoge Regt	4.000	4.000
	Deze geldlening dient contractueel door de tegenpartij in 2018 afgelost te worden. Vanwege de vertragingen aangaande de woningbouwuitgifte is het niet de verwachting, dat deze gelden in 2018 terugvloeien naar de gemeente. Of en wanneer de lening wordt afgelost is afhankelijk van de looptijd van het complex en het daaruit te verwachten resultaat. Gezien de onzekerheden hieromtrent is het college van mening dat op het moment van het opstellen van de jaarrekening er nog geen sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 lid 1 van het BBV.		
Overige verbonden partijen	Bouwfonds ivm overname HNG door BNG (hiertegenover staat een bestemmingsreserve)	486	364
Overige langlopende leningen	Leningen personeel gemeente	71	61
Overige uitzettingen	Uitvoering startersleningen	807	914
		5.418	5.393

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Boekwaarde 1-1-2017	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en hulpstoffen, gespecificeerd naar:		
-Onderhanden werk inzake grondexploitatie	29.472	28.030
	29.472	28.030

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in het verslagjaar het volgende overzicht worden gegeven:

	Boekwaarde 1-1-2017	Investerings- teringen	Baten	Winst- uitname	Boekwaarde 31-12-2017
Complex					
Laarsche Velden	639	37	1.021	857	512
Beekse Akkers	7.954	291	1.258	937	7.924
Bedrijventerrein Bemmer fase 4	16.621	576	433		16.763
D'n Hoge Suute	2.683	105	217	17	2.588
Nieuwenhof 2014	1.999	765	1.491		1.273
De nieuwe Hees	-94	17	312		-390
Vogelenzang	85	8	145		-52
Cluster Beek	8	6			14
Herontwikkeling Piet van Thielplein		1	186		-185
Landbouwonwikkelingsgebied Mariahout	-90	4			-86
	29.804	1.811	5.064	1.811	28.362
Voorzieningen gevormd i.v.m niet sluiten exploitaties	332				332
Totaal gecorrigeerde boekwaarde	29.472				28.030

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van een jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Gecorrigeerd saldo	Saldo	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo
	1-1-2017	31-12-2017		31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	2.911	3.123		3.123
Overige vorderingen				
Debiteuren	2.143	400	21	378
Belastingdebiteuren	335	255		255
Debiteuren sociale zaken	178			
Rekening courant Expl.mij De Hoge Regt	2	482		482
BNG Schatkistbankieren	1.566	1.663		1.663
	7.135	5.922	21	5.901

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

		Verslagjaar 2017			
(1)	Drempelbedrag	307,90			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	213	203	112	200
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	95	105	196	108
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag		Verslagjaar 2016			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	41.053			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	41.053			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000		307,90			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	19.140	18.469	10.332	18.430
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	213	203	112	200

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

		Saldo	
		1-1-2017	31-12-2017
Kassaldo	Leges afdeling publiekszaken	9	7
Banksaldi	Bank Nederlandse Gemeenten	336	194
		345	201

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

		Saldo	
		1-1-2017	31-12-2017
Nog te ontvangen bedragen		1.949	1.772
		1.949	1.772

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

		Saldo	
		1-1-2017	31-12-2017
Algemene reserve		12.159	8.643
Bestemmingsreserves		33.655	36.138
Resultaat na bestemming		728	1.900
		46.542	46.681

Het verloop in het verslagjaar wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

	Saldo 1-1-2017	Toe- voeging	Onttrek- kingen	Bestemming resultaat 2016	Saldo 31-12-2017
Algemene reserves					
Algemene reserve	11.726	618	4.846	728	8.225
Algemene reserve ter dekking van financiële risico's	433		16		417
	12.159	618	4.862	728	8.643

Toelichting algemene reserves

Algemene reserve, niet vrij te besteden

Doel: Algemene reserve minimale buffer.

Het minimale niveau van de algemene reserve bedraagt de berekende weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit wisselt per jaar. Het minimale niveau bedraagt op dit moment € 3.100.000.

Algemene reserve ter dekking van financiële risico's

Doel: Deze reserve moet de risico's die de gemeente loopt af kunnen dekken. De reserve wordt gebruikt voor het opvangen van eenmalige financiële risico's; voor structurele tegenvallers moet dekking worden gevonden binnen de begroting (exploitatie). Dit deel van de algemene reserve is vrij besteedbaar, en kan daarom zonder gevolgen voor de begroting worden aangewend voor het opvangen van incidentele tegenvallers.

Bestemmingsreserves

	Saldo 1-1-2017	Toe- voeging	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2017
Afschrijvingsreserves	22.128	2.895	764	24.259
Incidenteel nieuw beleid	419	61	107	373
Reserve Verkoopsom HNG	486		121	365
Reserve Startersleningen	1.500			1.500
Reserve Grondexploitatie-risico	2.806		260	2.546
Reserve Bovenwijkse voorzieningen	390		3	387
Reserve Kwaliteitsverbetering buitengebied	1.570	41	292	1.319
Reserve Organisatieontwikkeling (pr.1)	103		17	86
Reserve Kunst- en Cultuurfonds	71	9	10	70
Reserve Duurzaamheidsfonds	971		34	937
Reserve Zonnepanelenproject Brabant-Zuidoost		1.540		1.540
Reserve Reconstructiewet	198		61	137
Reserve Monumentenbeleid	8		8	
Reserve Volkshuisvesting	490			490
Reserve Recreatie en toerisme	72		7	65
Reserve Sociale activering	41			41
Reserve Decentralisaties Sociaal Domein	1.314		408	906
Reserve Dorpsontwikkelingsplannen	81		55	26
Reserve Accommodatiebeleid	42	15		57
Reserve Bomenfonds	146	200	25	321
Reserve Voorzieningclusters Laarbeek				
Reserve herstructurering Wsw	24			24
Reserve flexibele beloning	334		64	270
Reserve Opleidingen	339	59	59	339
Reserve NUP-gelden (e-overheid)	125		44	81
Totaal bestemmingsreserves	33.657	4.820	2.339	36.138

Toelichting bestemmingsreserves

Afschrijvingsreserves

Doel: De afschrijvingsreserves worden in stand gehouden ter dekking van de afschrijvingslasten van de bijbehorende investeringsprojecten.

Voeding: Goedkeuring door de gemeenteraad van verschillende investeringskredieten.

Maximale omvang: De maximale omvang van deze reserve is niet bepaald. Elk jaar moet de omvang van de reserve gelijk zijn aan de omvang van de boekwaarde van de activa die ten laste van deze reserve worden afgeschreven.

Reserve incidenteel nieuw beleid

Doel: Deze reserve is in het leven geroepen om het saldo van de stelpost Incidenteel nieuw beleid beschikbaar te houden, als beleidswensen niet in het huidige dienstjaar tot realisatie komen.

Voeding: De mutatie op deze reserve betreft het saldo van de stelpost incidenteel nieuw beleid. Per jaar wordt het restantbudget bepaald. Dit budget wordt in een volgend dienstjaar weer beschikbaar gesteld voor de bedoelde incidentele beleidswensen.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: Het kan voorkomen dat ingestemd wordt met een beleidswijziging. Tegelijk met het besluit wordt vaak een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het beleid. In geval dat de kosten in een later dienstjaar gemaakt worden, verdwijnt het budget automatisch in het rekeningsaldo. Om dit te voorkomen kan het budget tijdelijk toegevoegd worden aan de reserve incidenteel nieuw beleid. Dit heeft tot gevolg dat over dergelijk incidenteel nieuw beleid niet opnieuw dekking gevonden moet worden in het latere dienstjaar.

Reserve Verkoopsom HNG

Doel: Deze reserve is bedoeld om het wegvallen van dividendinkomsten te compenseren. Uit deze reserves wordt jaarlijks € 121.000 besteed ten gunste van de exploitatie.

Voeding: Eenmalige voeding in 1996 door storting van de opbrengst van de verkoopsom Hypotheekfonds Nederlandse Gemeenten (HNG).

Maximale omvang: In 2021 is de reserve volledig besteed en ontstaat een tekort in de begroting van € 121.000.

Toelichting: Bij de verkoop van het Hypotheekfonds Nederlandse Gemeenten in 1996 is de tot op dat moment structurele uitkering van de ledenrekening van € 121.000 komen te vervallen. De door de gemeente ontvangen verkoopsom is in zijn totaliteit in de reserve Verkoopsom HNG gestort. Hieraan kan in principe jaarlijks tot en met 2020 een bedrag ter hoogte van de vervallen uitkering worden onttrokken.

Reserve Startersleningen

Doel: In het verleden heeft de gemeenteraad meerdere keren besloten tot het verstrekken van startersleningen. Per saldo is een bedrag beschikbaar voor startersleningen van € 1.500.000. De uitvoering gebeurt door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn). Doel van deze reserve is het zichtbaar maken van de rekeningcourantverhouding met het (SVn).

Voeding: De reserve is in drie termijnen gevuld (2006: € 300.000 ten laste van de algemene reserve, 2011: € 900.000 ten laste van de reserve grondexploitatie- en in 2015: € 300.000 ten laste van complex Beekse Akkers).

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: De reserve is in het leven geroepen omdat diverse startersleningen verstrekt worden. Met het SVn is een rekening courantverhouding ingericht. Zij verstrekken de leningen en gemeente maakt hiervoor geld beschikbaar. Er is sprake van een revolving fund. Dit betekent dat de ontvangen aflossing direct opnieuw geïnvesteerd kan worden door SVn. Met het beschikbaar gestelde bedrag worden steeds nieuwe leningen versterkt. Het beschikbaar gesteld bedrag komt dus niet meer terug bij de gemeente.

Reserve Grondexploitatie- en risico

Doel: De reserve Grondexploitatie- en risico fungeert als bedrijfsbuffer voor het opvangen van risico's die inherent zijn aan de bouw- grondexploitatie.

Voeding: Bij het realiseren van winst uit de diverse bestemmingsplannen wordt deze winst toegevoegd aan deze reserve.

Verliezen worden uiteraard hieraan onttrokken.

Voor deze reserve is geen maximumomvang bepaald.

Reserve Bovenwijkse voorzieningen

Doel: De reserve bovenwijkse voorzieningen biedt ruimte voor eenmalige dekking van investeringen, die vallen binnen de context van bovenwijkse voorzieningen. In 2011 is de nota (fonds) bovenwijkse voorzieningen gemaakt waarin de spelregels en criteria (paragraaf 3.3 van de nota) zijn opgenomen met betrekking tot de voeding en besteding van deze reserve.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Kwaliteitsverbetering buitengebied

Doel: Deze reserve wordt besteed voor het uitvoeren van een aantal projecten die opgenomen zijn in de Structuurvisie.

Voeding: In 2011 zijn alle bedragen die ontvangen zijn in het kader van de BIO-regeling aan deze reserve toegevoegd.

Ook zijn ontvangen bijdragen in het kader van Ruimte-voor-ruimte aan deze reserve toegevoegd. Er wordt geen rente aan deze reserve toegevoegd.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: Hoewel niet juridisch afdwingbaar heeft de gemeente in de Structuurvisie een aantal maatregelen opgenomen die de kwaliteit van het buitengebied bevorderen. Dergelijke maatregelen worden bekostigd uit deze reserve. Ook is een aantal bijdragen ontvangen van externe partijen. De betreffende bijdragen zijn bedoeld als compensatie voor verloren natuur. Afsproken is (hoewel juridisch niet afdwingbaar) om de ontvangen bijdragen uit te geven aan het verbeteren van de kwaliteit van het buitengebied.

Reserve Organisatieontwikkeling

Doel: De reserve heeft als doel het financieren van diverse ontwikkelingstrajecten. Er kunnen verschillende oorzaken zijn waardoor het nodig is een ontwikkeltraject in gang te zetten. Denk bijvoorbeeld aan de kosten van studie van medewerkers die een andere taak krijgen door de bezuinigingsoperatie. Ook kan deze reserve ingezet worden ter bestrijding van (aanloop) kosten van de gemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: deze reserve is gekoppeld aan het krediet 'organisatie ontwikkeling'. Na besteding van dit krediet blijft een restant over van ongeveer € 80.000. Dit bedrag is met name opgebouwd door in de afgelopen jaren rente aan de reserve toe te voegen.

Reserve Kunst- en cultuurfonds

Doel: De doelstelling van deze reserve is het (mede)financieren van beeldende kunst opdrachten en/of vormgeving in de openbare ruimte en het financieel ondersteunen van incidentele activiteiten/projecten of vernieuwende initiatieven in het kader van de culturele infrastructuur.

Voeding: In het verleden werd per verkochte m2 bouwgrond een bedrag toegevoegd aan deze reserve. Sinds 2016 is de BBV gewijzigd waarbij het opnemen van bijdragen aan reserves vanuit de grondexploitatie niet meer is toegestaan.

Maximale omvang: € 500.000.

Reserve Duurzaamheidsfonds

Met het vaststellen van de programmabegroting 2016 heeft de raad ingestemd met de vorming van de reserve Duurzaamheidsfonds'.

Doel: Deze reserve is bestemd om allerlei maatregelen te stimuleren die in het kader van duurzaamheid getroffen worden. Het verduurzamen van Laarbeek is speerpunt van beleid en daarom is destijds € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld via deze reserve.

Voeding: In 2016 is eenmalig € 1,0 miljoen aan deze reserve toegevoegd. Het bedrag werd onttrokken aan de Algemene Reserve.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Zonnepanelenproject

Op 1 juni 2017 heeft de raad ingestemd met deelname aan het regionale zonnepanelenproject. Om hier serieus vorm aan te geven is een bedrag van € 1,54 miljoen aan deze reserve toegevoegd.

Doel: Deze reserve is bestemd om leningen te verstrekken in het kader van het regionale zonnepanelenproject.

Het verduurzamen van Laarbeek is speerpunt van beleid en de gedachte is dat burgers zonnepanelen willen aanschaffen, als ze ontzorgd worden. De financiering en aanschaf moeten gemakkelijk te realiseren zijn. Het regionale project zorgt hiervoor, waarbij de financiering in de komende 15 jaar terug verdiend wordt.

Voeding: In 2017 is eenmalig € 1,54 miljoen aan deze reserve toegevoegd. Het bedrag werd onttrokken aan de Algemene Reserve.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Reconstructiewet

Doel: Deze reserve wordt besteed aan het uitvoeren van diverse reconstructie- en gebiedsplannen. De projecten vloeien voort uit de bestuursovereenkomst met de provincie, in het kader van de uitvoering van reconstructie- en gebiedsplannen ex artikel 12, tweede lid, van de Reconstructiewet concentratiegebieden. Met verschillende projecten wordt ingespeeld op de actualiteit. In overleg met diverse partners komen projecten tot stand die voor financiering aan de gemeente worden voorgelegd. Het hiervoor beschikbaar gestelde krediet kan flexibel ingezet worden om als cofinanciering te dienen bij het realiseren van diverse plannen met betrekking tot reconstructie.

Voeding: In 2003 is een reserve gevormd van € 100.000. Daar is in 2005 € 500.000 aan toegevoegd.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: Deze gehele reserve is gekoppeld aan het krediet 'uitvoering van reconstructie- en gebiedsplannen'. Na de besteding van dit krediet kan de reserve vervallen.

Reserve Volkshuisvesting

Doel: De reserve volkshuisvesting is ingesteld om diverse knelpunten op te lossen met betrekking tot volkshuisvesting in Laarbeek, onder ander voor het realiseren van inbreidingslocaties.

Voeding: In het verleden werd per verkochte m2 bouwgrond een bedrag toegevoegd aan deze reserve. Sinds 2016 is de BBV gewijzigd waarbij het opnemen van bijdragen aan reserves vanuit de grondexploitatie niet meer is toegestaan.

Maximale omvang: € 500.000.

Reserve Recreatie en toerisme

Doel: Deze reserve is ingesteld om eenmalige projecten in het kader van uitvoering van de Nota recreatie en toerisme te kunnen realiseren. Inmiddels is de Nota recreatie en toerisme vervangen door het programma 'Laarbeek, Waterpoort van de Peel'.

Voeding: De reserve is eenmalig gevoed.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: De reserve zal in de loop van de komende jaren, afhankelijk van de uitvoering van projecten zoals ze zijn opgenomen in het Programma 'Laarbeek, Waterpoort van de Peel', volledig besteed worden.

Reserve Sociale activering

Doel: Deze reserve is in het verleden ontstaan uit de opheffing Stichting Banenpool Gemert. De reserve wordt besteed voor diverse projecten in het kader van armoedebeleid.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: Door jaarlijkse rentetoevoeging aan deze reserve in het verleden is een overschot ontstaan van € 40.000.

Dit bedrag blijft beschikbaar voor nieuwe initiatieven in het kader van sociale activering of armoedebestrijding.

Reserve Sociaal Domein

Met het vaststellen van de programmarekening 2015 heeft de raad ingestemd met het vormen van een egalisatie reserve Sociaal Domein.

Doel: Deze reserve is bedoeld om resultaten die ontstaan bij de taken in het sociaal domein (WMO, Jeugd en BMS) te egaliseren.

In 2015 werd een overschot gerealiseerd terwijl in de toekomst tekorten begroot werden.

Voeding: In 2015 is eenmalig € 1,314 miljoen aan deze reserve toegevoegd.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Dorpsontwikkelingsplannen

Doel: Deze reserve had tot doel om een aantal projecten te financieren die opgenomen zijn in de vastgestelde Idop-plannen.

Inmiddels zijn alle Idop-plannen uitgevoerd en kan het resterende deel besteed worden aan allerlei initiatieven om de dorpen mooier te maken.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Accommodatiebeleid

Doel: Deze reserve is ingesteld om uitvoering te kunnen geven aan de Nota accommodatiebeleid welzijnsinstellingen (raadsbesluit 31 januari 2008). Bij de besteding van deze reserve draait het om een tegemoetkoming in het oplossen van knelpunten met betrekking tot accommodatievraagstukken. In de nota wordt aan de besteding van deze reserve twee voorwaarden verbonden: a) de accommodatie mag niet in eigendom zijn van de gemeente. En b) de Maximale bijdrage is 3 maal de jaarsubsidie aan de vereniging met een maximum van € 25.000. Jaarlijks wordt € 15.000 toegevoegd voor incidentele welzijnsdoelen.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Bomenfonds

Doel: De reserve is bedoeld voor het compenseren van boomschades.

Voeding: Jaarlijks wordt het exploitatie-overschot van bomenonderhoud aan deze reserve toegevoegd. Eventuele exploitatie-tekorten worden niet aan deze reserve onttrokken.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geldt een maximale omvang van € 150.000.

Toelichting: Er ligt een directe relatie tussen de omvang van de gecompenseerde boomschades en de herplant verplichting.

Reserve Herstructurering WSW

Doel: Deze reserve heeft een tweeledig doel. Enerzijds is het bedoeld om eventuele toekomstige verliezen van de gemeenschappelijke regeling Senzer op te kunnen vangen. (deelnemende gemeenten hebben de verplichting om naar rato bij te dragen in geval van verlies). Anderzijds kan deze reserve besteed worden aan het financieren van projecten die leiden tot arbeidsdeelnamen van WWB-ers, WSW-ers en Wajongers.

Voeding: Eenmalige voeding door ontvangen aanvullende WSW-subsidie 2012.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Flexibele beloning

Doel: Deze reserve is ingesteld om het personeel flexibel te belonen. Flexibele beloning wordt alleen toegekend als een uitzonderlijke prestatie geleverd is. Met het Georganiseerd Overleg (GO) is overeengekomen dat een dergelijke (extra) beloning kort na de geleverde prestatie wordt uitgekeerd om de relatie tussen prestatie en waardering tot uiting te brengen. Met het GO is afgesproken dat de budgetten die niet uitgekeerd zijn, beschikbaar blijven voor het belonen in de toekomst, hiermee zijn de budgetten dus gelabeld.

Voeding: De reserve wordt jaarlijks gevoed ten laste van de exploitatie met het overschot van het budget voor flexibele beloning.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Opleidingen

Doel: Deze reserve is ingesteld om te voorkomen dat beschikbaar opleidingsbudget dat in enig jaar niet besteed wordt invloed heeft op het resultaat van de Programmarekening. Dit heeft ook te maken met het feit dat de begroting over kalenderjaren gaat en veel opleidingen met schooljaren werken, waardoor de studie op een ander tijdstip betaald moet worden. Met de Ondernemingsraad is overeengekomen dat als het opleidingsbudget in enig jaar niet volledig besteed wordt, het restant aan deze reserve wordt toegevoegd. Er is sprake van een planmatige besteding via het opleidingsplan.

Voeding: De reserve wordt jaarlijks gevoed ten laste van de exploitatie met het overschot van het opleidingsbudget.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve NUP-gelden (e-overheid)

Doel: De reserve heeft als doel het financieren van projecten die onderdeel uitmaken van het Nationaal Uitvoerings Programma e-overheid.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: deze reserve is een activareserve. Na verloop van tijd zal deze vervallen door het realiseren van afschrijvingslasten.

Voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorziening Egalisatie rioolheffing

Voorziening Wachtgeld/pensioen voorm. B&W

Saldo 1-1-2017	Toevoeging	Aanwending	Saldo 31-12-2017
3.452	116	10	3.558
1.054	82	110	1.026
4.506	198	120	4.584

Onderhoudsequalisatievoorzieningen

Voorziening Onderhoud wegen

Onderhoud Gemeentehuis BD

Onderhoud gemeentewerf LH

Onderhoud MF-gebouw De Dreef AR

Onderhoud brandweerkazerne BD/AR

Onderhoud gymzaal J.v. Rixtelstraat AR

Onderhoud gymzaal Schoolstraat AR

Onderhoud sporthal D'n Ekker BD

Onderhoud sporthal De Klumper LH

Onderhoud kleedacc. sportpark 't Heereind BD

Onderhoud kleedacc. sportpark 't Luijtelaar LH

Onderhoud kleedacc. sportpark De Heibunders MH

Onderhoud kleedacc. sportpark De Hut AR

Onderhoud gebouw Heemkunde BD

Onderhoud Hertenkampen/dorpsvlières

Onderhoud ontmoetingscentrum BD

Onderhoud dorps huis LH

Onderhoud gymzaal/horecaged. buurthuis MH

Onderhoud jeugdgebouw AR (Cendra)

Onderhoud Theehuis Parklaan 3 BD

Onderhoud woning Dorpsstraat 14 LH

Onderhoud molens LH

Onderhoud oude raadhuis BD

Onderhoud monumenten LB

Onderhoud kiosken LB

Voorziening vergaderruimte Buurthuis Mariahout

1.355	906	1.252	1.009
25	22	70	-23
11	5	6	10
23	44	7	60
65	9	16	58
7	2	3	6
-43	3	7	-47
-95	55	45	-85
-13	13	85	-85
40	5	1	44
36	5	1	40
35	5	12	28
64	5	1	68
17	1		18
10	1	3	8
3	21	27	-3
-37	9	35	-63
37	5	10	32
31	4	8	27
4	1	9	-4
1	1	1	1
4	10	32	-18
18	4	21	1
12	5	1	16
54	4	3	55
-9		1	-10
1.655	1.145	1.657	1.143
6.161	1.343	1.777	5.727

Totaal generaal voorzieningen

Toelichting Voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorziening Egalisatie rioolheffing

Doel: Voor het onderhoud en de vervanging van de riolering is een onderhouds- en vervangingsplan opgesteld (Raadsbesluit 12 december 2012). Deze voorziening is ter equalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.

Voeding: Overschotten op het taakveld riolering in enig jaar worden aan deze voorziening toegevoegd, tekorten worden hier aan onttrokken. Daarnaast wordt jaarlijks rente aan deze voorziening toegevoegd.

Maximale omvang: De omvang is afhankelijk van de geplande werkzaamheden conform het onderhouds- en vervangingsplan VGRP+.

Voorziening Wachtgeld/Pensioenverplichtingen voormalige wethouders

Doel: Deze voorziening is ingesteld om aan de toekomstige wachtgeld- en pensioenverplichtingen van voormalig wethouders te kunnen voldoen. Naast deze toekomstige verplichtingen wordt via deze voorziening ook lopende pensioenen verplichtingen betaald.

Voeding: De voorziening wordt jaarlijks gevoed ten laste van de exploitatie. De noodzakelijke omvang van deze voorziening wordt elk jaar herrekend door een accountant. Ook wordt jaarlijks rente aan deze voorziening toegevoegd.

Maximale omvang: De omvang is gerelateerd aan de bestaande verplichtingen.

Onderhoudsvoorzieningen

Voorziening Onderhoud wegen

Doel: Voor het onderhoud van de wegen is een beleidsplan verhardingenbeheer opgesteld. Dit plan is de basis voor de planning van het wegenonderhoud. Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.

Voeding: Overschotten in de exploitatie op het taakveld wegen in enig jaar worden aan deze voorziening toegevoegd, tekorten worden hieraan onttrokken.

Maximale omvang: De omvang is gerelateerd aan de berekende uitgaven voor onderhoud.

Voorziening Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Doel: Voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is een meerjarig onderhoud plan opgesteld voor een periode van 10 jaar. Dit plan is de basis voor de planning van het onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.

Voeding: De voeding geschiedt door een jaarlijkse storting in de voorziening ten laste van de taakvelden in de exploitatie waar de diverse gemeentelijke gebouwen onder zijn verantwoord.

Maximale omvang: De omvang is gerelateerd aan de berekende uitgaven voor onderhoud.

Vaste schulden met een looptijd langer dan een jaar

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het verslagjaar

	Saldo 1-1-2017	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2017
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	26.077	5.000	3.821	27.256
Overige binnenlandse sectoren	89		61	28
Waarborgsommen	66		1	65
	26.232	5.000	3.883	27.349

Viottende passiva

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Saldo	
	1-1-2017	31-12-2017
Crediteuren	3.452	2.457
Kasgeldleningen	7.500	4.000
	10.952	6.457

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	Saldo	
	1-1-2017	31-12-2017
Vooruitontvangen bedragen	105	105
Nog te betalen bedragen	2.959	3.204
	3.064	3.309

SPECIFICATIE VOORUITONTVANGEN BEDRAGEN

Vooruitontvangen bedragen Min Ien M Verkeerslawaai BSV

Vooruitontvangen: RGSBG

Vooruitontvangen: SRE budget stedelijke vernieuwing

Vooruitontvangen: BIO-bijdrage

	Saldo 1-1-2017	Mutaties	Saldo 31-12-2017
	69		69
	4		4
	15		15
	17		17
	105		105

Niet uit de balans blijken verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het niet in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende garantiestellingen:

Onderdeel
woningbouw

Garantierisico
48.363
48.363

In 2017 is er niets betaald wegens verstrekte borg- en garantiestellingen.

Eigen bijdrage op grond van de WMO/Jeugdzorg

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. Dat geldt ook voor de Jeugdzorg.

De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO, danwel Jeugdzorg geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent, dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

WNT-verantwoording 2017

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Laarbeek van toepassing zijnde regelgeving WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor de gemeente Laarbeek is € 181.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

Naam	MLM van Heijnsbergen	MJM Meertens
Functie(s)	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01/31-12	01-01/31-12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris ?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking ?	ja	ja
Individueel WNT-maximum	€ 181.000	€ 181.000
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 75.805	€ 94.886
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.171	€ 21.242
Subtotaal	€ 91.976	€ 116.128
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2017	€ 91.976	€ 116.128
Verplichte motivering indien overschijving	n.v.t.	n.v.t.

Onderstaand de WNT-verantwoording over 2016

naam	MLM van Heijnsbergen	MJM Meertens
functie	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01-01/31-12	01-01/31-12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 72.372	€ 87.253
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.360	€ 18.001
Totaal bezoldiging 2016	€ 85.732	€ 105.254

[Handwritten signature]

6.4 Overzicht van baten en lasten 2017

Programma	Primitieve begroting 2017			Begroting 2017 na wijziging			Realisatie 2017		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Veiligheid	51.780	1.493.342	-1.441.562	113.431	1.578.090	-1.464.659	54.662	1.465.594	-1.410.932
Woonklimaat en leefklimaat	606.298	5.506.401	-4.900.103	1.064.608	7.112.052	-6.047.444	1.232.170	6.802.586	-5.570.416
Gezondheid en zorg	530.291	11.611.892	-11.081.601	563.291	12.150.450	-11.587.159	466.811	12.406.673	-11.939.862
Welzijn en onderwijs	246.136	2.481.121	-2.234.985	318.493	2.790.930	-2.472.437	376.548	2.906.830	-2.530.282
Economie en werkgelegenheid	3.375.784	8.134.552	-4.758.768	9.847.261	14.847.941	-5.000.680	10.365.488	13.245.433	-2.879.945
Directe dienstverlening	4.160.924	3.378.415	782.509	4.229.037	3.417.993	811.044	4.136.841	3.345.183	791.658
Relatie tussen burgers en bestuur	0	1.264.363	-1.264.363	13.801	1.303.983	-1.290.182	43.831	1.347.715	-1.303.884
Financiën en bedrijfsvoering	1.283.709	1.595.253	-311.544	88.755	290.217	-201.462	-26.974	349.700	-376.674
totaal programma's	10.254.922	35.465.339	-25.210.417	16.238.677	43.491.656	-27.252.979	16.649.377	41.869.714	-25.220.337
Algemene dekkingsmiddelen									
Treasury	175.334		175.334	259.528		259.528	232.257		232.257
OZB woningen	2.392.000		2.392.000	2.479.000		2.479.000	2.483.855		2.483.855
OZB niet-woningen	1.331.000		1.331.000	1.533.000		1.533.000	1.517.301		1.517.301
Belastingen overig	17.999		17.999	17.999		17.999	16.804		16.804
Algemene uitkeringen	25.457.528		25.457.528	26.118.252		26.118.252	26.195.219		26.195.219
totaal algemene dekkingsmiddelen	29.373.861		29.373.861	30.407.779		30.407.779	30.445.436		30.445.436
Overhead	455.315	5.558.793	-5.103.478	472.915	5.568.547	-5.095.632	558.968	5.645.330	-5.086.362
Onvoorzien									
Gerealiseerd totaal van baten en lasten			-940.034			-1.940.832			138.738
Toevoeging/onttrekking aan reserves:									
Veiligheid	11.000		11.000	11.000		11.000	28.285		28.285
Woonklimaat en leefklimaat		5.000	-5.000	1.040.892	481.474	559.418	612.458	441.156	171.302
Gezondheid en zorg				2.500		2.500			
Welzijn en onderwijs	466.505	23.500	443.005	3.575.029	2.949.751	625.278	3.567.512	2.949.751	617.761
Economie en werkgelegenheid				125.000	83.220	41.780	211.322		211.322
Directe dienstverlening	1.167		1.167	1.167		1.167	1.167		1.167
Relatie tussen burgers en bestuur				30.000	30.000		30.643	30.000	643
anciën en bedrijfsvoering	489.862		489.862	2.717.696	2.018.007	699.689	2.748.919	2.018.007	730.912
totaal mutaties reserves	968.534	28.500	940.034	7.503.284	5.562.452	1.940.832	7.200.306	5.438.914	1.761.392
gerealiseerd resultaat									1.900.130

6.5 Staat aanwending post Onvoorzien/Incidentele baten en lasten/Structurele mutaties

Volgens BBV-artikel 28, lid b moet in de toelichting op de baten en lasten een overzicht van de aanwending van de het begrotingsbedrag voor onvoorzien worden opgenomen.

<u>Begr.wijz.nr.</u>		<u>begroot onvoorzien</u>
	Primitief	100.000
4	1e Financiële bijstelling 2017	-25.315
11	1e Tussentijdse rapportage 2017	47.031
15	Kadernota 2018: bijstelling budgetten 2017	-14.788
17	GBA-V autorisatie	-1.224
19	1e begrotingswijziging 2017 Senzer	-33.929
18	2e Tussentijdse rapportage 2017	-71.775
		<u>€ -</u>

Volgens BBV-artikel 28, lid c moet in de toelichting op de baten en lasten een overzicht van de incidentele baten en lasten worden opgenomen.

Incidentele baten

Programma 8

Verkoop groenstroken

Realisatie begrotingsjaar

17.264

17.264

Incidentele lasten

Programma 8

Extra kosten in verband met verkoop groenstroken

Realisatie begrotingsjaar

11.235

11.235

Volgens BBV-artikel 28, lid d moet in de toelichting op de baten en lasten een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden opgenomen.

<u>Reserve</u>	<u>Toelichting</u>
Afschrijvingsreserve	Totale reserve wordt besteed aan het afschrijven van diverse activa.
Reserve accommodatiebeleid	Jaarlijkse voeding van € 15.000 ten laste van exploitatie.
Reserve bomenfonds	Jaarlijkse dotatie exploitatiesaldo bomen ad. € 5.000.
Reserve flexibele beloning	Jaarlijkse mutatie afhankelijk van saldo beloningsbudget in dienstjaar.
Reserve grondexploitatieisico	1 structurele mutatie: exploitatiesaldo grondexploitatie t.w.v. jaarlijks verschillend bedrag.
Reserve NUP-gelden (e-overheid)	Totale reserve wordt besteed aan het afschrijven van diverse activa.
Reserve opleidingen	Jaarlijkse mutatie afhankelijk van saldo opleidingsbudget in dienstjaar.
Reserve verkoopsom HNG	Jaarlijkse onttrekking bedraagt € 121.284,- (laatste jaar is 2020).

6.6 Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Programma	Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie Begrotingsjaar			Begrotings- afwijkingen		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Veiligheid	113.431	1.578.090	-1.464.659	54.662	1.465.594	-1.410.932	-58.769	112.496	53.727
Woonklimaat en leefklimaat	1.064.608	7.112.052	-6.047.444	1.232.170	6.802.586	-5.570.416	167.562	309.466	477.028
Gezondheid en zorg	563.291	12.150.450	-11.587.159	466.811	12.406.673	-11.939.862	-96.480	-256.223	-352.703
Welzijn en onderwijs	318.493	2.790.930	-2.472.437	376.548	2.906.830	-2.530.282	58.055	-115.900	-57.845
Economie en werkgelegenheid	9.847.261	14.847.941	-5.000.680	10.365.488	13.245.433	-2.879.945	518.227	1.602.508	2.120.735
Directe dienstverlening	4.229.037	3.417.993	811.044	4.136.841	3.345.183	791.658	-92.196	72.810	-19.386
Relatie tussen burgers en bestuur	13.801	1.303.983	-1.290.182	43.831	1.347.715	-1.303.884	30.030	-43.732	-13.702
Financiën en bedrijfsvoering	88.755	290.217	-201.462	-26.974	349.700	-376.674	-115.729	-59.483	-175.212
Subtotaal programma's	16.238.677	43.491.656	-27.252.979	16.649.377	41.869.714	-25.220.337	410.700	1.621.942	2.032.642
Algemene dekkingsmiddelen									
Treasury	259.528		259.528	232.257		232.257	-27.271		-27.271
OZB woningen	2.479.000		2.479.000	2.483.855		2.483.855	4.855		4.855
OZB niet-woningen	1.533.000		1.533.000	1.517.301		1.517.301	-15.699		-15.699
Belastingen overig	17.999		17.999	16.804		16.804	-1.195		-1.195
Algemene uitkering	26.118.252		26.118.252	26.195.219		26.195.219	76.967		76.967
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	30.407.779		30.407.779	30.445.436		30.445.436	37.657		37.657
Overhead	472.915	5.568.547	-5.095.632	558.968	5.645.330	-5.086.362	86.053	-76.783	9.270
Resultaat voor bestemming			-1.940.832			138.738			2.079.570
Toevoeging/onttrekking aan reserves:									
Veiligheid	11.000		11.000	28.285		28.285	-17.285		17.285
Woonklimaat en leefklimaat	1.040.892	481.474	559.418	612.458	441.156	171.302	428.434	40.318	-388.116
Gezondheid en zorg	2.500		2.500				2.500		-2.500
Welzijn en onderwijs	3.575.029	2.949.751	625.278	3.567.512	2.949.751	617.761	7.517		-7.517
Economie en werkgelegenheid	125.000	83.220	41.780	211.322		211.322	-86.322	83.220	169.542
Directe dienstverlening	1.167		1.167	1.167		1.167			
Relatie tussen burgers en bestuur	30.000	30.000		30.643	30.000	643	-643		643
Financiën en bedrijfsvoering	2.717.696	2.018.007	699.689	2.748.919	2.018.007	730.912	-31.223		31.223
	7.503.284	5.562.452	1.940.832	7.200.306	5.438.914	1.761.392	302.978	123.538	-179.440
Resultaat na bestemming						1.900.130			1.900.130

Analyse begrotingsafwijkingen

Hiervoor is reeds per programma en voor algemene dekkingsmiddelen ingegaan op de verschillen tussen de realisatie en de begrotingscijfers na wijziging.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Op grond van BBV-artikel 28, lid a, moet in de toelichting op de programmarekening een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en programmarekening worden gemaakt. Volgens artikel 189, lid 3 Gemeentewet (GW) zijn alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten en overeenstemmende balansmutaties onrechtmatig. Bij de afweging van de relevantie van de onrechtmatige lasten is het criterium "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" van belang. In geval van strijd met een wettelijke bepaling of met een door de raad genomen besluit is duidelijk dat e.e.a. niet "passend" is. Maar voor vele andere situaties is dit minder duidelijk. Daarom is het noodzakelijk dat de gemeenteraad nader omschrijft op welke wijze dan ook welke omstandigheden overschrijdingen op de begrote lasten als "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" kunnen worden beschouwd. Het oordeel passen de hiervoor geanalyseerde overschrijdingen binnen het door de raad uitgezette beleid. De overschrijdingen van de lasten op programma's 3, 4, 7 en 8 passen binnen het door de raad keurde beleid.

A stylized, handwritten signature in blue ink, appearing to be a combination of letters and a flourish.

6.7 Staat reserves en voorzieningen 2017

Omschrijving	Saldo 01-01-17		Vermeerderingen		Verminderingen ten gunste van exploitatie	Stand 31-12-17
			wegens rente	overige		
Algemene reserves:						
Algemene reserve	11.726.159,30	1.346.166,51		1.346.166,51	4.846.496,36	8.225.829,45
Algemene reserve Financiële risico's	433.091,41				16.000,00	417.091,41
Totaal algemene reserves	12.159.250,71	1.346.166,51		1.346.166,51	4.862.496,36	8.642.920,86
Afschrijvingsreserves	22.127.505,67	2.895.376,00		2.895.376,00	764.312,88	24.258.568,79
Incidenteel nieuw beleid	417.617,28	60.875,00		60.875,00	106.908,61	371.583,67
Reserve Kwaliteitsverbetering buitengebied	1.569.057,75	41.156,00		41.156,00	291.513,85	1.318.699,90
Reserve Verkoopsom HNG	485.132,49				121.284,00	363.848,49
Reserve Startersleningen	1.500.000,00					1.500.000,00
Subtotaal	26.099.313,19	2.997.407,00		2.997.407,00	1.284.019,34	27.812.700,85
Reserves in verband met ruimtelijke ordening						
Reserve Grondexploitatie risico	2.805.605,35				259.697,00	2.545.908,35
Reserve Bovenwijkse voorzieningen	390.478,76				2.624,50	387.854,26
Reserve Volkshuisvesting	490.125,27					490.125,27
Reserve Reconstructiewet	198.738,83				61.191,61	137.547,22
Reserves in verband met ruimtelijk beheer	3.884.948,21				323.513,11	3.561.435,10
Reserve Opwaardering Zuid-Willemsvaart						
Reserve Bomenfonds	146.232,50	200.000,00		200.000,00	24.905,68	321.326,82
Reserves in verband met cultuur en maatschappij	146.232,50	200.000,00		200.000,00	24.905,68	321.326,82
Reserve Welzijnsfonds						
Reserve Kunst- en Cultuurfonds	70.573,94	8.500,00		8.500,00	9.736,20	69.337,74
Reserve Monumentenbeleid	8.292,74				8.292,74	
Reserve Recreatie en toerisme	72.220,24				6.688,67	65.531,57
Reserve Sociale activering	41.475,55					41.475,55
Reserve Decentralisaties Sociaal Domein	1.314.000,00				407.526,00	906.474,00
Reserve herstructurering Wsw	24.097,92					24.097,92
Reserves in verband met het kernbeleid	1.530.660,39	8.500,00		8.500,00	432.243,61	1.106.916,78
Reserve Dorpsontwikkelingsplannen	81.526,55				55.367,50	26.159,05
Reserve Accommodatiebeleid	41.607,83	15.000,00		15.000,00		56.607,83
Reserves in verband met realisatie voorzieningenclusters	123.134,38	15.000,00		15.000,00	55.367,50	82.766,88
Reserve Voorzieningenclusters Laarbeek					413,08	-413,08
Overige reserves					413,08	-413,08
Reserve BTW Compensatiefonds						
Reserve Organisatieontwikkeling (pr.1)	103.157,37				17.284,55	85.872,82
Reserve Duurzaamheidsfonds	970.586,04				33.547,44	937.038,60
Reserve Zonnepanelenproject Brabant-Zuidoost		1.540.000,00		1.540.000,00		1.540.000,00
Reserve flexibele beloning	334.697,24				63.735,10	270.962,14
Reserve Opleidingen	338.065,82	59.634,00		59.634,00	58.533,83	339.165,99
Reserve NUP-gelden (e-overheid)	124.323,46				44.245,20	80.078,26
Subtotaal	7.555.805,41	1.823.134,00		1.823.134,00	1.053.789,10	8.325.150,31
Totaal bestemmingreserves	33.655.118,60	4.820.541,00		4.820.541,00	2.337.808,44	36.137.851,16
Totaal reserves	45.814.369,31	6.166.707,51		6.166.707,51	7.200.304,80	44.780.772,02
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's						
Voorziening Egalisatie rioolheffing	3.451.593,10	115.598,76	103.547,76	12.051,00	10.000,00	3.557.191,86
Voorziening Voormalig personeel		85.168,67		85.168,67	85.168,67	
Voorziening Beekseweg-Zuid						
Voorziening Nieuwenhof Noord						
Voorziening Landbouwontwikkelingsgebied Mariahout	332.088,00					332.088,00
Voorziening Wachtgeld/pensioen voorm. B&W	1.054.085,45	81.622,52	31.622,52	50.000,00	109.900,61	1.025.807,36
Voorziening bodemsanering						
Subtotaal	4.837.766,55	282.389,95	135.170,28	147.219,67	205.069,28	4.915.087,22
Onderhoudsequalisatievoorzieningen						
Voorziening Onderwijshuisvesting basisonderwijs						
Voorziening Onderhoud wegen	1.354.688,70	905.963,00		905.963,00	1.250.930,77	1.009.720,93
Onderhoud Gemeentehuis BD	25.412,05	22.242,00		22.242,00	69.707,53	-22.053,48
Onderhoud gemeentewerf LH	9.633,83	4.893,00		4.893,00	5.911,85	8.614,98
Onderhoud MF-gebouw De Dreef AR	22.129,02	43.593,00		43.593,00	7.398,97	58.323,05
Onderhoud brandweerkazerne BD/AR	65.418,92	8.971,00		8.971,00	15.783,87	58.606,05
Onderhoud gymzaal J.v.Rixtelstraat AR	8.098,08	1.523,00		1.523,00	2.890,31	6.730,77
Onderhoud gymzaal Schoolstraat AR	-43.020,82	2.521,00		2.521,00	7.263,78	-47.763,60
Onderhoud sporthal D'n Ekker BD	-95.451,92	54.546,71		54.546,71	45.425,78	-86.330,99
Onderhoud sporthal De Klumper LH	-13.314,72	12.832,00		12.832,00	83.513,29	-83.996,01
Onderhoud kleedacc. sportpark 't Heereind BD	39.747,22	5.042,00		5.042,00	1.132,62	43.656,60
Onderhoud kleedacc. sportpark 't Luijtelaar LH	36.198,14	5.042,00		5.042,00	747,35	40.492,79
Onderhoud kleedacc. sportpark De Heibunders MH	35.281,74	5.042,00		5.042,00	12.094,89	28.228,85
Onderhoud kleedacc. sportpark De Hut AR	64.157,31	5.042,00		5.042,00	1.294,37	67.904,94
Onderhoud gebouw Heemkunde BD	16.207,00	608,00		608,00		16.815,00
Onderhoud Hertenkampen/dorpsvlières	9.374,25	682,00		682,00	2.655,17	7.401,08
Onderhoud ontmoetingscentrum BD	2.805,71	20.759,00		20.759,00	26.728,05	-3.163,34
Onderhoud dorpshuis LH	-36.629,37	9.030,22		9.030,22	34.902,18	-62.501,33
Onderhoud gymzaal/horecaged. buurthuis MH	37.059,22	5.457,00		5.457,00	9.956,14	32.560,08
Voorziening vergaderruimte Buurthuis Mariahout	-9.817,03				802,75	-10.619,78
Onderhoud jeugdgebouw AR (Cendra)	30.824,22	3.707,00		3.707,00	8.274,94	26.256,28
Onderhoud Theehuis Parklaan 3 BD	4.249,02	846,00		846,00	9.106,22	-4.011,20
Onderhoud woning Dorpsstraat 14 LH	2.106,70	1.488,00		1.488,00	758,82	2.835,88
Onderhoud molens LH	4.253,60	10.150,00		10.150,00	32.333,69	-17.930,09
Onderhoud oude raadhuis BD	17.582,35	3.707,00		3.707,00	20.527,34	762,01
Onderhoud monumenten LB	12.789,67	4.438,00		4.438,00	915,38	16.312,29
Onderhoud kiosken LB	54.620,00	4.448,00		4.448,00	2.676,76	56.391,24
Onderhoud woning Leliestraat 31 BD		482,00		482,00		482,00
Subtotaal	1.654.402,89	1.143.054,93		1.143.054,93	1.653.732,82	1.143.725,00
Totaal voorzieningen	6.492.169,44	1.425.444,88	135.170,28	1.290.274,60	1.858.802,10	6.058.812,22
Totaal reserves/voorzieningen	52.306.538,75	7.592.152,39	135.170,28	7.456.982,11	9.059.106,90	50.839.584,24

6.8 Staat personele capaciteit 2017

Organisatie eenheid	begroting 2017		rekening 2017	
	formatie	totale loonkosten (x € 1.000)	formatie	totale loonkosten (x € 1.000)
Leden van de raad <i>geraamde vaste onkostenvergoeding raadsleden</i>	19,00	136 39	19,00	182
burgemeester	1,00	121	1,00	138
wethouders	3,00	247	3,00	264
<i>geraamde onkostenvergoedingen collegeleden</i>		27		
subtotaal Bestuur	23,00	570	23,00	584
<u>Formatief personeel secretarie:</u>				
Raadsgriffie	1,61	127	1,61	138
Gemeentesecretaris	1,06	127	1,00	126
Staf	1,00	93	1,00	69
<i>oude organisatiestructuur:</i>				
Pijler Beleid en Projecten	29,53	2.161		
Pijler Burgers en Bedrijven	31,72	1.999		
Pijler Onderhoud en Middelen	42,63	2.635		
<i>nieuwe organisatiestructuur m.i.v. 1-3-2017:</i>				
Afdeling Omgevingsbeheer			28,91	1.867
Afdeling Dienstverlening en Informatie			23,33	1.380
Afdeling Bedrijfsvoering			22,14	1.489
Afdeling Beleid en Projecten			21,11	1.554
subtotaal Formatief personeel secretarie	107,55	7.142	99,10	6.623
<u>Overig personeel secretarie:</u>				
Ambtenaar Burgerlijke Stand (BABS)		6		4
Deurwaarder	0,15	9	0,15	34
<i>geraamde declaraties dwangbevelen deurwaarder</i>		6		
subtotaal Overig personeel	0,15	21	0,15	38
<u>Voormalig personeel/collegeleden:</u>				
wachtgelden voormalige burgemeester/wethouders		117		46
pensioenen voormalige wethouders		52		64
voormalig personeel		0		67
subtotaal Voormalig bestuur/personeel	0,00	169	0,00	177
TOTAAL GENERAAL	130,70	7.902	122,25	7.422

[Handwritten signature]

A handwritten signature in blue ink, appearing to be a stylized 'B' or similar character.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018														
OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2017 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorscholse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie								
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04								
			€ 243.168	€ 0	€ 0	€ 0								
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag								
			Aard controle n.v.l. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.l. Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08								
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2017 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)						
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06						
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0						
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.5 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee						
						Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G2 / 12			
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee						
			SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2016 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)			
						Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G2A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 06			
						€ 2.645.322	€ 53.432	€ 220.581	€ 0	€ 35.834				
						Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)				
									Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G2A / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 11	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 12
						061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek			
						Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G2A / 13	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 15	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 16					
061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek				061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek						
						Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G2A / 13	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 15	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 16					
061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek				061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek	061659 Gemeente Laarbeek						
						Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G2A / 13	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 15	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 16					

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen), gemeentedeel 2017 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 0 Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	€ 0 Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	€ 0 Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G3 / 09	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen), totaal 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit Sida (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G3A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
			1 061659 Gemeente Laarbeek Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G3A / 07	€ 34.864 Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08	€ 169.000 Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09	€ 14.903 Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10	€ 49.955	€ 8.822
			1 061659 Gemeente Laarbeek	€ 0	€ 0	€ 0		

Aan de Gemeenteraad van
Gemeente Laarbeek

Baker Tilly Berk N.V.
Bijster 39
Postbus 3814
4800 DV Breda
T: +31 (0)76 525 00 00
F: +31 (0)76 525 00 50
E: breda@bakertillyberk.nl
KvK: 24425560
www.bakertillyberk.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van gemeente Laarbeek te Beek en Donk gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van gemeente Laarbeek op 31 december 2017 in overeenstemming met Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid 2017 dat is vastgesteld door de Raad op 1 februari 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2017;
- 2 het overzicht van baten en lasten over 2017;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- 4 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het normenkader rechtmatigheid 2017 dat is vastgesteld door de Raad op 1 februari 2018 en het controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2017 vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Laarbeek zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 530.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het controleprotocol WNT 2017. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoel in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de Raad overeengekomen dat wij aan de Raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen die groter zijn dan € 40.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van Burgemeester en Wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Burgemeester en Wethouders en de Raad voor de jaarrekening

Het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Laarbeek is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het College van Burgemeester en Wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordeningen van de gemeente zelf, zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid 2017.

In dit kader is het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Burgemeester en Wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het College van Burgemeester en Wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De Raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het normenkader rechtmatigheid 2017, het Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het College van Burgemeester en Wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en de omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de Raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 29 juni 2018
Baker Tilly Berk N.V.

drs. R. Opendorp RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden: